

Handläggare
Ariane Andersson, Peter Fahlander,
Gunilla Axenbo, Ingrid Olsson
Telefon: 08-508 33000

Till
Utbildningsnämnden
2016-09-22

Tertialrapport 2 2016 med delårsbokslut för Utbildningsnämnden

Förslag till beslut

1. Tertialrapport 2 2016 med delårsbokslut per den 31 augusti godkänns. Rapporten överlämnas till kommunstyrelsen.
2. Utbildningsnämnden föreslår att kommunstyrelsen godkänner omslutningsförändringar om 33,4 mnkr.
3. Utbildningsnämnden föreslår att kommunstyrelsen godkänner föreslagen justering av investeringsbudgeten om 30,0 mnkr.
4. Utbildningsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att ta fram åtgärder för att öka måluppfyllelsen och minska skillnaderna mellan skolenheter när det gäller skolmåltider.
5. Utbildningsnämnden beslutar att avläsningen av elevantal för nyanlända i grundskolan flyttas från den 15 september till den 15 oktober.
6. Beslutet justeras omedelbart.

Tony Mufic
Utbildningsdirektör

Marianne Natéus
Avdelningschef

Inger Pripp

Grundskoledirektör

Jan Holmquist

Gymnasiedirektör

Malin Eriksson
Avdelningschef

Astrid Gadman
Avdelningschef

Lena Hanberg
Avdelningschef

Karin Hedman
Avdelningschef

1	Sammanfattande analys.....	5
1.1	Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål	5
1.2	Läsanvisning	13
2	Förskola	14
2.1	Nämndens mål: Alla barn i förskola lär och utvecklas i en trygg och pedagogisk miljö	14
2.1.1	Godkännande och tillsyn av fristående förskolor.....	15
2.1.2	Skolplattformen/digitalisering	16
2.1.3	Webbaserad kvalitetsindikator	16
2.1.4	Arbete för barns språkutveckling	16
2.1.5	Skolinspektionen	16
2.1.6	Kommunal utvärdering	17
2.1.7	Hyreskompensation	17
2.1.8	Förskoleundersökningen.....	17
2.1.9	Förskoleavdelningen	17
2.2	Ekonomisk uppföljning.....	18
2.2.1	Analys av utfallet.....	18
3	Grundskola och grundsärskola	19
3.1	Nämndens mål: Alla elever utvecklas och når målen för sin utbildning.....	19
3.1.1	Analys av den kommunala grundskolans resultat	21
3.1.2	Prioriterade områden under året.....	33
3.1.3	Arbete för att nå målen.....	35
3.1.4	Skolinspektionens tillsyn	38
3.2	Nämndens mål: Alla elever har en god lärmiljö	39
3.2.1	Brukarundersökningen.....	40
3.2.2	Skolinspektionens tillsyn	41
3.2.3	Jämförelser utifrån socioekonomiskt index	42
3.3	Nämndens mål: Alla elever har inflytande över, förståelse för och tar ansvar för sitt eget lärande utifrån sina förutsättningar.....	43
3.3.1	Elevernas inflytande.....	43
3.3.2	Att ge röst åt de yngre skolbarnen.....	44
3.4	Nämndens mål: Eleverna upplever och deltar i kulturlivet.....	45
3.5	Övrigt – grundskola och grundsärskola	46
3.5.1	Kommunikation med fristående verksamheter och insyn i fristående skolor.....	46
3.5.2	Utvärdering externa utvärderare grundskola	46
3.5.3	Utvärdering av det socioekonomiska tilläggsanslaget för grundskolan	46
3.5.4	Skolval till förskoleklass och grundskola	48
3.6	Ekonomisk uppföljning.....	49
3.6.1	Grundskola och fritidshem.....	49
3.6.2	Grundsärskola	50
3.6.3	Resultatenheter och anslagsenheter	51

4	Gymnasieskola och gymnasiesärskola	52
4.1	Nämndens mål: Alla elever utvecklas och når målen för sin utbildning.....	52
4.1.1	Måluppfyllelse i gymnasieskola och gymnasiesärskola	53
4.1.2	Måluppfyllelse gymnasiesärskola.....	61
4.1.3	Arbete för att nå målen.....	63
4.2	Nämndens mål: Alla elever har en god lärmiljö	66
4.2.1	Frånvaro	67
4.3	Nämndens mål: Alla elever har inflytande över, förståelse för och tar ansvar för sitt eget lärande utifrån sina förutsättningar	68
4.3.1	Brukarundersökningen.....	68
4.4	Nämndens mål: Alla stadens ungdomar studerar eller arbetar	71
4.4.1	Samarbete med arbetsmarknadsförvaltningen	72
4.5	Nämndens mål: Eleverna upplever och deltar i kulturlivet	73
4.6	Nämndens mål: Alla elever har kontakt med högskolor, branscher, näringsliv och andra aktörer	74
4.7	Övrigt – gymnasieskola och gymnasiesärskola	74
4.7.1	Slutlig antagning till gymnasieskolan och gymnasiesärskolan	74
4.7.2	Kommunikation med och insyn i fristående skolor	77
4.7.3	Utvärdering gymnasieskola	77
4.8	Ekonomisk uppföljning.....	78
4.8.1	Gymnasieskola	78
4.8.2	Gymnasiesärskola	79
4.8.3	Resultatenheter och anslagsenheter	81
5	Förvaltningsgemensamma frågor	82
5.1	Nämndens mål: I samtliga verksamheter integreras jämställdhets-, mångfalds- och barnrättsperspektiv samt frågor om demokrati och inflytande.....	82
5.2	Nämndens mål: Utbildningsförvaltningen arbetar aktivt för att stärka och utveckla samverkan med lärosäten och andra externa aktörer	85
5.3	Nämndens mål: Utbildningsförvaltningen är en attraktiv arbetsgivare för chefer, medarbetare och framtida medarbetare.....	86
5.3.1	Kompetensförsörjning.....	87
5.3.2	Arbetsvillkor	90
5.3.3	Arbetsmiljö.....	90
5.3.4	Minskad sjukfrånvaro.....	91
5.3.5	Lön som verktyg för verksamhetsutveckling.....	91
5.3.6	Feriearbeten och sommarjobb.....	92
5.4	Nämndens mål: Det ekonomiska resultatet är i balans	93
5.4.1	Ekonomisk uppföljning – nämnd och övergripande verksamhet	93
5.4.2	Övrigt, ekonomi	94
5.4.3	Analys av balansräkning och resultaträkning	95
5.4.4	Upphandling.....	96
5.4.5	Lokaler.....	97

5.5	Nämndens mål: Skolgårdsytor och gymnastiksalarna görs tillgängliga för alla stockholmare	98
5.6	Nämndens mål: Inomhusmiljön i Stockholms skolor är sund	99
5.7	Nämndens mål: Skolan bidrar till en hållbar livsmiljö	99
5.8	Nämndens mål: Skolan är säker och trygg	100
5.9	Övriga gemensamma uppdrag	100
6	Övrigt.....	100
6.1	Digitalisering - betydande projekt som inte är investeringar	100
6.1.1	Skolplattform Stockholm.....	100
6.1.2	Mobilitet	101
6.1.3	SETT.....	101
6.1.4	Verktyg för självskattning.....	101
6.1.5	1:1 2016	102
6.1.6	GSIT	102
7	Synpunkter, klagomål och reklamationer	102

Bilagor

- Bilaga 1 Schablonggrundande samt interkommunala barn och elever T2 2016
- Bilaga 2 Obligatoriska bilagor T2 2016
- Bilaga 3 Anslagsenheter utbildningsnämnden T2 2016
- Bilaga 4 Bokslutsinformation
- Bilaga 5 Samarbeten mellan staden och akademi
- Bilaga 6 Målstruktur utbildningsnämnden 2016
- Bilaga 7 Uppföljning av särskilda satsningar i budget

1 Sammanfattande analys

Utbildningsförvaltningen bedömer att nämnden uppnår flera av kommunfullmäktiges mål och i hög grad bidrar till att kommunfullmäktiges mål för stadens verksamheter uppnås. De i verksamhetsplanen angivna uppdragen och aktiviteterna genomförs som planerat och en mängd insatser pågår, som anknyter till de av nämnden prioriterade områdena.

1.1 Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål 1. Ett Stockholm som håller samman

Nämnden bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål, men förvaltningen bedömer att målet uppnås delvis. Av de fyra mål för verksamhetsområdet som i högre grad berör utbildningsnämnden bedöms två uppfyllas delvis. Till detta inriktningsmål hör huvuddelen av utbildningsnämndens mål och indikatorer. För grundskola och gymnasieskola finns i denna rapport utfall på indikatorer som rör elevernas kunskapsresultat samt brukar- och underökningarna. I flera fall uppnås inte årsmålen helt även om resultaten i några fall förbättras eller är lika jämfört med föregående år.

Förskola

Skolinspektionen har under våren granskat den kommunala förskoleverksamheten i staden på huvudmannanivå i alla stadsdelsnämnder och även utbildningsnämndens stadsövergripande ansvar för samordning och tillsyn. I det samlade beslutet från Skolinspektionen konstateras att staden som huvudman uppfyller författningarnas krav och att det inte framkommit några brister.

I maj fick alla kommunala förskolor tillgång till den webbaserade kvalitetsindikatorn och redan före sommaren hade över 1 600 arbetslag genomfört en självvärdering, vilket motsvarar ungefär 85 procent av alla anställda i barngrupp. Den webbaserade kvalitetsindikatorn har effektiviserat och underlättat det administrativa arbetet med självvärderingen för arbetslagen, så att mer tid kan ägnas åt diskussion och analys.

Under året har 2 nystartade fristående förskolor genererat 73 nya förskoleplatser. Permanenta utökningar på 10 befintliga förskolor har gett ett totalt tillskott på 134 platser.

I årets förskoleundersökning, där vårdnadshavare i kommunala och fristående förskolor bedömer kvaliteten i sitt barns förskola, är andelen nöjda vårdnadshavare totalt sett någon procent högre eller på samma nivå som tidigare år.

Grundskola, grundsärskola, förskoleklass och fritidshem

Stockholms grundskolor har under läsåret 2015/2016 tagit emot cirka 1 800 nyanlända elever, varav cirka 1 000 elever till årskurs 7-9 och av den senare gruppen saknar 110 helt tidigare skolgång. Alla nyanlända elever kartläggs av START Stockholm före skolstart. Med nyanlända elever menas de elever som har varit kortare tid i Sverige än fyra år.

Betygsresultaten i årskurs 9 har för betygsmåttan andelen behöriga till yrkesprogram och andelen elever som nått kunskapskraven i samtliga ämnen tydligt minskat jämfört med 2015. Det genomsnittliga meritvärdet är på samma nivå som förra året. Samtidigt som det finns en stor nedgång i två av betygsmåttan har den ovanligt stora ökningen av antalet nyanlända elever till Sverige till årskurs 9 påverkat resultaten. Endast några få procent av dem brukar bli behöriga under ett år i svensk skola. Preliminära beräkningar visar att, om denna grupp av elever exkluderas, har betygsmåttan andel behöriga och andel som nått kunskapskraven inte minskat jämfört med de två senaste åren.

Resultaten i årskurs 6 till 8 har inte förändrats nämnvärt jämfört med 2015 och det finns inga tydliga trender över tid.

Resultatspridningen mellan skolor utifrån elevernas socioekonomiska förutsättningar är fortsatt stor och har förstärkts jämfört med tidigare. Exkluderas under läsåret nyanlända elever visar dock de preliminära beräkningarna att spridningen inte har ökat. Sett över en dryg tioårsperiod ökar resultatskillnaderna kontinuerligt mellan skolor med höga och låga resultat.

I årskurs 9 har skillnaderna i betygsresultat mellan flickor och pojkar i år ökat stort jämfört med tidigare år, då trenden istället varit att skillnaderna minskat.

Förvaltningen kan, liksom förra året, konstatera att den största utmaningen för att förbättra betygsresultaten och öka likvärdigheten är att höja resultaten för pojkar på skolor med minst gynnsamma socioekonomiska förutsättningar. Förvaltningen behöver fortsätta det långsiktiga systematiska utvecklingsarbetet och prioritera bland insatser. Grundläggande förutsättningar för det arbete som bedrivs är kompetensförsörjningen av lärare och ändamålsenliga skollokaler. Det kompensatoriska uppdraget är fortsatt angeläget för att öka likvärdigheten mellan skolorna, mellan elever, och att ytterligare utveckla det kollegiala lärandet.

Vårterminen 2016 var 137 stockholms elever i årskurs 9 mottagna i grundsärskolan. Flest elever fick betyg inom praktisk-estetiska ämnen, förutom idrott och hälsa. Utmaningen för skolorna är att utveckla undervisningen så att fler elever klarar nivå A och B i grundsärskolan.

I utveckling av fritidshemmens verksamhet har det framkommit fyra utvecklingsområden och de undersökningar förvaltningen har genomfört med skolor och fritidshem visar att i stort sett alla har schemalagd planeringstid, en stor del har även ett gemensamt utvecklingssamtal per år och diskussioner utifrån Allmänna råden har genomförts. Ett kvarstående utvecklingsområde är att tydliggöra roller för samverkan mellan undervisning och fritidshem.

Utvecklingen av skolornas förebyggande och hälsofrämjande elevhälsoarbete och elevhälso-teamens organisering har fortsatt. Samtliga skolor har upprättat elevhälsoplaner för att tydliggöra elevhälso-teamets organisation och uppdrag. En treårsplan har tagits fram för grundskolans arbete med elevhälsa, med en målbild för vad som ska uppnås och tillhörande aktiviteter/insatser.

Skolinspektionens regelbundna tillsyn har resulterat i färdiga beslut för Stockholms stad som huvudman för fritidshem, förskoleklass och grundskola samt grundsärskola. De områden där staden har fått förelägganden är *Förutsättningar för utbildningen vid skolenheterna* när det gäller förskoleklass, grundskola, grundsärskola och fritidshemmet samt *Utveckling av utbildningen vid skolenheterna* när det gäller grundsärskola.

Gymnasieskola och gymnasiesärskola

Under läsåret 2015/2016 har Stockholms stads gymnasieskolor haft drygt 1 140 nyanlända ungdomar i undervisning inom språkinträdning. I juni omfattade verksamheten cirka 850 elever, att jämföras med drygt 360 samma tid år 2015. Som mest stod 800 nyanlända i kö för test och antagning. Tack vare olika åtgärder, exempelvis ytterligare platser i tillfälliga lokaler och samarbeten med fristående huvudmän, fanns kön inte kvar i mitten av april.

Av stadens elever i gymnasieskola erhöll 82 procent ett examensbevis, vilket är en liten försämring jämfört med föregående år. Av eleverna med examen från yrkesprogram erhöll 40 procent högskolebehörighet. Av samtliga utfärdade examensbevis var 88 procent från högskoleförberedande program och 12 procent från yrkesprogram.

Betygsgenomsnittet totalt var 15,5, vilket var oförändrat jämfört med 2015. Av samtliga elever som avslutade sina studier 2015/2016 erhöll 93 procent ett avgångsbetyg. Ur denna grupp uppnådde också 89 procent av eleverna kraven för examensbevis.

Stadens gymnasieskolor uppvisar stora skillnader i sina resultat, men att jämföra betygsresultat mellan gymnasieskolor är svårt då programsammansättningen skiljer sig åt. En något lägre andel pojkar erhöll examensbevis, medan flickornas andel var konstant. Sett till innehållet i examensbevisen ökade flickornas betygsgenomsnitt med en tiondel och pojkarnas sjönk i motsvarande grad.

För andra året redovisas resultat för introduktionsprogrammen, främst baserade på kursbetygen i elevernas gymnasieintyg. Utöver kurssammanställningar från gymnasieintygen redovisas genomströmningen av elever som påbörjar sina studier på ett introduktionsprogram och som därefter har övergång och avslut på ett nationellt program inom tre och fyra år.

För gymnasiesärskolan har ett antal uppföljningsperspektiv tagits fram till stöd för lokalt utvecklingsarbete, i dialog med skolenheterna. Uppföljningen har visat sig komplicerad och utvecklingen av det systematiska kvalitetsarbetet fortsätter.

Skolorna har tagit fram en plan för det förebyggande och hälsofrämjande elevhälsoarbetet och elevhälsoarbetets organisering. Ett utvecklingsarbete tillsammans med Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) har inletts.

Utbildningsnämndens kvalitetsprogram för elevhälsoarbetet har utökats med ett kvalitetsprogram för studie- och yrkesvägledningens insatser. Förslaget behandlas i utbildningsnämnden

under hösten 2016.

Skolinspektionens tillsyn av gymnasieskolan samt gymnasiesärskolan är i slutfasen. Besluten för huvudmannen innefattar brister som gäller systematiken kring arbetet mot kränkande behandling och avser både gymnasieskola och gymnasiesärskola. Det andra området gäller bristande uppföljning av resultaten inom introduktionsprogrammen samt gymnasiesärskolan.

KF:s inriktningsmål 2. Ett klimatsmart Stockholm

Utbildningsförvaltningen bedömer att nämnden kommer att uppnå angivna mål.

Utbildningsförvaltningen samordnar arbetet för en kemisäker undervisning på Stockholms skolor. I arbetet med kemisäkerhet ingår att organisera hämtning av kemikalier och källsorterat kemikalieavfall, hjälpa skolorna vid riskbedömning, riskreducerande åtgärder och ansvarsfrågor samt ge råd vid ombyggnad/nybyggnad av NO-lokaler. För kemiansvariga lärare på stadens skolor finns nätverket Kemiforum.

Vid nybyggnation ska skolor certifieras som miljöbyggnad. SISAB ska även verka för en giftfri skolmiljö i sina fastigheter, i samarbete med Kemikaliecentrum.

Insatserna för att öka de ekologiska inköpen fortskrider. Svinprojektet, där samtliga grundskolor har erbjudits att delta, har avslutats. I genomsnitt minskade matsvinnet med 14 procent i sista projektdelen. Utbildningar i livsmedelshygien har genomförts. De skolkök som är utvalda för att få extra stöd för att kunna uppfylla målen vad gäller näringsriktighet, ekologiska livsmedel med mera har följts upp och åtgärder för varje skola har tagits fram.

KF:s inriktningsmål 3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utbildningsförvaltningen bedömer att nämnden kommer att uppnå målen.

Utbildningsförvaltningen ska stärka samarbetet om lärarutbildningen med lärosäten i och utanför regionen, bland annat genom att fler förskolor och skolor deltar i projektet om övningsskolor.

Ett samarbete har initierats med Stockholms och Uppsala universitet om kompetensutveckling och nätverk för lärare i moderna språk. Inom projektet Programmering Stockholm har en utbildning för lärare i programmering startat på Vetenskapens hus som finansieras med medel från Vinnova. En särskild programmeringskommission med representanter från staden, akademien och näringslivet har startat.

Under perioden har 74 ungdomar anställts för feriearbete inom förvaltningen.

Hittills under 2016 har 50 praktiktillfällen genomförts vid utbildningsförvaltningen, av de aspiranter som arbetsmarknadsförvaltningens jobbtorg matchat och 97 platser har tillhandahållits för kommunala visstidsanställningar.

Arbetet med paviljongetableringar med anledning av prognos för nyanlända elever pågår i ett särskilt projekt. I augusti månad fanns 6 paviljonger på plats, i september ytterligare 5 och senare under hösten kommer 6 etableringar att ske, varav 3 på gymnasieskolor. Detta ger en 17 paviljongetableringar med sammanlagt 2 280 elevplatser. Kapaciteten i Sprintgymnasiets lokaler i Liljeholmen ska utöka från 285 till 495 elever genom ombyggnation.

Prognos årsutfall 2016

Driftverksamhet, mnkr	Budget	Prognos	Avvikelse
Summa kostnader	18 420,6	19 166,9	-746,3
Drift och underhåll	18 351,7	19 097,4	-745,7
Kapitalkostnader	68,9	69,5	-0,6
Summa intäkter	-2 122,0	-2 195,4	73,4
Nettoutfall	16 298,6	16 971,5	-672,9
Beräknade prestationsförändringar			703,3
Begärda budgetjusteringar			0,0
Summa justerat nettoutfall			30,4
Ingående resultatfond från 2015			314,5
Resultatöverföring till 2017			-287,0
Nettoutfall efter resultatfond			58,0
Investeringar, mnkr	Budget	Prognos	Avvikelse
Investeringsutgifter	91,0	121,0	-30,0

Nämnden prognostiserar per den sista augusti ett överskott om 58,0 mnkr efter resultatfond. Före resultatfond prognostiseras ett överskott om 30,4 mnkr. Ett antal skolor planerar att använda medel ur sina resultatfonder från tidigare år, vilket ökar nämndens prognostiserade överskott med 27,5 mnkr.

I prognosen har hänsyn tagits till beräknade prestationsförändringar. I prognosen är även inräknat att förvaltningen kommer att få rekvirera medel för kostnaderna för it-projekten Skolplattform Stockholm samt GSIT 2.0.

Med prestationsförändring avses förändringar av barn- och elevantal och därmed förändring av utbetalning av skolpeng. I nedanstående tabell anges antal stockholmselever i grundskola och gymnasieskola, med andelar för antal i stadens kommunala skolor och i andra huvudmäns skolor.

Antal stockholmselever* i grundskola och gymnasieskola, egen regi samt andra huvudmän**

Grundskola	VB 2015	Andel %	VP 2016	Andel %	Årsprognos T2 2016	Andel %
I Stockholms skolor	66 171	74,5 %	68 659	74 %	68 814	74 %
I fristående skolor	21 449	24 %	22 709	25 %	23 189	25 %
I annan kommun	1 243	1,5 %	1 190	1 %	1 230	1 %
Totalt i grundskola	88 863	100 %	92 558	100 %	93 233	100 %

Gymnasieskola	VB 2015	Andel %	VP 2016	Andel %	Årsprognos T2 2016	Andel %
I Stockholms skolor	11 434	45 %	11 517	45 %	12 038	46 %
I annan kommun	3 575	14 %	3 575	14 %	3 577	14 %
I fristående skolor	10 231	41 %	10 685	41 %	10 683	41 %
Totalt i gymnasieskola	25 240	100 %	25 777	100 %	26 298	100 %

*exklusive grundsärskola och gymnasiesärskola

**inklusive fristående specialskolor och internationella skolor

De prognostiserade förändringarna av elevantalen innebär en prestationsrelaterad ökning av budgeten med totalt 703,3 mnkr, jämfört med kommunfullmäktiges budget. Prestationsförändringarna redovisas under respektive verksamhetsområde.

Prognoser över samtliga schablonggrundande barn, elever och studerande återfinns i bilaga 1. Avvikelser, omslutningsförändringar och resultatenheter redovisas i bilaga 2 och anslagsenheter i bilaga 3. Bokslutsinformation finns i bilaga 4.

Prognos per verksamhetsområde, inklusive kapitalkostnader och budgetjusteringar

Driftverksamhet, Netto, mnkr	VP 2016	Bokfört tom augusti - tertial 2	Riktvärde - 66,7%	Prestationsförändringar	Avvikelse prognos augusti - tertial 2	Avvikelse T1
Förskola	2 394,4	1 583,7	66,1%	38,0	27,4	22,8
Grundskola inklusive fritidshem	10 429,4	6 966,9	66,8%	602,7	-15,4	9,9
Grundsärskola	386,9	170,3	44,0%	-16,0	19,4	15,9
Gymnasieskola	2 568,2	1 689,9	65,8%	78,7	19,5	1,0
Gymnasiesärskola	184,6	113,1	61,3%	-0,1	-10,4	-8,0
Nämnd och övergripande	335,1	203,9	60,9%	0,0	-10,0	-15,3
Netto	16 298,6	10 727,9	65,8%	703,3	30,4	26,4
Resultatfond från 2015					314,5	314,5
Resultatfond till 2017					-287,0	-305,9
Totalt resultat					58,0	35,0

Investeringar, mnkr	91,0	27,7			-30,0	1,0
----------------------------	-------------	-------------	--	--	--------------	------------

Nämndens verksamheter har överlag en god budgetföljsamhet och totalt sett prognostiserar nämnden ett mindre överskott vid årets slut. Några resultatenheter planerar att använda delar av sina resultatfonder under året, vilket gör att nämndens resultat totalt sett ökar med motsvarande efter resultatdispositioner. Förvaltningen anser att planerad användning ligger i linje med hur fonderna bör användas.

Riktvärdet för förbrukningen är 66,7 procent till och med augusti. Nämndens totala förbrukning är 65,8 procent vilket bedöms vara rimligt.

Förskoleverksamhetens överskott beror främst på lägre kostnader för låglönesatsningen.

Underskottet inom grundskola återfinns i sin helhet inom egen regi och beror främst på att egen regis grundskolor utnyttjar upparbetade fonder.

Kostnaden för integrerade särskoleelever redovisas under grundskola medan budget ligger inom grundsärskola, vilket är orsaken till överskottet inom grundsärskola. Majoriteten av grundskolorna i egen regi har en budget i balans. I några fall används fonderna för att parera tillfälliga elevminskningar innan en anpassning av organisationen har gjorts.

Inom gymnasieskola kommer överskottet från centrala reserver, minskade kostnader på central förvaltning samt ökade statsbidrag för asylsökande elever. Gymnasieskolorna i egen regi redovisar underskott, vilket i huvudsak beror på minskat antal elever. Orsaker är framförallt minskat intresse för skolor med yrkesprogram samt avhopp under pågående läsår som leder till små klasser. Förvaltningen arbetar med att se över utbudet och genomföra omstruktureringar. Inom fristående gymnasieskolor redovisas en ökad snittkostnad per elev, på grund av en förändrad programmix, samt ökade kostnader för socioekonomiskt tilläggsanslag för elever på program utanför KSL-avtalet (Kommunförbundet Stockholms Län).

Gymnasiesärskolas underskott om 10,4 mnkr beror främst på underskott i skolor i egen regi och ökade skolskjutskostnader för elever i fristående skolor.

Samtliga grundskolor och gymnasieskolor som prognostiserar underskott har lämnat åtgärdsplaner.

Nämnd- och övergripande verksamhet visar sammanlagt ett underskott om 10,0 mnkr. Budgetavvikelsen består av ökade kostnader för tillkommande verksamhetskrav till följd av Skolplattformen om 30,0 mnkr och överskott om 20,0 mnkr främst avseende ej nyttjade budgetreserver, minskade lönekostnader på grund av vakanser samt minskade kostnader för köp av verksamhet.

För projektet Skolplattform Stockholm har kommunfullmäktige beviljat 695,0 mnkr. De ackumulerade kostnaderna från projektets start till och med bokslutet 2015 är 201,0 mnkr. För 2016 är prognosen 255,0 mnkr, varav förvaltningen avser att fakturera stadsledningskontoret 225,0 mnkr.

Prognosen för 2016 för projektet GSIT 2.0 uppgår till 31,0 mnkr, motsvarande den omslutningsförändring som godkänts i samband med tertialrapport 1.

När det gäller nämndens investeringsbudget redovisas ett underskott om 30,0 mnkr som främst beror på kostnader för utbyggnad och inredning av paviljonger.

Under respektive verksamhetsområde redogörs vidare för över- och underskott.

KF:s inriktningsmål 4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm
Utbildningsnämnden bedöms uppfylla kommunfullmäktiges mål.

Förvaltningen har i samarbete med stadens kansli för mänskliga rättigheter deltagit i utformandet av tre stadsövergripande program inom HBTQ, jämställdhet och barnrätt.

Utbildningsförvaltningens förskoleavdelning har påbörjat sin sex månader långa HBTQ-certifieringsprocess som leds av RFSL och under våren 2016 har avdelningen deltagit i två av fem utbildningstillfällen.

Förvaltningen har slutit avtal med Södertörns högskola/Mångkulturellt centrum kring en uppdragsutbildning i normkritisk pedagogik med plats för cirka 30 personer. Utbildningen blev snabbt fulltecknad och nya kurser planeras.

Under året har utbildningsförvaltningen genomfört kompetensutvecklingsinsatser inom jämställdhetsintegrering för medarbetare inom central förvaltning, utbildningsförvaltningens ledningsgrupp, samtliga grundskolechefer och gymnasiechefer. Utbildningsförvaltningens arbetsgrupp för mänskliga rättigheter och barnrätt arbetar med att stödja integrationen av de perspektiven inom utbildningsförvaltningen.

Utbildningsnämnden har beslutat om en kompetensförsörjningsplan för lärare, från förskola till gymnasiet, som ligger till grund för kompetensförsörjningsinsatser. En kompetensförsörjningsplan för chefer har tagits fram för att säkerställa att rektorer och chefer inom förvaltningen har rätt förutsättningar för att klara det komplexa chefsuppdraget.

Kompetenskartläggningsverktyget KOLL vidareutvecklas för att öka tillförlitligheten i analysunderlag och statistik. Bland annat kommer systemet framöver att möjliggöra en automatisk uppdatering av lärarlegitimationer via Skolverkets databas.

Ett förslag på kravprofil för lärare i fritidshem och fritidspedagoger har tagits fram, som ska ligga till grund för utformande av kompetensutveckling för redan anställda, vara vägledande vid nyanställning och kan användas av rektor vid medarbetarsamtal.

Under våren har introduktionen av nya lärare setts över och reviderats för att förbättra arbetet med att stödja och behålla nyexaminerade lärare i yrket.

Antalet lärarstudenter som tagits emot i stadens förskolor och skolor har ökat och under vårterminen har lärarstudenter varit ute i stadens verksamheter totalt motsvarande 7 005 arbetsveckor, vilket är en ökning med 1 152 veckor jämfört med 2015.

Under våren har 593 rektorer och skyddsombud genomgått en halvdags utbildning som ett led i arbetet med att implementera Arbetsmiljöverkets nya föreskrift om organisatorisk och social arbetsmiljö.

1.2 Läsanvisning

Tertialrapporterna med helårsprognoser är en del av den löpande uppföljningen och baseras i huvudsak på prognostiserade avvikelser mot budget och verksamhetsmål. Rapporteringen ger en samlad bild av budgethållning, effektivitet och kvalitet i relation till beslutade mål. I tertialrapporterna ska kortfattat redovisas hur och i vilken mån nämnden har bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges fyra inriktningsmål. Nämnden redogör för uppnådda resultat och analyserar eventuella avvikelser för verksamhet och ekonomi jämfört med verksamhetsplanen. Vid befarade avvikelser mot budget eller mot målen ska nämnden redovisa de åtgärder som planeras eller har vidtagits för att hålla beslutad budget och uppnå målen.

I bilaga 6 framgår hur nämndens mål anknyter till kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområden.

Kommunfullmäktiges indikatorer ingår i bedömningen av målen och är markerade med denna symbol . Symbolen anger att en indikator är individbaserad och att utfall, förutom totalt för perioden, också ska anges för män/pojkar och för kvinnor/flickor. Årsmål liksom prognos för helårsutfall gäller endast totalen.

Nämnden för in periodens utfall och prognos för helåret för de indikatorer som har rapporteringsperiod tertial. ” = uppfylls helt/ = uppfylls delvis/ = uppfylls inte”. Vid avvikelse mellan beslutat årsmål och utfall/prognos ska avvikelsen för indikatorn kommenteras.

Nämnden ska rapportera prognos på helåret för övriga indikatorer, enbart för totalen. Nämndens egna indikatorer rapporteras på samma sätt. Vid nämndindikatorerna finns ingen -symbol och ännu ingen -symbol.

I budget fastställde kommunfullmäktige obligatoriska nämndindikatorer. Dessa är tvingande för respektive nämnd att följa upp och redovisas till nämnden.

2 Förskola

2.1 Nämndens mål: Alla barn i förskola lär och utvecklas i en trygg och pedagogisk miljö

 Uppfylls helt

Förväntat resultat/Målbild

Stockholms barn får en förskoleverksamhet av god kvalitet i enlighet med nationella och kommunala styrdokument.

Indikator, gäller enbart fristående förskola	Utfall, T2 2016	Utfall män/pojkar	Utfall kvinnor/flickor	Utfall 2015	Prognos helår 2016	Årsmål 2016	KF:s årsmål 2016	Period
  Andel förskollärare av totalt antal anställda (Årsarbetare)	Kan inte anges*					40 %	40 %	Tertial 2 2016
 Andel förskollärare med kompetens inom genuspedagogik/normkritik	**					**	Öka	2016
  Andel förskolor med mindre än 25 procent förskollärare						28 %	0 %	2016
  Andel nöjda föräldrar	89 %	89 %	89 %	87 %		87 %	85 %	2016
  Antal barn per grupp	Kan inte anges*					16	16	Tertial 2 2016
  Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	Kan inte anges*					4,9	4,9	Tertial 2 2016

Samtliga indikatorer gäller enbart fristående förskoleverksamhet.

* Redovisning för fristående förskolor sker i samband med verksamhetsberättelse 2016.

** Utbildningsförvaltningen har ännu ingen metod för att mäta andelen förskollärare med kompetens inom genuspedagogik/normkritik vid fristående förskolor. Målvärde kan inte anges.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda behov av och förutsättningar för att på sikt kunna införa en rätt till en nära förskola som gör att förskolebarn och deras föräldrar inte behöver transportera sig orimligt långt.	2016-01-01	2016-12-31	
  Utbildningsnämnden ska med kommunstyrelsen utveckla kvalitetsmått för förskolan.	2016-01-01	2016-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda en sänkning av åldern för allmän förskola till två års ålder.	2016-01-01	2016-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen se över stadens regler för intagning och plats i förskolan.	2016-01-01	2016-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna följa upp andelen förskollärare och vid behov bistå stadsdelsnämnderna i arbetet att ta fram handlingsplaner för att öka andelen förskollärare.	2016-01-01	2016-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda och ta fram förslag till IT-kunskapscertifiering av verksamhetsansvariga på förskolor.	2016-01-01	2016-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Utbildningsnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna ta fram en strategi för modersmål, språkutveckling och flerspråkig verksamhet i förskolan.	2016-01-01	2016-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna ta fram kvalitetsmått för förskolan i syfte att verka för små barngrupper, god personaltäthet, utbildningsnivå och ändamålsenliga miljöer.	2016-01-01	2016-12-31	
  Utbildningsnämnden ska fortsätta arbetet med att utveckla hbtq-kompetensen inom skolan och förskolan i samråd med kommunstyrelsens kansli för mänskliga rättigheter samt stadsdelsnämnderna.	2016-01-01	2016-12-31	
  Utbildningsnämnden, kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ska i samarbete ta fram riktlinjer för papperslösa barns rätt till förskola och skola	2016-01-01	2016-12-31	

2.1.1 Godkännande och tillsyn av fristående förskolor

	Antal nya ansökningar förskola	Beviljade	Avslag	Antal platser
2016	10	2	1	73
2015	15	5	10	218

Under året har 10 ansökningar kommit in om att starta nya förskolor. Förvaltningen har tagit beslut i 3 ärenden. Av dem har 2 beviljats och genererat 73 nya förskoleplatser. Det har hittills tillkommit 145 färre platser än förra året i fristående förskolor, men det går inte att dra några långtgående slutsatser om detta innan året är slut och alla ansökningar har handlagts.

	Ansökningar om utökningar	Beviljade	Avslag	Antal platser
2016	17	10	7	134
2015	20	10	10	134

Det har också kommit 17 ansökningar om permanenta utökningar på redan befintliga förskolor. Av dessa har 10 beviljats och gett ett totalt tillskott på 134 platser, vilket är på samma nivå som förra året.

Under året 109 förskoleplatser avvecklats i tre fristående förskolor, vilket innebär att det totalt tillkommit 98 nya förskoleplatser.

Tillsynsinspektion

	2016	2015
Nya tillsynsbesök	80	86
Uppföljning av tillsyn	80	26

Under det första halvåret har förvaltningen genomfört tillsyn på 80 fristående förskolor och pedagogisk omsorg (familjedaghem), något färre än motsvarande period föregående år. Tillsynen har gällt 36 förskolor och 44 pedagogisk omsorg. Under perioden har beslut fattats i 56 av tillsynsärendena och i dessa beslut utdelat 62 förelägganden, 20 anmärkningar samt 17 avstående från ingripande. I 1 ärende har beslut om tillfälligt verksamhetsförbud fastställts.

I 9 förskolor och 5 pedagogiska omsorger konstaterades inga brister.

Parallellt har förvaltningen under året genomfört 80 uppföljningar av tidigare fattade tillsynsbeslut, vilket är 54 fler än under motsvarande period föregående år. Beslut har fattats i 76 av dessa ärenden om åtgärder eller avskrivning av ärenden.

Anmälningar

Förvaltningen har under det första halvåret tagit emot 69 anmälningar mot fristående förskola och enskilt driven pedagogisk omsorg, vilket är 12 fler än för motsvarande period 2015. Av anmälningarna har 5 lett till att tillsyn av verksamheten genomförts eller kommer att genomföras. Vanligast är anmälningar som rör barnsäkerhet och bemötande eller öppethållande.

2.1.2 Skolplattformen/digitalisering

Införandet av Skolplattformen inom förskolan har pågått sedan 2015. Norrmalms och Skärholmens stadsdelsförvaltningar har varit piloter för införandet av pedagogiska verktyg. Ytterligare sex stadsdelsförvaltningar har byggt upp projektorganisationer för att införa de pedagogiska verktygen under hösten 2016.

I juni togs beslut om att inte förlänga avtalet med leverantören av de pedagogiska verktygen, vilket innebär att det inte blir något genomförande av nuvarande system. Införandeprojektet för förskolan undersöker tillsammans med stadsdelsförvaltningarna om det går att hitta temporära lösningar i avvaktan på ny upphandling.

2.1.3 Webbaserad kvalitetsindikator

I maj fick alla kommunala förskolor tillgång till den webbaserade kvalitetsindikatorn och redan före sommaren hade över 1 600 arbetslag genomfört en självvärdering, vilket motsvarar ungefär 85 procent av alla anställda i barngrupp. Den webbaserade kvalitetsindikatorn har effektiviserat och underlättat det administrativa arbetet med självvärderingen för arbetslagen, så att mer tid kan ägnas åt diskussion och analys. Verktöget ger också arbetslagen möjlighet att jämföra med tidigare resultat och det sammanställer även resultat på förskole-, enhets- och stadsdelsnämnds nivå.

2.1.4 Arbete för barns språkutveckling

Förvaltningen har fortsatt att erbjuda kompetensutveckling kring barns språkutveckling. Under våren sammanställdes ett uppdaterat stödmaterial för alla stadsdelsförvaltningar om barns språkutveckling; ”En genomgång av framgångsrika arbetssätt, förhållningssätt och teorier kring barns språkutveckling med fokus på modersmålsstöd och andraspråksutveckling”.

2.1.5 Skolinspektionen

Skolinspektionen har under våren granskat den kommunala förskoleverksamheten i staden på huvudmannanivå i alla stadsdelsnämnder och även utbildningsnämndens stadsövergripande ansvar för samordning och tillsyn. I det samlade beslutet från Skolinspektionen konstateras att

staden som huvudman uppfyller författningarnas krav och att det inte framkommit några brister.

I de beslut som rör respektive stadsdelsnämnd har 11 nämnder fått förelägganden för att säkerställa att samtliga signaler om kränkande behandling anmäls till huvudmannen. En stadsdelsnämnd har fått föreläggande för att se till att det inom ramen för utbildningen i förskolan bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling.

Två stadsdelsnämnder har fått föreläggande för att se till att förskolan medverkar till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål.

2.1.6 Kommunal utvärdering

Under vårterminen 2016 har utvärderingar genomförts av totalt 36 avdelningar/grupper i stadsdelsförvaltningarna Spånga-Tensta, Norrmalm, Bromma, Enskede-Årsta-Vantör och Kungsholmen. Utöver Stockholms stads kvalitetsindikator har styrning och ledning varit ett fortsatt centralt område. I de enheter som granskades saknade cirka 10 procent av avdelningarna legitimerade förskollärare.

Under höstterminen 2016 ska utbildningsförvaltningen i samarbete med stadsdelsförvaltningarna se över hur den kommunala utvärderingen kan utvecklas.

2.1.7 Hyreskompensation

Stimulansbidraget för nya förskoleplatser, som tidigare ersatte kommunala och fristående förskolor per nystartad plats, avskaffades efter år 2015 och i samband med det förändrades systemet med hyreskompensation för förskolor med hög hyra. Förvaltningen har fått in 201 ansökningar för hyreskompensation från fristående förskolor, vilket är 150 fler än förra året. Anledningen till att fler fristående förskolor ansöker om hyreskompensation är att gränsen för att få ersättningen sänkts, från 2 200 kronor till 1 700 kronor per kvadratmeter och år.

2.1.8 Förskoleundersökningen

I årets förskoleundersökning, där vårdnadshavare i kommunala och fristående förskolor bedömer kvaliteten i sitt barns förskola, är andelen nöjda vårdnadshavare totalt sett någon procent högre eller på samma nivå som tidigare år för de olika frågorna. Av vårdnadshavarna till barn i fristående förskolor är 89 procent nöjda med sitt barns förskola som helhet, vilket är samma resultat som förra året. Generellt är andelen nöjda föräldrar i fristående förskolor någon procent högre eller på samma nivå som de kommunala förskolorna.

2.1.9 Förskoleavdelningen

Sedan den 1 juni har förskoleavdelningen en ny organisation med två enheter. Myndighetsenheten ansvarar för tillsyn och ansökan om godkännande för fristående förskolor och kvalitetsenheten ansvarar för stadsövergripande samordning av förskolefrågor. Syftet med den nya organisationen är att på ett bättre sätt kunna möta de uppdrag nämnden har för

stadsövergripande samordning av förskolefrågor och tillsyn och därigenom bidra till en hög kvalitet i stadens förskolor.

2.2 Ekonomisk uppföljning

Förskola								
	Peng och anslag	Lokaler	Verksamhetsavdelning	Övrig verksamhet	Summa budget	Prestationsjustering	Prognos	Avvikelse
Fristående	2 713,3	0	56,7	-375,6	2 394,4	38,0	2 405,0	27,4
Totalt	2 713,3	0,0	56,7	-375,6	2 394,4	38,0	2 405,0	27,4

2.2.1 Analys av utfallet

Förskoleverksamheten visar ett prognosöverskott på 27,4 mnkr. Överskottet beror främst på minskade kostnader för låglönesatsningen.

Omslutningsförändringar förskola

Verksamhetsområdet förskola redovisar omslutningsförändringar om 7,5 mnkr. Dessa består av ökad omslutning avseende stadens it-program för digital förnyelse.

3 Grundskola och grundsärskola

Inklusive förskoleklass och fritidshem

3.1 Nämndens mål: Alla elever utvecklas och når målen för sin utbildning

◆ Uppfylls delvis

Förväntat resultat/Målbild

Lärare har höga förväntningar på eleverna, utgår alltid från läroplanens mål och kunskapskrav och arbetar utifrån beprövad erfarenhet eller vetenskaplig grund. Lärarna planerar gemensamt och eleverna får i förväg veta vilka mål de arbetar mot, hur undervisningen ska genomföras och vilka olika former för redovisning och bedömning som kommer att användas. Återkopplingen till eleverna är en central del i undervisningen. Bedömning i formativt syfte, med avsikten att stärka elevens lärande, används både för att synliggöra och stödja elevernas kunskapsutveckling samt för att kontinuerligt bedöma, utveckla och förbättra undervisningen.

Kvalitativa analyser av resultat genomförs på alla nivåer för att utveckla verksamheten.

Indikator	Utfall, T2 2016	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall 2015	Prognos helår 2016	Årsmål 2016	KF:s årsmål 2016	Period
 Andel elever i årskurs 6 som uppnått målen i alla ämnen	82,4 %	81 %	83,9 %	82,1 %		82 %	82%	2016
 Andel elever i årskurs 9 som uppnått målen i alla ämnen	75,1 %	69,9 %	81,2 %	77,9 %		79 %	79 %	2016
 Andel elever som är behöriga till nationella program	82,8 %	77,6 %	89,0 %	85,3 %		89 %	88,5 %	2016
 Andel grundskollärare med kompetens inom genuspedagogik/normkritik	*					5 %*	Öka	2016
 Andel legitimerade lärare i grundskolan				72,3 %		62 %	62%	2016
 Andel elever som nått kravnivån på det nationella provet i matematik i åk 3	94 %	94 %	94 %	93 %		94 %		2016
 Andel elever som nått kravnivån på det nationella provet i svenska/svenska som andraspråk i åk 3	94 %	93 %	95 %	94 %		95 %		2016
 Andel elever som uppnått kravnivån på det nationella provet i matematik i åk 6	94 %	94 %	94 %	93 %		96 %		2016
 Andel elever som uppnått kravnivån på det nationella provet i svenska/svenska som andraspråk i åk 6	95 %	93 %	97 %	96 %		97 %		2016
 Andel elever som uppnått kravnivån på det nationella provet i matematik i åk 9	94 %	94 %	94 %	84 %		91 %		2016

Indikator	Utfall, T2 2016	Utfall män/pojkar	Utfall kvinnor/flickor	Utfall 2015	Prognos helår 2016	Årsmål 2016	KF:s årsmål 2016	Period
 ♀ Andel elever som uppnått kravnivån på det nationella provet i svenska i åk 9	95 %	94 %	97 %	95 %		96 %		2016
 ♀ Meritvärde i årskurs 9	239,1 Poäng	223,2	257	239,8 Poäng		240 Poäng		2016
 ♀ Andel elever som vid höstterminsslut i åk 1 kan läsa bekanta meningar i korta, elevnära texter genom att använda ljudningsstrategi och helordsläsning på ett delvis fungerande sätt						Sätts inför 2017		2016

*Utifrån läroplansuppdraget har de flesta lärare kompetens när det gäller frågor om genus och jämställdhet. När det gäller den nya indikatorn kan förvaltningen inte med säkerhet avgöra utgångsläget och därmed finns en viss osäkerhet när det gäller det uppsatta årsmålet.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Utbildningsnämnden ska ta fram en skolbiblioteksplan under 2016 i syfte att verka för läsning och bildning i Stockholms skolor och förskolor	2016-01-01	2016-12-31	
  Utbildningsnämnden ska verka för att fler skolor ansöker om att erhålla Skolverkets utmärkelse "Skola för hållbar utveckling" och att goda exempel på hur skolorna kan arbeta med hållbar utveckling sprids inom staden.	2016-01-01	2016-12-31	
  Utbildningsnämnden ska genomföra en särskild lässatsning riktad till barn i behov av stimulans för ökad läsförståelse.	2016-01-01	2016-12-31	
  Utbildningsnämnden ska genomlysas stödet till barn i behov inom ramen för skolpengen i syfte att öka de tidiga insatser och öka skolresultatet för dessa elever, med en särskild analys utifrån genus	2016-01-01	2016-12-31	
  Utbildningsnämnden ska professionalisera rollen som elevassistent genom satsningar på kompetensutveckling.	2016-01-01	2016-12-31	
  Utbildningsnämnden ska revidera regler för intagning och plats i fritidshemmet och pedagogisk omsorg.	2016-01-01	2016-12-31	
  Utbildningsnämnden ska säkerställa att varje skola har ett elevhälso-team med tillgång till skolkuratorer, skolpsykologer, skolsköterskor och specialpedagoger så att stöd kan påbörjas inom rimlig tid.	2016-01-01	2016-12-31	
  Utbildningsnämnden ska under året utreda hur elevernas tillgång till naturskolor kan stärkas.	2016-01-01	2016-12-31	
  Utbildningsnämnden ska utreda 1:1-satsning inom grundskolan	2016-01-01	2016-12-31	
  Utbildningsnämnden ska utreda möjligheten att utöka antalet moderna språk, med exempelvis arabiska och kinesiska.	2016-01-01	2016-12-31	
  Utbildningsnämnden ska utveckla arbetet med studie- och yrkesvägledning mellan grundskolans skolformer och gymnasieskolans skolformer	2016-01-01	2016-12-31	
  Utbildningsnämnden ska fortsätta arbetet med att utveckla hbtq-kompetensen inom skolan och förskolan i samråd med kommunstyrelsens kansli för mänskliga rättigheter samt stadsdelsnämnderna.	2016-01-01	2016-12-31	
  Utbildningsnämnden, kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ska i samarbete ta fram riktlinjer för papperslösa barns rätt till förskola och skola	2016-01-01	2016-12-31	
 Arbetet med att implementera it-strategin för ett bättre lärande fortsätter	2014-01-01	2016-12-31	

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
▶	En modell för övergången från grundskolans CSI-grupper ska prövas där förstärkt vägledning och rutiner för övergång till gymnasieskolan utvecklas	2016-01-01	2016-12-31	
▶	Erbjuda kompetensutvecklingsinsatser till ämnes-, modersmåls- och svenska som andraspråkslärare samt studiehandledare i språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt	2016-01-01	2016-12-31	
▶	Erbjuda workshops kring ny lagstiftning och nya allmänna råd för nyanlända elever till skolledningar, ansvariga för mottagande av nyanlända elever och elevhälsan	2016-01-01	2016-12-31	
▶	Fortsatt implementering av och uppföljning av planen för utveckling av fritidshem och Skolverkets allmänna råd samt initiera arbetet med en samlad skoldag	2015-01-01	2016-12-31	
▶	Följa upp hur skolorna arbetar med elevskyddsombud	2016-01-01	2016-12-31	
▶	Följa upp skolornas arbete, organisation och insatser av elevhälsoarbete samt intensifiera implementeringen av kvalitetsprogram för elevhälsoarbetet	2015-01-01	2016-12-31	
▶	Grundskolan arbetar tillsammans med gymnasieskolan för att vidga elevernas perspektiv när det gäller att se yrkesprogrammen som ett mer självklart alternativ inför val och väljande	2016-01-01	2016-12-31	
▶	Kompetensutveckling för alla studie- och yrkesvägledare med inriktningen normkritiskt perspektiv på vägledning	2016-01-01	2016-12-31	
▶	Måluppfyllelsen för elever med funktionsnedsättningar följs upp	2012-01-01	2016-12-31	
▶	Säkerställa att läromedel är anpassade för elever med särskilda behov och att lämplig teknik finns att tillgå för elever som är i behov av detta	2014-01-01	2016-12-31	
▶	Säkerställa tillgänglighet på webben för elever, vårdnadshavare och pedagoger med funktionsnedsättningar	2012-01-01	2016-12-31	
▶	Utbytet mellan elever från de fem nordiska huvudstäderna fortsätter och gemensamma aktiviteter genomförs inom områdena kultur och idrott i Nordiska skolspelen	2016-01-01	2016-12-31	
▶	Utreda möjligheten till en modell med transferperioder och verka för överenskommelser mellan skolor om vad som gäller vid skolbyte	2016-01-01	2016-12-31	

3.1.1 Analys av den kommunala grundskolans resultat

Sammanfattning och reflektioner

Betygsresultaten i årskurs 9 har för betygsmåttan andelen behöriga till yrkesprogram och andelen elever som nått kunskapskraven i samtliga ämnen tydligt minskat jämfört med 2015. Det genomsnittliga meritvärdet är på samma nivå som förra året.

Samtidigt som det finns en stor nedgång i två av betygsmåttan har det under läsåret varit en ovanligt stor ökning av antalet nyanlända elever till Sverige till årskurs 9 och endast några få procent av dem brukar bli behöriga under ett år i svensk skola. Preliminära beräkningar visar att, om denna grupp av elever exkluderas, har betygsmåttan andel behöriga och andel som nått kunskapskraven inte minskat jämfört med de två senaste åren.

Det genomsnittliga meritvärdet i årskurs 9 har inte försämrats. En anledning kan vara att i detta betygsmått räknas inte de elever med som har noll i meritvärde och det är troligt att en hög andel av de nyanlända inte har fått betyg i något ämne. Därtill har det under de tre senaste

åren skett en tydlig förskjutning i de satta betygen då en allt större andel elever får betygen A och B, och det är troligt att om de under läsåret nyanlända eleverna exkluderas har meritvärdet ökat.

Därmed framträder olika bilder beroende på om analysen exkluderar eller inte exkluderar de under läsåret nyanlända eleverna. Slutsatsen är att det är nödvändigt att manövrera mellan dessa perspektiv. Att exkludera de under läsåret nyanlända eleverna är rimligt för att på så goda grunder som möjligt jämföra årets resultat med tidigare, eftersom det är en extraordinär situation i år. Men faktum kvarstår, att en stor andel nyanlända elever kommit i år och utifrån faktiska omständigheter går de inte att räkna bort. Resultatet är att runt 250 fler elever är obehöriga till yrkesprogram i år jämfört med 2015 (det ökade antalet förklaras också av att det är något fler elever i årskurs 9 i år jämfört med förra året). I relativa tal är det 33 procent fler elever som är obehöriga jämfört med 2015. Denna kraftiga ökning får konsekvenser i utbildningssystemet efter grundskolan, inte minst på gymnasieskolans introduktionsprogram.

Resultaten i årskurs 6 till 8 har inte förändrats nämnvärt jämfört med 2015 och det finns inga tydliga trender över tid.

De nationella provens resultat i matematik och de samhällsvetenskaps- och naturvetenskapsorienterande ämnena har förbättrats i årskurs 9 jämfört med 2015. Framförallt är förbättringen i matematik anmärkningsvärt stor, från 84 procent godkända 2015 till 94 procent godkända 2016. Det kan finnas flera orsaker till förbättringar i de nationella provresultaten, varav en är att kunskapsnivån förbättrats. Det kan också bero på svårighetsgraden på provet och innan siffror för riket är publicerade är det svårt att dra någon slutsats om detta.

Resultatspridningen mellan skolor utifrån elevernas socioekonomiska förutsättningar är fortsatt stor och har förstärkts jämfört med tidigare. Exkluderas under läsåret nyanlända elever visar dock de preliminära beräkningarna att spridningen inte har ökat. Sett över en dryg tioårsperiod ökar resultatskillnaderna kontinuerligt mellan skolor med höga och låga resultat.

I årskurs 9 har skillnaderna i betygsresultat mellan flickor och pojkar i år ökat stort jämfört med tidigare år, då trenden istället varit att skillnaderna minskat. Återigen kan, åtminstone delvis, skillnaden förklaras av att de under läsåret nyanlända eleverna i mycket stor utsträckning är pojkar. Samtidigt har flickornas resultat förbättrats jämfört med 2015. Utifrån ett socioekonomiskt perspektiv finns i år stora skillnader i resultat mellan flickor och pojkar i skolor med både mindre gynnsamma och bättre socioekonomiska förutsättningar när det gäller behörighet till yrkesprogram. Men pojkarnas resultat har försämrats mest i skolor med mindre gynnsamma förutsättningar (kvartil 3 och 4) och flickornas resultat har förbättrats förutom i skolor med minst gynnsamma förutsättningar. Det är också i denna grupp skolor (kvartil 4) där de största skillnaderna finns mellan flickor och pojkar och hälften av pojkarna är inte behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram.

Förvaltningen kan, liksom förra året, konstatera att den största utmaningen för att förbättra betygsresultaten och öka likvärdigheten är att höja resultaten för pojkar på skolor med minst

gynnsamma socioekonomiska förutsättningar. Förvaltningen behöver fortsätta det långsiktiga systematiska utvecklingsarbetet och prioritera bland insatser. Grundläggande förutsättningar för det arbete som bedrivs är kompetensförsörjningen av lärare och ändamålsenliga skollokaler. Det kompensatoriska uppdraget är fortsatt angeläget för att öka likvärdigheten mellan skolorna, mellan elever, och att ytterligare utveckla det kollegiala lärandet. De skolor som har störst utmaningar ska få fortsatt stöd i sitt utvecklingsarbete. Det utvecklingsarbete som pågår för att förbättra mottagandet och undervisningen för nyanlända elever är av största vikt i skolans utvecklingsarbete.

Betygsresultat årskurs 9

Det finns tre övergripande resultatmått i grundskolans årskurs 9: andel behöriga till yrkesprogram (den lägsta behörigheten till gymnasieskolan)¹, genomsnittligt meritvärde² och andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen.³

Tabell 1: Betygsresultat totalt 2011–2016, årskurs 9, årsvärde, inom parentes riksgenomsnittet

Betygsmått	2011	2012	2013	2014	2015	2016**
Andel behöriga till yrkesprogram	88,0 (87,7)	85,9 (87,5)	87,4 (87,6)	85,7 (86,9)	85,3 (85,6)	82,8
Andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen	77,0 (77,3)	74,6 (77,4)	75,2 (77,0)	77,0 (77,4)	77,9 (75,3)	75,1
Genomsnittligt meritvärde (16 ämnen)	223,7 (210,6)	221,9 (211,4)	222,4 (213,1)	225,2 (214,8)	230,7*	229,9
Genomsnittligt meritvärde (17 ämnen)				233,7*	239,8 (224,7)	239,1

* Det finns inga officiella siffror från Skolverket, och siffrorna är från LIS/Infoview

**Riksgenomsnittet för 2016 publiceras av Skolverket i september.

Andelen elever behöriga till yrkesprogram har minskat jämfört med tidigare år och det finns en tydlig trend mot försämrade resultat sedan 2011. Andelen elever som nått kunskapsmålen i samtliga ämnen har tydligt minskat jämfört med 2014 och 2015, men är på samma nivå som 2012 och 2013. Det genomsnittliga meritvärdet är dock på samma nivå som 2015, och detta resultatmått har sedan 2013 haft en klart positiv utveckling.

Samtidigt som det finns en stor nedgång i två av betygsmåttarna har det under läsåret varit en ovanligt stor ökning av antalet nyanlända elever till Sverige till årskurs 9. Det finns inga exakta siffror på hur många av de under året nyanlända som fått betyg i årskurs 9, men preliminära beräkningar visar att det är runt 450 elever i årskurs 9 som har varit kortare tid än ett år i Sverige (uppskattningen baseras på hur många elever som under året haft tillfälligt personnummer). Uppskattningsvis har denna siffra tidigare år rört sig om cirka 100 elever. Behörigheten för denna grupp elever är normalt sett mycket låg, endast några få procent brukar bli behöriga första året i svensk skola.

¹ För behörighet till yrkesprogram krävs minst godkänt i matematik, engelska och svenska/svenska som andraspråk samt i ytterligare fem ämnen.

² Meritvärdet beräknas från och med vårterminen 2014 också på maximalt 17 ämnen, där ämnet moderna språk kan läggas till som ett 17:e ämne. Maximalt meritvärde är 340 poäng. Tidigare beräknades meritvärdet på elevens 16 bästa ämnen, med maxvärde på 320. Båda måtten används i rapporten.

³ Måttet beskriver om eleven har fått godkänt betyg i de ämnen som ingår i elevens utbildning.

Totalt var det 387 elever läsåret 2014/2015 i Stockholms kommunala skolor som enligt Skolverket definierades som nyanlända, men då är definitionen 0-4 år i Sverige. En preliminär uppskattning blir att resultaten i stadens skolor exklusive nyanlända (0-4 år) inte har försämrats när det gäller andelen behöriga och andelen som nått kunskapsmålen i samtliga ämnen. Det slutliga svaret kommer dock inte att kunna ges förrän Skolverket publicerar betygssiffror i september där det finns en uppdelning av betygsresultaten utan nyanlända. Förvaltningen återkommer, senast i samband med verksamhetsberättelsen.

Ett exempel på hur det stora antalet nyanlända elever kan påverka resultaten är på stadsdelsnämnds nivå i Farsta och Rinkeby-Kista. När det gäller andelen behöriga till yrkesprogram i årskurs 9 har resultaten i dessa två stadsdelsnämndsområden försämrats i störst utsträckning i jämförelse med övriga stadsdelsnämndsområden. I de preliminära beräkningar som gjorts har Farsta och Rinkeby-Kista tagit emot högst andel nyanlända elever under året (uppskattningsvis cirka 20 procent) och det förklarar årets försämrade siffror, åtminstone till viss del.

Det genomsnittliga meritvärdet i årskurs 9 har dock inte försämrats. En anledning kan vara att i detta betygsmått räknas inte de elever med som har noll i meritvärde, och det är troligt att en hög andel av de nyanlända inte har fått betyg i något ämne. Därtill har det under de tre senaste åren skett en tydlig förskjutning i de satta betygen då en allt större andel elever får betygen A och B, så det är troligt att om de under läsåret nyanlända eleverna exkluderas har meritvärdet ökat. Förskjutningen i satta betyg illustreras i tabellen nedan, tabell 2.

Tabell 2: Procentuell fördelning av samtliga utdelade betyg 2013-2016

Betyg	2013	2014	2015	2016	2015-2016	2013-2016
A	14,1	15,5	17,3	20,4	18	44,7
B	17,8	18,5	19,3	20,5	6,4	15,2
C	24,9	25	25,3	24,1	-4,8	-3,2
D	17,4	17	15,6	14,2	-9,2	-18,4
E	19,5	17,2	15,5	12,6	-21,1	-35,4
F/-	6,4	6,9	7	7,9	12,3	23,4

A har ökat mest av alla betyg och är numera ett mycket vanligare betyg än D och E. År 2013 gällde det omvända. Ungefär halva ökningen skedde mellan 2015 och 2016. C var i stort sett oförändrad mellan 2013 och 2015 för att minska med 4,8 procent mellan 2015 och 2016. E har minskat mest av alla betyg, 35,4 procent. F och streck har ökat med 23,4 procent. Ungefär halva ökningen skedde mellan 2015 och 2016.

Betygsresultat årskurs 6 till 8

Från och med 2013 finns resultatsammanställningar även för årskurs 6-8, och samtliga siffror är från LIS/InfoView, då Skolverket inte redovisar samlade betygsvärden för dessa årskurser. Det rör sig om mindre förändringar i betygsmåtten för samtliga årskurser jämfört med 2015 och det finns inga tydliga trender. Det som kan påpekas är att den tidigare ökningen i genomsnittligt meritvärde för samtliga årskurser avstannat. En viss nedgång i andel elever

som uppnått kunskapsmålen i samtliga ämnen i årskurs 7 jämfört med 2015 kan också observeras. Dock är nivån i paritet med 2014.

Tabell 3: Betygsresultat, årskurserna 6–8, 2013–2016

	2013	2014	2015	2016
Årskurs 6				
Andel behöriga till yrkesprogram	88,8	88,1	88,6	89,0
Andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen	80,4	80,4	82,1	82,4
Genomsnittligt meritvärde (16 ämnen)	203	215,5	220	224
Årskurs 7				
Andel behöriga till yrkesprogram	83,6	84,8	84,4	83,8
Andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen	72,9	74,5	76,2	74,2
Genomsnittligt meritvärde (16 ämnen)	194	206	212	212
Genomsnittligt meritvärde (17 ämnen)		214	220	220
Årskurs 8				
Andel behöriga till yrkesprogram	79,6	81,6	82,6	81,0
Andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen	67,2	71,0	72,9	72,7
Genomsnittligt meritvärde (16 ämnen)	199	208	216	217
Genomsnittligt meritvärde (17 ämnen)		217	225	225

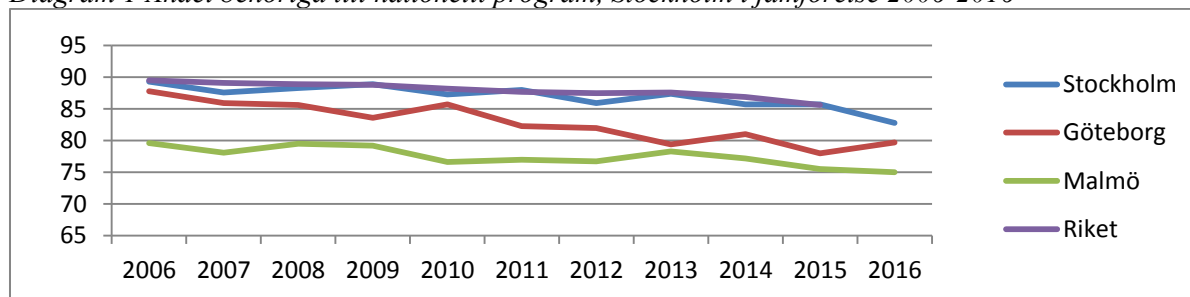
Det finns inga beräkningar på 16 ämnen för 2014 i åk 7 och 8. Siffran är en uppskattning utifrån meritvärdet beräknat på 17 betyg, beräknad på skillnaden mellan 16 och 17 ämnen 2015. Beräkningen på 17 ämnen började göras 2014.

Även i årskurs 7 och 8 har det under läsåret kommit fler nyanlända elever än vanligt. Det rör sig dock inte om så stor andel elever som i årskurs 9 och det finns inga riktigt bra jämförelsepunkter bakåt i tiden. Men sannolikt är att resultaten i årskurs 7 och 8 hade visat på förbättringar om de under läsåret nyanlända eleverna hade exkluderas. Det är dock en slutsats som är osäker eftersom det för tillfället inte går att göra några preliminära beräkningar.

Betygsresultat i jämförelse mellan Stockholm, Göteborg och Malmö

För att jämföra resultaten över tid mellan Stockholm, Göteborg och Malmö används här måttet andelen behöriga elever till gymnasieskolans yrkesprogram, se diagram 1 nedan. Här framgår att Stockholm sedan minst 10 år tillbaka uppvisar högre resultat än både Göteborg och Malmö. Något resultat för riket finns ännu inte publicerat. Behörigheten till gymnasiet har i år minskat i Stockholm, minskat marginellt i Malmö medan den har ökat i Göteborg.

Diagram 1 Andel behöriga till nationellt program, Stockholm i jämförelse 2006-2016

Resultat nationella prov

Nationella prov utgör centrala indikatorer för bedömning av måluppfyllelse. Nationella prov genomförs i årskurs 3, 6 och 9. Resultaten beräknas på ett något annorlunda sätt för årskurs 3 jämfört med årskurs 6 och 9. I årskurs 3 är det resultat som redovisas ett genomsnitt av de elever som är godkända på delproven i respektive ämne. För årskurs 6 och 9 beräknas andelen elever som deltagit i samtliga delprov och är godkända i samtliga delprov. I tabell 4 nedan visas resultaten för de nationella proven.

I en jämförelse mellan årskurs 6 och 9 är resultaten på samma nivå förutom i svenska som andraspråk där resultaten är något lägre i årskurs 9. Skillnaden är dock mindre jämfört med tidigare år, vilket förklaras av att resultaten i årskurs 6 försämrats i år.

Tabell 4: Andel elever av samtliga elever som klarat minst godkäntnivån i nationella prov, årskurs 3, 6 och 9 2016 (inom parentes 2015 års resultat)

Ämne	Årskurs 3, 2016	Årskurs 6, 2016	Årskurs 9, 2016
Svenska/svenska som andraspråk	94 (94)	95 (96)	95 (95)
Svenska	96 (96)	97 (98)	98 (98)
Svenska som andraspråk	83 (81)	81 (85)	78 (78)
Matematik	94 (93)	94 (94)	94 (84)
Engelska	Genomförs inte	97 (97)	98 (98)
Naturorienterande ämnen	Genomförs inte	Frivilliga	93 (91)
Samhällsorienterande ämnen	Genomförs inte	Frivilliga	96 (92)

I årskurs 3 har resultaten i nationella prov varit relativt konstanta de fyra senaste åren. I årskurs 6 är resultaten för 2016 ungefär på samma nivå som 2015, förutom i svenska som andraspråk. Resultaten i årskurs 6 i svenska andraspråk har varierat de senaste åren. 2014 var andelen godkända 88 procent och 2013 var andelen 80 procent.

I tabell 5 (nedan) redovisas resultaten för nationella prov i årskurs 9 över tid. Proven i natur- och samhällsorienterande ämnen är nya sedan 2013⁴. Några jämförelsesiffror med riket är ännu inte publicerade för 2016, men tidigare år har Stockholms stads resultat legat något över eller på rikets genomsnitt.

De större förändringarna jämfört med 2015 är en kraftig förbättring i matematik och en tydlig förbättring i de natur- och samhällsorienterande ämnena. Det är, innan siffrorna för riket som helhet är publicerade, svårt att säga om ökningen är en avspeglning av en reell kunskapsförbättring eller om det kan förklaras av att svårighetsgraden på proven är lägre jämfört med 2015.

⁴ De nationella proven genomförs i ett av NO-ämnena och SO-ämnena, men det är inte prov i samma ämnen för samtliga skolor.

Tabell 5: Andel elever av samtliga elever som klarat minst godkäntnivån i nationella prov, årskurs 9, 2011 – 2015

Ämne	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Svenska	97	98	98	98	98	98
Svenska som andraspråk	85	82	77	79	78	78
Matematik	83	85	91	88	84	94
Engelska	98	97	97	98	98	98
Naturorienterande ämnen			89	91	91	93
Samhällsorienterande ämnen			93	93	92	96

Det kan förefalla förvånande att resultaten på de nationella proven sammantaget ökar samtidigt som den allmänna trenden är att betygssiffrorna för årskurs 9 minskar. Det kan bero på tre faktorer. En förklaring kan vara att betygssättningen i förhållande till de nationella proven förändrats. Det kan också bero på att svårighetsgraden varit lägre i år. Men dessa frågor kan inte besvaras förrän Skolverket publicerar sin statistik. En tredje anledning kan vara varierande antal deltagande elever på de nationella proven.

Resultaten baseras på de elever som skrivit proven, medan betygsresultaten baseras på samtliga inskrivna elever. Andelen deltagande elever i år är betydligt lägre jämfört med tidigare år. För de flesta proven är andelen deltagande elever mellan 84-86 procent, förutom i svenska (94 procent) och svenska som andraspråk (60 procent). År 2015 var deltagandegraden mellan 88-91 procent, förutom i svenska (95 procent) och svenska som andraspråk (76 procent). Det är därför inte omöjligt att den minskade andelen förklaras av att det är få av de nyanlända eleverna som har skrivit de nationella proven och därför inte räknas in i resultaten. Framförallt tyder den kraftigt minskade deltagandegraden i svenska som andraspråk på det.

Resultat i förhållande till socioekonomiskt index

Forskning och statistik visar att det finns ett tydligt samband mellan elevers socioekonomiska bakgrund och framgång i skolan. Resultaten kan därför vidare analyseras mot bakgrund av vilka socioekonomiska förutsättningar som eleverna på en skola har. Ett lågt socioekonomiskt index på en skola innebär att skolan generellt sett har en gynnsam förutsättning för ett bra resultat, och ett högt index signalerar därmed att skolan har en ogynnsam förutsättning. Ett index på 100 är genomsnittet för Stockholms stad.

Det finns vissa omständigheter som gör att analysen utifrån socioekonomiska förutsättningar haltar lite i år. Årets index skiljer sig åt jämfört med tidigare år genom att det blivit något mer sammantryckt, det är färre skolor som har riktigt låga eller höga index. Dock ser placeringen mellan skolor ungefär ut som tidigare år. Det innebär också att de uppdelningar (se längre fram) som använder ”fasta” index är något sämre att använda vid jämförelser över tid jämfört med den uppdelning som utgår ifrån skolornas position jämfört med varandra (kvartiler).

Betygsresultat årskurs 9

För att fortsätta undersöka förhållandet mellan socioekonomiska förutsättningar och betygsresultat har skolorna med årskurs 9 i Stockholms stad delats upp enligt två olika

principer. I den första uppdelningen har skolorna delats i fyra lika stora grupper (kvartiler) utifrån det socioekonomiska indexet. Indelningen i kvartilerna sker efter indexet för aktuellt år, vilket innebär att det inte är exakt samma skolor som ingår i samma kvartiler för de olika åren. Det bör påpekas att i den tredje kvartilen är spridningen i socioekonomiskt index mellan skolorna stor då där finns skolor såväl med mer som mindre gynnsamma förutsättningar i förhållande till genomsnittet för Stockholms stad.

I den andra uppdelningen har grupperna fastställts utifrån fasta gränser och här är skolorna uppdelade i tre grupper: grupp 1) skolor med lägre index än 40, grupp 2) skolor med index mellan 40 och 200, och grupp 3) skolor med index över 200. År 2016 fanns det 17 skolor i den första (35 procent av eleverna i årskurs 9), 26 skolor i den andra (45 procent av eleverna) och 17 skolor i den tredje gruppen (20 procent av eleverna). Även i denna uppdelning blir det relativt stor spridning mellan skolorna i socioekonomiskt index, och främst i den andra gruppen. Föregående år fanns flest skolor i den första gruppen.

Siffrorna i tabell 6 och 7 är beräknade som skolornas genomsnitt, vilket inte tar hänsyn till hur många elever som går på varje skola. Resultatet i tabellerna blir därmed i första hand ett mått på hur resultaten mellan olika skolor varierar utifrån socioekonomiska förutsättningar.

Tabell 6: Betygsresultat, årskurs 9, 2014 – 2016 efter skolans socioekonomiska index (kvartiler), genomsnitt av skolresultat (ovägt medelvärde)

	Andel behöriga till yrkesprogram			Andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen			Genomsnittligt meritvärde (17 ämnen)		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Kvartil 1 (lägst index)	95,8	94,1	92,1	90,8	88,8	87,0	258	260	267
Kvartil 2	92,2	93,0	91,3	84,4	86,4	84,0	243	251	253
Kvartil 3	81,8	79,9	76,7	72,4	72,4	65,4	221	228	217
Kvartil 4 (högst index)	61,3	61,8	60,7	47,4	50,2	48,8	182	189	184

Tabell 7: Betygsresultat årskurs 9, 2014–2016 efter en fast uppdelning utifrån skolans socioekonomiska index (tre grupper), genomsnitt av skolresultat (ovägt medelvärde)

	Andel behöriga till yrkesprogram			Andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen			Genomsnittligt meritvärde (17 ämnen)		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Skolor med <40 i index	95,1	93,8	92,3	89,2	88,0	87,3	253	256	267
Skolor med 40-200 i index	83,9	82,9	84,8	75,4	76,1	75,3	226	235	236
Skolor med >200 i index	64,7	63,6	61,1	50,9	52,3	49,3	188	192	185

För andelen behöriga till yrkesprogram är det i kvartilsindelningen försämringar för samtliga grupper av skolor i ungefär motsvarande utsträckning. I uppdelningen i fasta grupper har resultaten försämrats i den första och tredje gruppen, men förbättrats i den andra. Det är dock

svårt att dra några slutsatser utifrån det, eftersom det troligen beror på att det är stora förändringar av i vilka grupper skolorna har hamnat. Spridningen i resultat mellan skolorna utifrån detta perspektiv har således inte ökat, men då ska påpekas att mellan 2013 och 2014 skedde en stor ökning i spridningen i resultat mellan skolorna.

Resultatmättet *andelen elever som uppnått kunskapsmålen i samtliga ämnen* har också försämrats för samtliga kvartiler, men försämringen är skarpast i den tredje kvartilen. I den fasta uppdelningen har samtliga grupper försämrade värden, dock tydligast i gruppen med högst index (över 200).

Det *genomsnittliga meritvärdet* har förbättrats för de två första kvartilerna, och tydligast i gruppen skolor med lägst index. I den tredje och fjärde kvartilen har meritvärdet minskat. I den fasta uppdelningen finns det en tydlig förbättring för gruppen med lägst index, och en försämring för gruppen med högst index.

Sammantaget, utifrån de olika resultatmått, framträder en bild av att spridningen i resultat är fortsatt stor, även om trenderna för de olika resultatmått ser något olika ut, och också till viss del är beroende av vilken uppdelning man väljer. Med utgångspunkt i kvartilsmåttet, vilket i år är mest jämförbart med föregående år, kan dock konstateras att spridningen mellan den hälft av skolorna som har lägst index (kvartil 1 och 2) och den hälft av skolorna som har högst index (kvartil 3 och 4) förstärkts något. För andelen behöriga och andel som har minst godkänt i samtliga ämnen ökar dock inte spridningen mellan den första och fjärde kvartilen i någon nämnvärd omfattning, även om skillnaden fortsatt är mycket stor. Undantaget är det genomsnittliga meritvärdet där skillnaden har förstärkts ytterligare.

Utifrån den fasta uppdelningen är det också tydligt att gapet ökar mellan grupp 2 och 3, men det är svårt att göra jämförelser över tid eftersom uppdelningen av skolor förändrats ganska mycket beroende på den nya indexuträkningen.

Ett annat sätt att bryta ner skolornas resultat utifrån socioekonomiskt index ger också denna tudelning (tabell 8). Elever på skolor med ett lägre index än 100 (gynnsammare socioekonomiska förutsättningar än Stockholms stads genomsnitt) har något försämrat resultat jämfört med 2015. För elever på skolor med högre index än 100 (mindre gynnsamma förutsättningar än Stockholms stads genomsnitt) är trenden negativ, och en något större försämring i år i jämförelse med förra året än i den andra gruppen skolor.

Tabell 8: Andel behöriga till nationellt program årskurs 9, 2011-2016 (ovägt medelvärde)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Skolor med <100 i index	94,5	93,7	93,5	93,7	92,7	90,3
Skolor med >100 i index	74,8	71,2	74,0	70,7	67,4	63,9

Som tidigare nämnts har det under läsåret, jämfört med tidigare år, kommit betydligt fler nyanlända elever till årskurs 9. Dessa har kommit till alla typer av skolor ur ett socio-

ekonomiskt perspektiv, men de är överrepresenterade i skolor med höga index. Som tidigare konstaterats finns det inga exakta siffror, men preliminära beräkningar indikerar att spridningen inte har ökat.

Spridning av resultaten i årskurs 9 mellan skolor med höga och låga resultat

Spridning av resultaten kan också åskådliggöras utan att ta hänsyn till socioekonomiska förutsättningar, utan istället observera om skillnaderna ökar mellan skolor med bra och mindre bra resultat. Det finns också möjlighet att göra lite längre tidsserier och här fokuseras på behörigheten till nationella program i årskurs 9. Vad som blir tydligt är att den hälft (kvartil 1 och 2) av skolor med högst resultat haft marginella negativa förändringar i sin resultatutveckling sedan 2005, även om kurvorna pekat något neråt för 2016. För skolorna i kvartil 2 finns också en nedåtgående trend de senaste åren. Det tydligaste mönstret är att det över tid finns ett tydligt fall i resultat för den hälft (kvartil 3 och 4) av skolor som haft lägst resultat. Trenden blir därför att avståndet mellan skolorna som har högst respektive lägst resultat ökar, och även att spridningen i resultat mellan skolorna ökar.

Skillnader i betygsresultat mellan flickor och pojkar

I årskurs 9 är det historiskt sett en fördel för flickorna (tabell 9), och i år är det en ovanligt stor skillnad mellan flickor och pojkar. Mellan 2013 och 2015 minskade istället skillnaden mellan könen.

Årets ökade skillnad har två perspektiv. Det mest framträdande är att pojkarnas resultat kraftigt försämrats. Pojkarna har historiskt sett de lägsta resultaten för andel behöriga och andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen. Det andra perspektivet är att flickornas resultat tydligt förbättrats. För betygsmåtten andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen och det genomsnittliga meritvärdet rör det sig om de historiskt högsta värdena för flickorna.

Tabell 9: Betygsresultat årskurs 9 totalt 2011–2016, flickor och pojkar

		2011	2012	2013	2014	2015	2016
Andel behöriga till yrkesprogram (%)	Flickor	89	87	89	86	86	89
	Pojkar	87	85	86	85	84	78
Andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen (%)	Flickor	79	78	78	78,5	79	81
	Pojkar	75	72	73	76	77	70
Genomsnittligt meritvärde (16 ämnen)	Flickor	233,2	232,3	233,8	235,7	239,1	245,5
	Pojkar	214,7	211,6	211,7	215,4	222,5	215,0
Genomsnittligt meritvärde (17 ämnen)	Flickor				244,6	249,2	257,0
	Pojkar				222,9	230,9	223,2

Siffrorna 2011 – 2015 är från Skolverket. Siffrorna för 2016 är preliminära och hämtade från LIS/Infoview. Undantaget är det genomsnittliga meritvärdet (17 ämnen) för 2014 som är hämtat från LIS/Infoview eftersom Skolverket inte publicerat detta resultatmått.

Även i övriga årskurser är det skillnader mellan flickor och pojkar, inte minst när det gäller det genomsnittliga meritvärdet. Precis som i årskurs 9 har skillnaden i år ytterligare framhävt i årskurs 8. Skillnaden mellan könen är minst i årskurs 6.

Det finns en tydlig socioekonomisk dimension för könsskillnaderna i årskurs 9 när det gäller behörigheten till yrkesprogram. Fram till i år har könsskillnaderna varit små bland skolorna med gynnsamma socioekonomiska förutsättningar (kvartil 1 och 2). Med undantag för några år finns det tydligare skillnader för skolor med mindre gynnsamma socioekonomiska förutsättningar (kvartil 3 och 4). I år har dock situationen förändrats markant, då det finns stora skillnader i samtliga kvartiler mellan flickor och pojkar för andelen behöriga till yrkesprogram. Pojkarnas resultat har försämrats i samtliga kvartiler och mest i kvartil 3 och 4. Flickornas resultat har förbättrats i samtliga kvartiler utom i gruppen skolor med minst gynnsamma socioekonomiska förutsättningar (kvartil 4). Precis som tidigare är det också i denna kvartil det finns de största skillnaderna mellan flickor och pojkar, och hälften av pojkarna är inte behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram. Historiskt sett har det alltid funnits tydligare skillnader mellan flickor och pojkar när det gäller det genomsnittliga meritvärdet, och den skillnaden har ytterligare ökat i år.

Hur kan då den kraftigt ökade skillnaden mellan flickor och pojkar förstås? Den preliminära beräkningen visar att runt 85 procent av de under läsåret nyanlända eleverna i årskurs 9 är pojkar. Vad som också kan konstateras är att det är fler pojkar i årskurs 9 än flickor. I år var det 492 fler pojkar än flickor, vilket kan jämföras med 198 förra året. Som tidigare noterats har det även i årskurs 8 kommit ovanligt många nyanlända elever under läsåret och det är troligt att det, åtminstone i viss utsträckning, förklarar det försämrade resultatet.

De preliminära beräkningarna visar att om man bortser från det ökade antalet nyanlända pojkar under läsåret så har pojkarnas resultat inte försämrats i år jämfört med tidigare.

Resultat i grundsärskolan

Elever som är mottagna i grundsärskolan kan läsa huvudsakligen ämnen eller ämnesområden. Det är möjligt för elever att kombinera grundsärskolans ämnen och ämnesområden eller grund- och grundsärskolans ämnen. Ett femte alternativ är att eleven läser en kombination av grund- och grundsärskolans ämnen och ämnesområden. Cirka hälften av de elever som är mottagna i grundsärskolan läser huvudsakligen enligt grundsärskolans ämnesområden och betyg lämnas inte för elever som läser ämnesområden. Betygsskalan i grundsärskolan skiljer sig från grundskolan då betyg för icke godkänt resultat inte betecknas med F. För den elev som inte uppnår kraven för betyget E ska betyg inte sättas i ämnet. Nedan redogörs för betygsfördelningen för elever i årskurs 9 i grundsärskolan, tabell 10.

Tabell 10: Betygsresultat årskurs 9 i grundsärskolan, totalt 137 elever, 2016

Åk 9 vt-2016	Ej erhållit betyg	A	B	C	D	E	Antal elever som fått betyg
Slöjd	67	5	7	19	12	27	70
Hem- och konsumentkunskap	72	2	12	16	12	23	65
Bild	73	6	8	19	16	15	64
Musik	73	6	5	19	16	18	64
Engelska	77	5	10	17	13	17	60
Matematik	77	3	10	24	13	10	50
NO	78	1	8	31	12	7	59
SO	78	2	10	26	13	8	59
Teknik	80	1		28	16	12	57
Idrott och hälsa	81	7	8	22	7	12	47
Svenska/svenska som andraspråk	78	4	12	19	18	6	59*
Modersmål	120	1	3	4	7	2	17

*Varav 12 elever med betyg i svenska som andraspråk

Vårterminen 2016 var 137 stockholmselever i årskurs 9 mottagna i grundsärskolan. Kolumnen ”Ej erhållit betyg” omfattar elever som inte har begärt betyg, inte har fått betyg och elever som läser ämnesområden. De ämnen där flest elever fick betyg var inom praktisk-estetiska ämnen förutom idrott och hälsa. I de teoretiska ämnena är antalet elever som fick betyg färre. Huvuddelen av eleverna som får betyg ligger på nivå C eller D. Utmaningen för skolorna är att utveckla undervisningen så att fler elever klarar nivå A och B i grundsärskolan.

För de elever som läser ämnesområden och där kunskapsresultaten inte kan följas upp genom betyg sker uppföljning i de årliga resultatdialogerna mellan grundskolechef och rektor. Här följs upp hur många elever som ligger på grundläggande eller fördjupad nivå i sin kunskapsutveckling. Förvaltningen uppmanar att elever som läser ämnen ska ha betyg för att kunna följa utvecklingen av kunskapsresultaten, vilket utgör en viktig del i den systematiska kvalitetsuppföljningen.

Resultat i fritidshemmet

Som tidigare redovisats i verksamhetsberättelsen för 2015 har satsningen på fritidshemmet gett positiva resultat. I utveckling av fritidshemmets verksamhet för bättre samverkan med skolan har det framkommit fyra utvecklingsområden att fördjupa sig vidare inom. Dessa områden har varit:

- Har skolans fritidshem schemalagd planeringstid för både fritidsverksamhet och skolsamverkan?
- Har skolan/fritidshemmet tydliggjort/dokumenterat rollerna för samverkan mellan undervisning och fritidshemmet?
- Har fritidshem och skola genomfört minst ett gemensamt utvecklingssamtal föregående år?
- Har medarbetarna på fritidshemmet diskuterat och dokumenterat hur de arbetar utifrån skolverkets allmänna råd?

De undersökningar förvaltningen har genomfört med skolor och fritidshem visar att i stort sett alla har schemalagd planeringstid, en stor del har även ett gemensamt utvecklingssamtal per år och diskussioner utifrån Allmänna råden har genomförts. Ett kvarstående utvecklingsområde är att tydliggöra roller för samverkan mellan undervisning och fritidshem. Fritidshemmens utveckling kommer även under höstens kommande resultatdialog att synliggöras.

3.1.2 Prioriterade områden under året

Förvaltningen har under året prioriterat områdena elevhälsa, nyanlända elever och fritidshem. Därtill är digitalisering för att utveckla undervisningen och lärandet ett prioriterat område.

Elevhälsa

Att utveckla skolornas elevhälsoarbete, med fokus på det förebyggande och hälsofrämjande perspektivet, utgör ett prioriterat område inom förvaltningen. Förvaltningen har under året tagit fram en treårsplan för grundskolans arbete med elevhälsa, med en målbild för vad som ska uppnås och tillhörande aktiviteter/insatser. Detta arbete startas framför allt under hösten.

Som utgångspunkt för elevhälsoarbetet och vad som ska prioriteras på den enskilda skolan har skolorna fått i uppdrag att använda verktyget Inclusio för att självskatta sin egen lärmiljö. Flertalet skolor har genomfört skattningen före sommaren.

Skolorna har sedan tidigare tagit fram elevhälsoplaner för att tydliggöra elevhälsoteamets organisation och uppdrag. Förvaltningen har kvalitetsgranskat alla skolors elevhälsoplaner, i syfte att utveckla kunskapen om vad en elevhälsoplan är och hur den ska utformas. Planerna utvecklas allteftersom och utifrån granskningen kan några generella utvecklingsområden noteras. I dessa ingår att beskriva det tvärprofessionella arbetet, att definiera det övergripande hälsofrämjande och förebyggande uppdraget till elevhälsoteamet samt att ange utvärderingsmetoder. Vidare är det i en del skolors planer otydligt vem som leder elevhälsoteamet och det saknas ibland vissa professioner (psykolog eller kurator). Förvaltningens egen analys ligger i linje med det som Skolinspektionen kommit fram till vid sin genomförda tillsyn. Varje skola vidtar åtgärder utifrån identifierade brister och fortsätter utveckla elevhälsoarbetet. Över tid behöver förvaltningen utveckla nya strategier för att säkerställa att skolorna har ett elevhälso-team omfattande alla de professioner som krävs enligt skollagen.

Nyanlända elever

Stockholms grundskolor har under läsåret 2015/2016 tagit emot cirka 1 800 nyanlända elever, varav cirka 1 000 elever till årskurs 7-9. Med nyanlända elever menas de elever som har varit kortare tid i Sverige än fyra år. Alla nyanlända elever i årskurs 9 (cirka 500) har erbjudits att stanna kvar i grundskolan och av dessa har 53 elever valt det alternativet.

Av de 1 000 elever i årskurs 7-9 saknar 110 helt tidigare skolgång. Två grundläggande litteracitetsgrupper, för elever utan tidigare skolgång i hemlandet, startar hösten 2016. Alla stadens skolor med årskurs 7-9 tar emot nyanlända elever. Det är endast åtta grundskolor med årskurser F-6 som ännu inte tar emot nyanlända elever. Alla grundskolor och några fristående

skolor är kopplade till mottagandeenheten för nyanlända elever, START Stockholm, och alla nyanlända elever kartläggs av START Stockholm före skolstart. Från och med läsåret 2016/2017 kommer alla nyanlända elever inom grundskolan och grundsärskolan att tas emot och placeras av en ny mottagnings- och planeringsfunktion på START Stockholm och de genomför även den inledande hälsoundersökningen.

Vårdnadshavare och elever får information om den relativa närhetsprincipen, det fria skolvalet och hur skolsystemet fungerar i Sverige och de får även stöd i skolvalet.

Utbildningsförvaltningen samarbetar med övriga kommuner i länet inom KSL och med Stockholms universitet för att utveckla och stödja samarbetet mellan ämneslärare och studiehandledare på modersmålet. Personalen erbjuds kompetensutveckling och samtliga skolenheter erbjuds stöd från central förvaltning i samband med mottagandet.

Fritidshem och fritidsklubbar

Utveckling av fritidshemmen är ett av förvaltningens prioriterade områden och under året har nätverket bland annat arbetat med att fortsätta synliggöra fritidshemmens verksamhet. I mitten av maj samlades närmare 2 300 fritidshemspersonal till ett uppskattat event, där nätverksledarna för fritidshemmen gav en återblick av verksamhetens utveckling till idag.

Förvaltningen har i samverkan med fritidshemmets nätverk och grundskolans rektorer fattat beslut om att anställa fyra inspiratörer som har till uppgift att ta fram goda exempel från fritidshemmens verksamhet enligt systematiskt kvalitetsarbete och bidra till utformning av Fritidshem plan 2. Inspiratörerna påbörjade sitt treåriga projektarbete i augusti.

Wales - en studieresa för utomhuspedagogik

Under våren besökte 11 representanter från stadens fritidshem och centrala utbildningsförvaltningen Wales. Resan syftade till att ge mer kunskap om hur man arbetar med utomhuspedagogik och hur detta tydligt kan kopplas till skolans kursplaner och fritidshemsverksamhet. Gruppen fick ta del av hur skolorna arbetar praktiskt med aktivitetskort/lärokort som är kopplade till läroplansmålen. Modellen kan komma att användas i det fortsatta arbetet för utveckling av fritidshem.

Digitalisering för lärande

Ett arbete pågår med att ta fram en plan för ökad digitalisering i grundskolan. Syftet är att öka skolornas digitala mognad för att skapa en tidsenlig skola som effektivt stöttar elevernas lärande.

Planen täcker fem områden, digital kompetens, digitalt innehåll, samarbete och kommunikation, infrastruktur samt uppföljning. Den omfattar flera av de digitala stöd som finns eller är under utveckling såsom Verktyg för självskattning, Skolplattformen och GSIT 2.0. Ett arbete har inletts för att utreda en 1:1-satsning i grundskolan.

Samtliga skolor har arbetat vidare utifrån sina framtagna handlingsplaner för digitalisering i skolan efter att ha genomfört den första digitala skattningen i Verktyg för självskattning. Ungefär hälften av skolorna planerar att genomföra en andra skattning under 2016.

För att möta det ökade behovet av digital kompetens och sätta fokus på programmeringens möjligheter och utmaningar inom ramen för skolverksamheten, har förvaltningen tillsatt en programmeringskommission och 2016 startat ett pilotprojekt i programmering. Pilotprojektet, Programmering Stockholm organiseras kring utbildnings-, utvecklings- och forskningsinsatser. I första omgången deltar 12 skolor och i andra omgången, som startar under höstterminen 2016, deltar 10 skolor. Inom projektet har bland annat utbildning för lärare i programmering påbörjats på Vetenskapens Hus.

3.1.3 Arbete för att nå målen

Grundsärskola, fritid för alla

I syfte att öka intresset för fritidsaktiviteter för elever i grundskolan har idrottsförvaltningen under våren informerat skolorna om utbudet. Det har bidragit till att fler skolor haft besök av olika föreningar så att eleverna har fått prova på olika aktiviteter. Detta har resulterat i att fler elever deltar i aktiviteter på egen hand.

Från och med den 1 juli 2016 har ny lagstiftning införts enligt Lagen om valfrihet (LOV) vilket berör skolor som har fritidsverksamhet för skolungdomar över 12 år - korttidstillsyn (KTT). Införandet av LOV för KTT innebär förändringar i skolans rutiner för elever som har sin fritidsverksamhet i skolan, vilket skolorna har informerats om.

Kompetensutveckling och kollegialt lärande

För att säkerställa att alla skolor och lärare som vill delta i läsluft får möjligheten har utbildningsförvaltningen inlett ett samarbete med Skolverket och tillfört medel så att så många handledare som möjligt kan utbildas. Satsningen kompletteras med nätverk och seminarier så att även skolor som inte får statsbidrag för att delta kan tillägna sig kunskap och utveckla arbetet med läs-, skriv- och språkutveckling för hela skolan. Insatsen prioriteras för karriärlärare så att de kan få verktyg att driva ett långsiktigt kollegialt lärande på skolan, vilket kommer att följas av forskare.

Elevassistenter

Under 2016 har kompetensutvecklingsinsatser för tillsvidareanställda elevassistenter i alla olika skolformer anordnats. Utvärderingen visar att deltagarna var nöjda med innehåll, föreläsare och tidsåtgång. En mer djupgående utvärdering ska göras, som grund för kursens fortsatta utformning.

Studie- och yrkesvägledning

Utvärdering och revidering av planen för studie- och yrkesvägledning sker i samarbete med nätverkens syv-coacher. Under våren har det pågått ett arbete med att skriva in studie- och

yrkesvägledningen och studie- och yrkesvägledarna som en del av Stockholms stads Kvalitetsprogram för elevhälsoarbetet inklusive lednings- och kvalitetssystem.

SyvBarometern, en enkät till studie- och yrkesvägledare i Sverige, besvarades under våren av 59 procent av stadens studie- och yrkesvägledare. Svaren visar på ett behov av fortsatt arbete med att öka studie- och yrkesvägledningen men visar även att arbetet med att implementera studie- och yrkesvägledning som hela skolans ansvar har påbörjats. De framgår också att då det blir ett ökat fokus på syv så ökar kraven på kvalitet på studie- och yrkesvägledning.

Idrott och hälsa

PULS-projektet

Sedan 2015 ingår tio av stadens grundskolor, varav två fokusskolor, i ett treårigt PULS-projekt i samarbete med Gymnastik- och Idrottshögskolan och idrottsförvaltningen. Elever från 14 klasser i årskurs 7 ingår i projektet, vars syfte är att kartlägga och utveckla ny kunskap om sambandet mellan förbättrad kondition, livsstil och högre studieresultat. Deltagandet är frivilligt och 335 elever deltog hösten 2015 och 294 elever (55 procent pojkar och 46 procent flickor) vårterminen 2016. Klasserna har en extra idrottslektion i veckan och i anslutning till den har skolan förlagt ett teoretiskt ämne, i flertalet skolor har det ämnet varit matematik.

Det genomsnittliga meritvärdet vid hösterterminens respektive vårterminens slut har jämförts, och för de deltagande skolorna kan en ökning av meritvärdet konstateras. I jämförelse med alla elever i årskurs 7 i staden, har pojkar och flickor som deltar i projektet en högre utveckling från hösterminen till vårterminen än genomsnittet för stadens elever i årskurs 7.

En gång per termin genomförs en undersökning om livsstil och om upplevelsen av effekterna av pulslektionen. Andelen elever som uppger att de tränar/motionera minst två gånger i veckan har förbättrats med sex procentenheter för respektive pojkar och flickor. Under vårterminen upplevde 46 procent av pojkarna och 41 procent av flickorna att det har blivit bättre koncentration på lektioner direkt i anslutning till genomförd pulsträning, i jämförelse med andra teoretiska ämnen och 38 procent av pojkarna och 42 procent av flickorna upplever att de har fått bättre arbetsro under lektioner direkt i anslutning till pulsträningen.

Fria idrotters dag

I samarbete med idrottsförvaltningen, Stockholms Idrottsförbund och Svenska Friidrottsförbundet genomfördes för första gången Fria Idrotters Dag på Stadion den 18 maj. Hela 1 000 elever från årskurs 5 var inbjudna att pröva på 15 olika idrotter under fria former. Evenemanget var efterfrågat och de erbjudna platserna blev snabbt fullbokade.

En skola för alla

Förvaltningens organisation med CSI-grupper (centrala grupper med särskilda inriktningar) är till för elever som har omfattande behov av särskilt stöd. Utifrån förvaltningens genomförda kvalitetsgranskningar av grupperna och för att göra riktade kompetensutvecklingsinsatser, har ett samarbete initierats med Karolinska Institutets kompetenscentrum för forskning, utveckling och utbildning om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Två av CSI-grupperna har

tillfälligt blivit vilande på grund av ett inlett förbättringsarbete när det gäller lärmiljö och lokaler, och en grupp har omvandlats till särskild undervisningsgrupp på skolan. Därmed har antalet CSI-grupper minskat från 17 till 14.

Lovskola

Sommarskola

Som tidigare år har sommarlovskola erbjudits samtliga elever i årskurs 6-9 som inte har nått målen i ett eller flera ämnen eller inte uppnått gymnasiebehörighet i årskurs 9. Antalet sommarlovsskolor var 39 stycken under 2016. De mest frekventa ämnen som undervisades i var svenska, svenska som andra språk, engelska och matematik. En majoritet av eleverna undervisades i mer än ett ämne under sommarlovsskolan. Sommarlovsskolan organiserades genom att närliggande skolor samarbetade och berörda elever erbjöds att delta.

Simskola

För att ge elever möjlighet att nå högre måluppfyllelse i ämnet idrott och hälsa, där simning 200 meter är en del av kunskapskraven, har elever främst i årskurs 9 erbjudits extra simskola, i form av en intensivkurs på elva gånger i slutet av vårterminen och början av sommarlovet, anordnad i samarbete mellan utbildningsförvaltningen och idrottsförvaltningen. Del av kursen har genomförts på ordinarie undervisningstid för att nå en så hög närvaro som möjligt.

Till kursen anmälde idrottslärarna 403 elever, av dessa deltog 332 elever varav två elever kom från grundsärskolan. Av de deltagande eleverna klarade 113 elever målet att simma 200 meter, 38 procent klarade alltså simkunnighetsmålet. Det innebär dock inte automatiskt betygsförändring i ämnet. I jämförelse med förra året är det cirka 50 färre elever som deltog i simskolan. Nästan dubbelt så många pojkar från årskurs 9 och 8 deltog i årets sommarsimskola jämfört med föregående år. Anledningen är fler nyanlända pojkar. Antalet deltagande flickor i årskurs 9 skiljer sig inte i någon större omfattning i jämförelse med föregående år, däremot är det endast en tredjedel flickor i årskurs 8 som deltagit i år.

Simlärarna anger i en utvärdering att intensivform bidrar till snabbare utveckling. Det är högre närvaro bland eleverna när lärare följer med. Möjligheten att involvera modersmåls lärare bör ses över, eftersom många deltagare är nyanlända.

Riktat stöd till skolor

Förvaltningens satsning på skolor med störst utmaningar, fokusskolor, har följts upp i en rapport under vårterminen. Denna satsning omfattar idag 14 F-9-skolor och nio F-6-skolor, men uppföljningen omfattar främst F-9-skolorna som var de skolor som omfattades inledningsvis år 2012. Delar av uppföljningen rapporterades om i verksamhetsberättelsen för 2015. Det som bland annat har tillkommit i den färdiga rapporten är en jämförelse mellan den förväntade andelen behöriga elever utifrån socioekonomiska förutsättningar i jämförelse med den verkliga andelen behöriga, läsåret 2014/2015, samt andelen behöriga över tid. Sett till andelen behöriga är det svårt att säga om resultaten har förbättrats på skolorna. I jämförelse med förväntat värde har ungefär hälften av skolorna ett högre värde och hälften ett lägre värde. Flera av skolorna har ett resultat som enligt statistiken fluktuerar mellan åren, men det

är viktigt att uppmärksamma att även de socioekonomiska förutsättningarna kan skilja sig en hel del åt mellan åren. Även årets resultat skiljer sig åt mellan skolorna, men förvaltningen har ännu inga förväntade värden utifrån socioekonomiska förutsättningar att jämföra med.

Rapporten omfattar både förvaltningens uppföljning och hänvisningar till Linnéuniversitetets delrapport om deras följeforskning på fyra av skolorna. Av rapporten framkommer att det genomförs utvecklingsarbeten som har gett positiva pedagogiska effekter men detta ser olika ut och skiljer sig åt mellan skolorna. Det kan dock konstateras att en del skolor har blivit prioriterade när det gäller förvaltningens interna resurser och stöd och här lyfter skolorna fram en del insatser som varit betydelsefulla, bland annat de externa utvärderarnas genomlysningar av skolornas undervisning, analysstöd, lärarcoacher, PRIO Stockholm samt täta uppföljningar och stöd från berörd grundskolechef.

När flera satsningar görs parallellt är det inte självklart att kunna dra några slutsatser om vilken effekt enskilda insatser ger. Det systematiska arbetet blir därför oerhört viktigt och skolan behöver kontinuerligt pröva och följa upp de olika insatserna för att studera effekterna på elevers lärande.

Förvaltningen behöver fortsätta att stödja skolor med störst utmaningar. De förändringar som börjar ta form är beroende av en uthållighet i arbetet bland all personal för att få genomslag.

3.1.4 Skolinspektionens tillsyn

Skolinspektionens regelbundna tillsyn har resulterat i färdiga beslut för Stockholms stad som huvudman för fritidshem, förskoleklass och grundskola samt grundsärskola. De områden där staden har fått förelägganden är *Förutsättningar för utbildningen vid skolenheterna* när det gäller förskoleklass, grundskola, grundsärskola och fritidshemmet samt *Utveckling av utbildningen vid skolenheterna* när det gäller grundsärskola.

Det första området handlar om att förvaltningen brister i att säkerställa att det finns tillräcklig tillgång till samtliga elevhälsans kompetenser på varje skola för att elevhälsan ska kunna genomföra ett förebyggande och hälsofrämjande arbete utifrån varje enskild skolas behov. Vidare handlar det om att förvaltningen brister i att säkerställa att alla skolor har tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Förvaltningen brister även i arbetet med att ta emot anmälningar om kränkande behandling, skyndsamt utreda omständigheterna kring de angivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Skolinspektionen menar att förvaltningen har ett system för att ta emot rektorernas anmälningar om kränkande behandling men brister i uppföljningen.

Det andra området handlar om att förbättra det systematiska kvalitetsarbetet när det gäller grundsärskolan och att ta ett mer aktivt och tydligt ansvar för att följa upp resultaten i grundsärskolan och synliggöra utvecklingsområden. Förvaltningen har sedan tidigare identifierat nämnda områden som utvecklingsområden och har pågående arbeten inom flera av dem.

3.2 Nämndens mål: Alla elever har en god lärmiljö

◆ Uppfylls delvis

Förväntat resultat/Målbild

Alla i skolan känner sig trygga och kan fokusera på sina arbetsuppgifter. Det finns tydliga och kända rutiner på skolan för hur man ska hantera olika situationer, exempelvis frånvaro och olika former av kränkningar. Medvetenheten om den fysiska miljöns betydelse för en trygg och kunskapsstödande arbetsmiljö är hög. Skolan har god samverkan med socialtjänst och polis samt andra relevanta aktörer.

Indikator	Utfall T2 2016	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall 2015	Prognos helår 2016	Årsmål 2016	KF:s årsmål 2016	Period
◆ ♀ Andel elever i årskurs 8 som känner sig trygga i skolan	82 %	86 %	79 %	82 %		86 %	86 %	2016
◆ ♀ Andel elever F-klass nöjda med - Jag känner mig trygg i skolan	85 %	83 %	86 %	84 %		90 %		2016
● ♀ Andel elever åk 2 nöjda med - Jag kan arbeta i lugn och ro på lektionerna.	74 %	72 %	76 %	66 %		67 %		2016
◆ ♀ Andel elever åk 2 nöjda med - Jag känner mig trygg i skolan	88 %	88 %	89 %	89 %		90 %		2016
◆ ♀ Andel elever åk 5 nöjda med - Jag kan arbeta i lugn och ro på lektionerna	64 %	66 %	63 %	59 %		65 %		2016
◆ ♀ Andel elever åk 5 nöjda med - Jag känner mig trygg i skolan	86 %	89 %	84 %	85 %		90 %		2016
■ ♀ Andel elever åk 8 nöjda med - Jag kan arbeta i lugn och ro på lektionerna	53 %	57 %	50 %	48 %		90 %		2016
● ♀ Ogiltig frånvaro i grundskolan	1,4 %			1,4 %		1,4 %		2016
■ ♀ Andel elever i årskurs 2, som inte har utsatts för kränkande behandling eller trakasserier	64 %	63 %	67 %			Sätts inför 2017	öka	2016
■ ♀ Andel elever i årskurs 5 som känner till sina rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention	81 %	83 %	79 %			Sätts inför 2017	fastställs 2016	2016
■ ♀ Andel elever i årskurs 5, som inte har utsatts för kränkande behandling eller trakasserier	72 %	71 %	74 %			Sätts inför 2017	öka	2016
■ ♀ Andel elever i årskurs 8 som känner till sina rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention	47 %	51 %	44 %			Sätts inför 2017	fastställs 2016	2016
■ ♀ Andel elever i årskurs 8, som inte har utsatts för kränkande behandling eller trakasserier	76 %	74 %	80 %			Sätts inför 2017	öka	2016

3.2.1 Brukarundersökningen

Brukarundersökningen inom grundskolan har genomförts under våren 2016. Undersökningen genomfördes för sjätte gången som en totalundersökning i årskurserna 2, 5, 8 och besvarades även av föräldrar till elever i förskoleklass och årskurs 2.

Trygghet och trivsel

I enkäten ställs fyra frågor om trygghet och trivsel sammanfattade i indexet Trygghet och trivsel. I indexet i tabell 1 ingår påståendena:

- Jag trivs i skolan
- Jag känner mig trygg i skolan
- Jag kan arbeta i lugn och ro på lektionerna
- Vi har en bra stämning på skolan

Tabell 11 (Andel positiva svar)

Index trygghet och trivsel	2014	2015	2016
Elev i årskurs 2	81	83	84
Elev i årskurs 5	75	76	78
Elev i årskurs 8	67	68	70
Föräldrar med barn i förskoleklass	79	80	80
Föräldrar med barn i årskurs 2	75	74	76

Årets sammanfattande resultat för trygghet och trivsel visar en förbättring för samtliga årskurser även om förändringarna är små. Notera att resultatet från årets index består av fyra frågor och därför inte kan jämföras med föregående års index som bestod av ytterligare en fråga.

Jag kan arbeta i lugn och ro på lektionerna

Påståendet *Jag kan arbeta i lugn och ro på lektionerna* ingår i frågebatteriet Trygghet och trivsel med genomgående lägst resultat av de fyra påståendena. I år uppgav ungefär tre av fyra elever i årskurs 2 att de kan arbeta i lugn och ro på lektionerna. Tre av fem elever i årskurs 5 tycker att de kan arbeta i lugn och ro på lektionerna och lite mer än hälften av eleverna i årskurs 8 anser att de kan arbeta i lugn och ro på lektionerna. Se tabell 2 nedan.

Tabell 12 (Andel positiva svar)

Jag kan arbeta i lugn och ro på lektionerna	2014	2015	2016
Elev i årskurs 2	62	66	74
Elev i årskurs 5	57	59	64
Elev i årskurs 8	46	48	53
Föräldrar med barn i förskoleklass	62	65	65
Föräldrar med barn i årskurs 2	53	50	55

Trots att årets resultat generellt sett är låga, uppger fler elever i år (oavsett årskurs) i jämförelse med föregående år att de kan arbeta i lugn och ro. Skillnaden i jämförelse med föregående år är cirka fem procentenheter och ökningen har skett för samtliga årskurser när eleverna

tillfrågas. Årets resultat är det högsta under perioden 2012-2016. Vad som ligger bakom resultatet generellt sett är en omfattande fråga men på skolor med låga resultat görs ofta en fördjupad analys av orsakerna till resultaten med både elever, lärare eller annan personal. Resultaten varierar mellan skolor och för att illustrera det beskrivs det högsta resultatet (andel positiva) i årskurs 8 som är 74 procent och det lägsta uppmätta resultatet som är 20 procent.

Jag känner mig trygg i skolan

I årets brukarundersökning anger 88 procent av eleverna i årskurs 2 att de känner sig trygga i skolan, 86 procent av eleverna i årskurs 5 uppger att de känner sig trygga i skolan och 82 procent av eleverna i årskurs 8 känner sig trygga i skolan. Vid en jämförelse med föregående år har resultatet inte förändrats mer än en procentenhet upp eller ner. Resultaten över tid (2012-2016) visar på en svag nedåtgående trend.

Tabell 13 (Andel positiva svar)

Jag känner mig trygg i skolan	2014	2015	2016
Elever i årskurs 2	89	89	88
Elever i årskurs 5	86	85	86
Elever i årskurs 8	82	82	82
Föräldrar med barn i förskoleklass	83	84	85
Föräldrar med barn i årskurs 2	84	84	84

Av de tillfrågade föräldrarna uppfattar 85 procent att deras barn känner sig trygga i förskoleklassen, vilket är något högre andel än föregående år (84 procent år 2015). Föräldrar med barn i årskurs 2 uppfattar i lika hög grad som föregående år att deras barn känner sig trygga i skolan, det vill säga 84 procent av de svarande.

3.2.2 Skolinspektionens tillsyn

Inför den regelbundna tillsynen Skolinspektionen genomförde under hösten 2015 besvarade elever från årskurs 5 och 9 en enkät om trygghet och trivsel och studiero på lektioner. När elever i årskurs 5 fick ta ställning till påståendet ”Jag känner mig trygg i skolan” uppgav 93 procent att det stämmer ganska bra eller att det stämmer helt och hållet. Elever i årskurs 9 uppgav vid samma påstående 86 procent. Resultaten i Skolinspektionens undersökning riktad sig till elever i årskurs 5 och 9 visar alltså på högre andel positiva svar i jämförelse med stadens brukarundersökning.

När det gäller påståendet ”Jag har studiero på lektioner” ansåg 74 procent av elever i årskurs 5 att det stämmer ganska bra eller att det stämmer helt och hållet. Resultatet för årskurs 9 var för samma påstående 62 procent. Även vid denna jämförelse med stadens egen brukarundersökning visar Skolinspektionens undersökning högre resultat med cirka 10 procentenheter.

Förvaltningen finner dessa resultatskillnader anmärkningsvärda. De är förhållandevis stora och i årskurs 5 omfattar enkätundersökningen samma elever.

3.2.3 Jämförelser utifrån socioekonomiskt index

För att undersöka förhållandet mellan olika svarsalternativ har andel positiva svar brutits ned enligt principen om fasta gränser där skolorna är uppdelade i tre grupper utifrån socioekonomiskt index⁵: grupp 1) skolor med lägre index än 40, grupp 2) skolor med index mellan 40-200 och grupp 3) skolor med index över 200. Spridningen inom de olika grupperna är relativt stor. Indelningen sker utifrån ett index för det aktuella året. I tabellen nedan är andelen positiva svar i genomsnitt redovisade. Notera att de inte är viktade utifrån antalet elever i respektive grupp.

Tabell 14: Brukarundersökningsresultat 2016 efter en fast uppdelning utifrån skolans socioekonomiska index (tre grupper), genomsnitt av andel positiva svar per grupp (ovägt medelvärde)

		Jag känner mig trygg i skolan	Jag kan arbeta i lugn och ro på lektionerna
Årskurs 2	Skolor med <40 i index	91	78
	Skolor med 40-200 i index	88	73
	Skolor med >200 i index	83	68
Årskurs 5	Skolor med <40 i index	89	70
	Skolor med 40-200 i index	86	61
	Skolor med >200 i index	79	57
Årskurs 8	Skolor med <40 i index	86	59
	Skolor med 40-200 i index	81	49
	Skolor med >200 i index	77	44
Föräldrar med barn i F-klass	Skolor med <40 i index	89	67
	Skolor med 40-200 i index	86	65
	Skolor med >200 i index	74	68
Föräldrar med barn i årskurs 2	Skolor med <40 i index	91	78
	Skolor med 40-200 i index	88	73
	Skolor med >200 i index	83	68

Elever i och föräldrar med barn i skolor med högt socioekonomiskt index svarar genomgående att de är mindre trygga i skolan, än elever i och föräldrar med barn i skolor med lägre socioekonomiskt index (oavsett grupp). Skillnaderna ökar mellan de respektive grupperna och elever i och föräldrar med barn i skolor med lägst socioekonomiskt index (<40) svarar i högst utsträckning att de känner sig trygga i skolan.

Påståendet *Jag kan arbeta i lugn och ro på lektionerna* visar samma uppdelning som ovan. I skolor med högt socioekonomiskt index uppfattar en lägre andel elever och föräldrar att de eller deras barn kan arbeta i lugn och ro på lektionerna, än elever och föräldrar i gruppen skolor med lägre socioekonomiskt index. Skillnaderna mellan grupperna ligger över tio procent och är särskilt höga för elever i årskurs 5 och elever i årskurs 8. En avvikelse finns för föräldrar med barn i förskoleklass, där resultaten är betydligt mer jämna mellan grupperna.

⁵ Socioekonomiskt index: Ju högre index desto sämre socioekonomiska förutsättningar

3.3 Nämndens mål: Alla elever har inflytande över, förståelse för och tar ansvar för sitt eget lärande utifrån sina förutsättningar

◆ Uppfylls delvis

Förväntat resultat/Målbild

Med ökad ålder ökar elevers delaktighet i planering och uppföljning. Eleverna får genom detta en god kännedom om sin prestationsförmåga i förhållande till målen. Detta leder till att eleverna utvecklar en positiv attityd till lärande och ser sin egen ansträngning som betydelsefull.

Arbetet för att eleverna ska förstå progressionen i lärandet synliggörs i lärandemiljön genom exempelvis kontinuerlig feedback från lärarna och andra bedömningsunderlag.

Indikator	Utfall, T2 2016	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall 2015	Prognos helår 2016	Årsmål 2016	KF:s årsmål 2016	Period
— ♀ Andel elever i åk 8 som anser att de har inflytande i skolan	71 %						fastställs 2016	2016
◆ ♀ Andel elever åk 5 nöjda med - Jag vet vad jag behöver kunna för att nå målen i de olika ämnena	73 %	74 %	72 %	74 %		85 %		2016
■ ♀ Andel elever åk 8 nöjda med - Jag vet vad jag behöver kunna för att nå målen i de olika ämnena	53 %	58 %	51 %	49 %		70 %		2016
◆ ♀ Andel vårdnadshavare F-klass nöjda med - Jag och mitt barn vet vad mitt barn behöver för att lära och utvecklas	76 %	76 %	77 %	68 %		80 %		2016
◆ ♀ Andel vårdnadshavare fritidshem nöjda med – det inflytande mitt barn har över fritidshemmets aktiviteter	72 %	70 %	74 %	66 %		80 %		2016
◆ ♀ Andel vårdnadshavare åk 2 nöjda med - Jag och mitt barn vet vad mitt barn behöver för att lära och utvecklas	71 %	69 %	72 %	71 %		83 %		2016

3.3.1 Elevernas inflytande

I brukarundersökningen ställs frågor om elevinflytandet. Följande påståenden bedöms⁶:

- Lärarna lyssnar på mig och tar hänsyn till vad jag tycker
- Jag är nöjd med det inflytande som jag har över mitt skolarbete (frågan utelämnad för elev i årskurs 2)
- I utvecklingssamtalen pratar vi om vad jag gör bra och vad jag behöver förbättra (elev årskurs 2: På utvecklingssamtalen (samtalet jag har med min lärare och mina föräldrar) går det bra att prata om hur jag utvecklas och lär mig)
- Utvecklingssamtalet genomförs på ett sätt som jag förstår.

⁶ Påstående som ställs till vårdnadshavare med barn i förskoleklass och årskurs 2:

- Lärarna lyssnar på mig och tar hänsyn till mig och mitt barns synpunkter
- Jag är nöjd med det inflytande som jag har över mitt barns skolarbete
- På utvecklingssamtalen (samtalet jag har med min lärare och mina föräldrar) går det bra att prata om hur jag utvecklas och lär mig
- Utvecklingssamtalen genomförs på ett sätt om mitt barn förstår

Tabell 15: Sammanfattning av samtliga frågor om inflytande (andel positiva svar). Jämförelse över tid 2014-2016

	2014	2015	2016
Elev i årskurs 2	91	92	90
Elev i årskurs 5	88	88	87
Elev i årskurs 8	72	70	71
Föräldrar med barn i förskoleklass	79	80	81
Föräldrar med barn i årskurs 2	82	80	81

Överlag är det små förändringar jämfört med tidigare år. Årets sammanfattande resultat för inflytande visar en liten förbättring (uppgång med en procentenhet) för elever i årskurs 8, liksom när vårdnadshavare med barn i förskoleklass och årskurs 2 svarar. En liten nedgång har skett i årskurs 2 och årskurs 5 (en procentenhet).

Andelen elever som uppger att de vet vad de ska kunna för att nå målen har höjts något men är fortfarande låg, särskilt i årskurs 8 där 53 procent har svarat positivt på påståendet. Resultaten fångar däremot inte variationen mellan skolor eller inom skolor. Ett exempel på resultatens spridning mellan skolor är att den skola med högst resultat i årskurs 8 har 88 procent elever som uppger att de vet vad de behöver kunna för att nå målen i de olika ämnena och den skola med lägst resultat har 35 procent elever som ställer sig positiva till påståendet.

Förvaltningen har sett över orsakerna till resultaten och har bland annat fört diskussioner om indikatorns formulering och att kunskapskraven ibland kan vara svåra att förstå för eleverna och kräver både samtal och visning av konkreta elevexempel. En försvårande omständighet är till exempel att frågan innehåller flera saker, det vill säga de olika ämnena. Det är svårt att veta om svaren på frågan gäller samtliga ämnen, några få ämnen eller alla ämnen utom ett. Även Skolverket har i en utvärdering av den nya betygsskalan, april 2016, uppmärksammat att ungefär hälften av de tillfrågade lärarna upplever kunskapskraven som otydliga och att de i mindre grad lyckas kommunicera med eleverna kring kursplaner, betyg och kunskapsutveckling än tidigare. Skolverkets förslag är därför att kunskapskraven bör ses över. Många skolor i Stockholm har arbetat med formativ bedömning för att återkoppla och tydliggöra var en elev befinner sig kunskapsmässigt samt hur eleven ska kunna utvecklas vidare, vilket är ett arbete som också fortsätter.

3.3.2 Att ge röst åt de yngre skolbarnen

En kartläggning som genomförts inom nio kommuner under läsåret 2014/2015 har resulterat i en rapport. Från Stockholms grundskolor deltog närmare 100 lärare, fritidspedagoger och skolledare vid intervjuer med de tre forskarna. I början av juni 2016 inbjöds alla deltagare till föreläsning med en av forskarna och fick ta del av rapportens innehåll. Rapporten komma att vara ett stöd för skolorna i deras arbete med fånga in, kartlägga och förbättra elevernas lärmiljö i skolan.

3.4 Nämndens mål: Eleverna upplever och deltar i kulturlivet

● Uppfylls helt

Förväntat resultat/Målbild

Alla elever får ta del av professionella kulturupplevelser. Kultur, estetiska lärprocesser och eget kreativt skapande är en integrerad del i lärandet.

Indikator	Utfall, T2 2016	Utfall män/pojkar	Utfall kvinnor/flickor	Utfall 2015	Prognos helår 2016	Årsmål 2016	KF:s årsmål 2016	Period
● Andel elever i åk 5 nöjda med - Jag är nöjd med de kulturupplevelser som jag får ta del av i skolan (t.ex. författarbesök, teater, konserter och museibesök).	75 %	75 %	75 %	65 %		70 %		2016
● Andel elever i åk 8 nöjda med - Jag är nöjd med de kulturupplevelser som jag får ta del av i skolan (t.ex. författarbesök, teater, konserter och museibesök).	54 %	54 %	55 %	39 %		50 %		2016

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
● Kultur i ögonhöjd, program för barn- och ungdomskultur, implementeras	2015-01-15	2016-12-31	
● Kulturnämnden, Stockholms Stadsteater AB, utbildningsnämnden samt stadsdelsnämnderna har ett gemensamt ansvar för att alla barn i stadens förskolor och skolor ska komma i kontakt med minst en professionell kulturupplevelse per termin.	2016-01-01	2016-12-31	

Arbetet med kultur i skolan har utgått från Stockholms stads program för barn- och ungdomskultur ”Kultur i ögonhöjd - för, med och av barn och unga”. Förvaltningen arbetar tillsammans med kulturförvaltningen och stadsdelsförvaltningen med att utveckla bokningsfunktionen i den gemensamma webbplatsen KULAN. Syftet är att underlätta bokning av kulanpremien⁷ samt att göra det möjligt att följa upp på central nivå. Under våren har också ett samarbete med landstinget inletts för att i september arrangera två utbudsdagar, Kolla Kultur, där kulturombud i förskolor och skolor får möta det fria kulturlivet.

Förvaltningen beviljades 11 mnkr för Skapande skola från Kulturrådet 2016. Samtliga kommunala grundskolor har ansökt om och beviljats medel för att arbeta med Skapande skola under läsåret 2015/2016. Resultaten i brukarundersökningen, enligt tabellen ovan, visar att eleverna i högre grad än föregående år är nöjda med kulturupplevelser inom ramen för skolan och det finns en koppling till målbilden för nämndmålet. De förbättrade resultaten skulle kunna härledas till att alla skolor har arbetet med Skapande skola eftersom Skapande skola har stärkt samarbetet mellan skolan och det professionella kulturlivet.

⁷ Kulanpremien ger förskolor och skolor en subvention på 50 kronor per barn och besök till utvald fri scenkonst. Premien syftar till att öka möjligheten för barn och unga att ta del av professionella kulturupplevelser. Kulans utbud är kvalitetsgranskat av kulturförvaltningen, utifrån hög konstnärlig kvalitet och förmåga att samverka med förskola/skola.

Som en del av stadens läs- och språksatsning har utbildningsförvaltningen i samarbete med Stockholms stadsbibliotek, Stiftelsen Skansen och ALMA (Litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne) anordnat tävlingen En bok i världsklass. Den vänder sig till stadens alla grundskolor, årskurserna F-6, och syftet är att locka till läsning av barnboks litteratur från olika delar av världen. Läsåret 2015/2016 deltog 234 klasser från 59 kommunala grundskolor från samtliga stadsdelsområden inom staden.

3.5 Övrigt – grundskola och grundsärskola

3.5.1 Kommunikation med fristående verksamheter och insyn i fristående skolor

Förvaltningen har under våren genomfört tre informationsmöten för fristående grundskolor, varav två har gällt tilläggsbelopp. Ett informations- och diskussionsmöte har handlat om skolval. Branschrådet för grundskola med representanter för den kommunala och fristående verksamheten har genomfört ett möte under våren.

3.5.2 Utvärdering externa utvärderare grundskola

I utvärderingarna av undervisningens kvalitet i förskoleklass, grundskola, grundsärskola och fritidshem, som genomförts på nio skolor under våren, har följande identifierats:

- Skolorna lyckas överlag att skapa goda relationer med eleverna.
- Lärarna arbetar för och lyckas ofta skapa miljöer där eleverna känner sig trygga och upplever att de blir respekterade.
- Många lärare är goda ledare och lyckas skapa motivation hos eleverna.

Det stora utvecklingsområdet handlar om att eleverna inte får undervisningen satt i relevanta sammanhang:

- Eleverna får sällan veta vilka mål och kunskapskrav som gäller i de olika ämnena och momenten.
- Återkopplingen blir inte en central del i undervisningen, lärarna lyckas sällan ge formativ återkoppling och eleverna får inte chansen att reflektera över sin egen utveckling och inte heller över själva undervisningen.

3.5.3 Utvärdering av det socioekonomiska tilläggsanslaget för grundskolan

Under 2015 utvärderade utbildningsförvaltningen det socioekonomiska tillägget i resursfördelningen till stadens kommunala grundskolor. Det socioekonomiskt baserade stödet för de kommunala grundskolorna var cirka 800 mnkr 2015. Den genomsnittliga ersättningen per elev är 2 245 kr, och varierar mellan 1 659 och 59 710 kr per elev.

Utvärderingen syftar till att beskriva vad det socioekonomiska tillägget används till och i vilken utsträckning det har effekt på skolans verksamhet. Det empiriska materialet utgår bland annat från intervjuer med rektorer på kommunala grundskolor som tilldelats högt socioekonomiskt tilläggsanslag.

Resursökningen används till flera olika områden, med varierande omfattning mellan skolorna. Merparten går till personalförstärkningar och främst till ett ökat antal lärare. Hur de ökade personalresurserna används på skolorna varierar också, men kännetecknande för skolorna är att de används till någon form av flerlärarsystem, även om utformningarna är olika. Även elevhälsan är något som skolorna med ett högt socioekonomiskt tilläggsanslag prioriterar.

Samtidigt som flera goda exempel har beskrivits där skolor arbetar systematiskt med exempelvis uppföljning har emellertid variationer och brister i systematiken uppdagats utifrån ett skolområdesperspektiv, där det saknas tydliga arenor för skolorna att lära av varandra och där skolorna har begränsat utrymme att genomföra utvecklingsinsatser anpassade efter skolans behov.

I utvärderingen konstateras att fördelningen inte ger några avtryck på vad som är dess syfte, att utjämna resultat skillnaderna mellan skolorna. Det kan självfallet finnas orsaker som påverkar skolresultaten i annan riktning, vars kraft inte upphävs av den socioekonomiska tilldelningen. Men, det är trots allt oroväckande att så kraftiga resursförstärkningar inte ger utslag på resultaten på en generell nivå. Förvaltningen kommer att se över rekommendationerna i samband med planeringen för år 2017.

De rekommendationer som utvärderingen lämnar är följande:

- 1) Det finns ingen anledning att ifrågasätta den grundläggande strukturen i fördelningen, det vill säga att skolor med elever med mindre gynnsamma socioekonomiska förutsättningar har en högre budgetmässig tilldelning än skolor med elever med gynnsamma socioekonomiska förutsättningar. Däremot kan det finnas anledning att se över fördelningsnyckeln och lyfta bort nyanlända elever från beräkningen av det socioekonomiska indexet som ligger till grund för fördelningen, och kompensera skolorna mer direkt för de nyanlända eleverna. Ett sådant arbete har inletts på utbildningsförvaltningen.
- 2) Det behövs vidare utvärderingar och utredningar om hur skolorna omsätter de möjligheter som de ökade resurserna medger. Hur den ökade personaltätheten organiseras behöver studeras närmare och kopplas till vilken effekt insatserna får. Även andra mer specifika åtgärder som skolan gör behöver följas noga och mer regelbundet följas upp. Frågan hur den stundande lärarbristen eventuellt påverkar skolorna med en hög socioekonomisk tilldelning och deras nuvarande strategier bör också analyseras, samt att det råder brist på viss nyckelkompetens (exempelvis specialpedagoger).
- 3) Utbildningsförvaltningen bör skapa en tydligare struktur för hur det socioekonomiska tilläggsanslaget löpande följs upp. Förvaltningen bör också överväga att skapa en tydligare stödstruktur för de skolor som uppstår ett högt stöd, där strategiska och pedagogiska frågor kan avhandlas.
- 4) För att bättre följa upp och utvärdera det socioekonomiska tilläggsanslaget på en systematisk nivå behövs alternativa resultatmått som bättre fångar skolans arbete jämfört med de gängse betygsmåtten.

3.5.4 Skolval till förskoleklass och grundskola

Inför Skolval 2016 implementerades systemstödet Skolvalskarta för Stockholms stad. Systemstödet underlättade antagningsprocessen för skolvalet till förskoleklass och grundskola och förbättrade rättssäkerheten i användandet av urvalskriteriet ”relativ närhet”. Under hösten planeras ett fortsättningsprojekt för att ytterligare effektivisera skolvalet i dessa avseenden. Detta projekt avser också att förbättra samarbetet med Stockholms alla fristående skolor för en effektiv samordning av skolvalet.

Andelen vårdnadshavare som fått sitt förstahandsval till förskoleklass har legat mellan 79 och 85 procent sedan skolvalstjänsten inrättades år 2010. I år fick 81 procent av vårdnadshavarna sitt förstahandsval till förskoleklass, en ökning jämfört med 2015. Det kommer att bli allt svårare att öka andelen som får sitt förstahandsval i takt med att elevantalet ökar, samtidigt som antalet skolplatser inte ökar i samma takt. Medan andelen som fick sitt förstahandsval gick ned något från 2015 ökade andelen som fick något av sina tre val från 92 till 93 procent, den högsta andelen sedan 2011.

Vad gäller val till årskurs 4, 6 och 7 är andelen som har fått sitt förstahandsval 63 eller 64 procent, något lägre än 2014. Eftersom det är en så stor andel som mellan 17 och 24 procent av dem som i dessa årskurser söker skola genom skolvalssystemet är det svårt att värdera dessa procentsatser.

Tabell 16: Skolval 2016 för de kommunala samt fristående skolor som är anslutna till skolvalstjänsten

	Förskoleklass		Åk 4		Åk 6		Åk 7	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Fick sitt förstahandsval	7 767	81 %	305	63 %	390	64 %	1 345	64 %
Fick sitt andrahandsval	867	9 %	48	10 %	57	9 %	282	13 %
Fick sitt tredjehandsval	306	3 %	19	4 %	18	3 %	126	6 %
Ej placerade	671	7 %	115	24 %	147	24 %	362	17 %
Totalt antal sökande	9 612	-	493	-	612	-	2 115	-

Statistiken är hämtad direkt efter Skolvalstjänstens stängning i mitten av mars. Ej placerade elever, placeras genom elevens skolpliktsbevakande skola.

3.6 Ekonomisk uppföljning

Verksamhetsområdena grundskola, fritidshem och grundsärskola visar ett sammanlagt överskott om 4 mnkr före och ett överskott om 26,6 mnkr efter resultatdispositioner. Detta är en försämring jämfört med tertialrapport 1 med 21,8 mnkr före och 3,6 mnkr efter resultatdispositioner.

3.6.1 Grundskola och fritidshem

	Peng och anslag	Lokaler	Verksamhetsavdelning	Övrig verksamhet	Summa budget	Prestationsjustering	Prognos	Avvikelse
Egen regi	6 139,7	1 370,0	121,3	0,0	7 631,1	377,2	8 023,7	-15,4
Fristående	2 551,4	0,0	0,0	0,0	2 551,4	225,5	2 776,9	0,0
Andra kommuner	112,9	0,0	0,0	134,0	246,9		246,9	0,0
Totalt	8 804,0	1 370,0	121,3	134,0	10 429,4	602,7	11 047,5	-15,4
Ingående fond från 2015								246,8
Utgående fond till 2017								-224,2
Resultat efter fonder								7,2

Analys av utfallet

Grundskoleverksamheten inklusive fritidshem prognostiserar ett underskott om 15,4 mnkr före resultatdispositioner och ett överskott om 7,2 mnkr efter resultatdispositioner. Jämfört med tertialrapport 1 är det en försämring på 25,3 mnkr före och 7,1 mnkr efter resultatdispositioner. Underskottet före resultatdispositioner beror främst på att egen regis grundskolor utnyttjar upparbetade fonder.

Fristående grundskola redovisar ingen avvikelse jämfört med budget.

Tilläggsbelopp och verksamhetsstöd grundskola

För tilläggsbelopp och verksamhetsstöd prognostiseras ingen avvikelse mot budgeten om 350,0 mnkr. Drygt hälften av budgeten går till elever i egen regi inklusive centrala undervisningsgrupper med särskild inriktning (CSI), och knappt hälften till fristående skolor, varav huvuddelen till så kallade resursskolor.

Prestationsförändringar grundskola

Grundskoleverksamhetens schablonbudget beräknas öka med totalt 602,7 mnkr jämfört med kommunfullmäktiges budget. Elevökningen i egen regi beräknas till cirka 3 740 elever. I fristående skolor beräknas elevökningen till 2 390 elever medan elever i andra kommuners grundskolor beräknas minska med cirka 100 elever jämfört med kommunfullmäktiges budget. Den prognostiserade elevökningen i tertialrapport 2 är cirka 675 fler elever jämfört med utbildningsnämndens verksamhetsplan, vilket innebär ökade schabloner motsvarande cirka 55 mnkr.

Eftersom antalet nyanlända elever har ökat under hösten 2015 och även under våren 2016 är elevprognosen något mer osäker jämfört med tidigare år. Mellan september 2015 och juni 2016 var elevökningen cirka 1 100 elever. Tidigare år har ökningen under ett läsår varit

omkring 500 elever. För att utbetalning av peng för nyanlända ska baseras på ett så korrekt elevantal som möjligt föreslås att avläsningen av elevantal för nyanlända flyttas från den 15 september till den 15 oktober.

Antalet elever inskrivna i fritidshem beräknas öka med 2 220 barn, varav 1 590 i egen regi och 630 i fristående fritidshem och fritidshem i andra kommuner. Totalt motsvarar volymförändringarna en schablonökning om 107,5 mnkr samtidigt som föräldrantäkterna beräknas öka med 10,0 mnkr jämfört med kommunfullmäktiges budget.

Inom den öppna fritidsverksamheten beräknas barnantalet öka med cirka 1 650 jämfört med kommunfullmäktiges budget och det motsvarar en schablonökning om 11,2 mnkr.

Omslutningsförändringar grundskola

Verksamhetsområdet grundskola redovisar omslutningsförändringar om totalt 23,5 mnkr avseende statsbidrag för fritidshemslyftet och lovskolor. Omslutningsförändringarna redovisas i sin helhet i bilaga 2.

Fristående grundskola/fritidshem samt grundskola/fritidshem i annan kommun

Fristående grundskola/fritidshem och grundskola/fritidshem i annan kommun redovisar ingen avvikelse jämfört med budget.

3.6.2 Grundsärskola

	Peng och anslag	Lokaler	Verksamhets-avdelning	Övrig verksamhet	Summa budget	Prestationsjustering	Prognos	Avvikelse
Egen regi	220,3	30,2	0,8	0,0	251,3	-17,6	214,3	19,4
Fristående	111,6	0,0	0,0	0,0	111,6	1,6	113,2	0,0
Andra kommuner	21,6	0,0	0,0	2,4	24,0		24,0	0,0
Totalt	353,5	30,2	0,8	2,4	386,9	-16,0	351,5	19,4

Analys av utfallet

Grundsärskolan redovisar ett överskott om 19,4 mnkr före och efter resultatdispositioner. Överskottet återfinns inom egen regi och beror främst på att kostnaderna för elever i grundsärskolan som är integrerade i grundskolan redovisas inom verksamhetsområdet grundskola.

Fristående grundsärskola och grundsärskola i andra kommuner redovisar ingen avvikelse jämfört med budget.

Prestationsförändringar grundsärskola

För grundsärskolan i egen regi beräknas elevantalet minska med 46 elever jämfört med kommunfullmäktiges budget, vilket motsvarar en nettominskning av schablonbudgeten med 17,6 mnkr. För elever i behovsgrupp 5 beräknas ersättningen för merkostnader att uppgå till 2,2 mnkr.

Antalet elever i fristående grundsärskola och grundsärskolor i andra kommuner beräknas öka med fyra elever vilket motsvarar ökade schabloner med 1,6 mnkr.

Omslutningsförändringar grundskola

Verksamhetsområdet grundskola redovisar inga omslutningsförändringar.

Grundskola, fritidshem och grundskola i egen regi

Grundskola, fritidshem och grundskola i egen regi redovisar ett överskott om 4,0 mnkr före resultatdispositioner och ett överskott om 26,6 mnkr efter resultatdispositioner. Av överskottet avser 15,0 mnkr grundskolans reserv som är avsatt för att täcka anslagsenheternas eventuella underskott. Dessutom redovisas ett överskott om 10,0 mnkr avseende ökade statsbidrag för asylsökande elever. Skolorna redovisar ett underskott om 21,0 mnkr före resultatdispositioner och ett överskott om 1,6 mnkr efter resultatdispositioner. Jämfört med tertialrapport 1 är det en försämring om 18,5 mnkr före resultatdispositioner och 0,3 mnkr efter resultatdispositioner. Det är framförallt resultatenheter som har försämrat sina resultat vilket beror på att de planerar att använda sina fonder i större utsträckning än tidigare.

3.6.3 Resultatenheter och anslagsenheter

Resultatenheter

Ingående fond 2016 mnkr	
Grundskola	
Ingående fond resultatenheter 2016	246,8
Totalt ingående fond grundskola	246,8
Utgående fond 2016 mnkr	
Grundskola	
Resultatenheter med överskott (87)	227,3
Resultatenheter med underskott (3)	-3,1
Resultatenheter med fond +/- 0 (13)	0,0
Totalt utgående fond grundskola	224,2

Grundskoleavdelningens 103 resultatenheter har en sammanlagd ingående fond om 246,8 mnkr. Ett överskott om 224,2 mnkr beräknas föras över till 2017. I prognosen redovisar resultatenheter ett underskott om 21,6 mnkr före och ett överskott om 1,0 mnkr efter resultatdispositioner. Av de 36 resultatenheter som redovisar ett underskott före resultatdispositioner planerar merparten att utnyttja sina fonder för särskilda satsningar som inköp av surfplattor och läromedel. I några enstaka fall används fonderna för att parera tillfälliga elevminskningar innan en anpassning av organisationen har gjorts. Endast en resultatenhet förväntas att avvecklas i bokslutet och två enheter redovisar en negativ utgående fond.

Anslagsenheter

Grundskolans 15 anslagsenheter redovisar ett sammanlagt överskott om 0,6 mnkr. Av dessa redovisar 8 enheter ett överskott om 3,3 mnkr, 4 enheter redovisar ett nollresultat medan endast 3 enheter redovisar ett underskott om sammanlagt 2,7 mnkr. Till 2017 har 10 enheter möjlighet att bli inrättade som resultatenheter eftersom de hade ett positivt resultat i 2015 års bokslut och även beräknas ha det i 2016 års bokslut.

4 Gymnasieskola och gymnasiesärskola

4.1 Nämndens mål: Alla elever utvecklas och når målen för sin utbildning

◆ Uppfylls delvis

Förväntat resultat/Målbild

Lärare har höga förväntningar på eleverna. Lärarnas undervisning utgår alltid från examensmålen, ämnesplanernas kunskapskrav, beprövad erfarenhet och vetenskaplig grund. Alla lärare är engagerade och kompetenta, och planerar undervisningen gemensamt. Eleverna får i förväg veta vilka mål de arbetar mot, är delaktiga i planeringen av hur undervisningen ska genomföras och vilka olika former för redovisning och bedömning som kommer att användas. Formativ bedömning används för att varje elev ska kunna följa sin kunskapsutveckling och för att lärarna ska kunna bedöma och utveckla undervisningen.

Kvalitativa analyser av resultat genomförs på alla nivåer för att utveckla verksamheten.

Indikator	Utfall, T2 2016	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall 2015	Prognos helår 2016	Årsmål 2016	KF:s årsmål 2016	Period
◆ Andel elever med gymnasieexamen	89 %	85 %	91 %	89 %		91 %	91 %	2016
◆ Andel gymnasieelever med godkänt i samtliga kurser i examensbevisen	76 %	73 %	78 %	78 %		80 %		2016
● Andel legitimerade lärare i gymnasieskolan				76,8 %		61 %	61 %	2016

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Utbildningsnämnden ska ta fram en skolbiblioteksplan under 2016 i syfte att verka för läsning och bildning i Stockholms skolor och förskolor	2016-01-01	2016-12-31	
  Utbildningsnämnden ska verka för att fler skolor ansöker om att erhålla Skolverkets utmärkelse "Skola för hållbar utveckling" och att goda exempel på hur skolorna kan arbeta med hållbar utveckling sprids inom staden.	2016-01-01	2016-12-31	
  Utbildningsnämnden ska genomlysastödet till barn i behov inom ramen för skolpengen i syfte att öka de tidiga insatser och öka skolresultatet för dessa elever, med en särskild analys utifrån genus	2016-01-01	2016-12-31	
  Utbildningsnämnden ska professionalisera rollen som elevassistent genom satsningar på kompetensutveckling.	2016-01-01	2016-12-31	
  Utbildningsnämnden ska säkerställa att varje skola har ett elevhälso-team med tillgång till skolkuratorer, skolpsykologer, skolsköterskor och specialpedagoger så att stöd kan påbörjas inom rimlig tid.	2016-01-01	2016-12-31	
  Utbildningsnämnden ska utreda genomströmningen av elever på gymnasiet i syfte att identifiera åtgärder för ytterligare öka måluppfyllelsen	2016-01-01	2016-12-31	
  Utbildningsnämnden ska utreda möjligheten att utöka antalet moderna språk, med exempelvis arabiska och kinesiska.	2016-01-01	2016-12-31	
  Utbildningsnämnden ska utveckla arbetet med studie- och yrkesvägledning mellan grundskolans skolformer och gymnasieskolans skolformer	2016-01-01	2016-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Utbildningsnämnden ska fortsätta arbetet med att utveckla hbtq-kompetensen inom skolan och förskolan i samråd med kommunstyrelsens kansli för mänskliga rättigheter samt stadsdelsnämnderna.	2016-01-01	2016-12-31	
 En modell för övergången från grundskolans CSI-grupper ska prövas där förstärkt vägledning och rutiner för övergång till gymnasieskolan utvecklas	2016-01-01	2016-12-31	
 Insatser för att stärka yrkesutbildningarnas attraktivitet ska genomföras	2015-01-01	2016-12-31	
 Kartläggningen av avhoppet med syfte att ta fram förslag på åtgärder fortsätter	2013-01-01	2016-12-31	
 Kvalitetsprogram för studie- och yrkesvägledning ska tas fram i samverkan inom förvaltningen och med arbetsmarknadsförvaltningen	2016-01-01	2016-12-31	
 Lärgrupper för rektorer inom och mellan skolor ska genomföras i syfte att utveckla rollen som ledare av den pedagogiska verksamheten	2016-01-01	2016-12-31	
 Mottagande av nyanlända elever året runt ska utredas	2016-01-01	2016-12-31	
 Måluppfyllelsen för elever med funktionsnedsättningar följs upp	2012-01-01	2016-12-31	
 Organisationen av introduktionsprogrammet, språkintrouktion, ska utredas	2016-01-01	2016-12-31	
 Studiehjälp på modersmålet med hjälp av fjärrundervisning ska utvecklas	2016-01-01	2016-12-31	
 Säkerställa att läromedel är anpassade för elever med särskilda behov och att lämplig teknik finns tillgänglig för elever som är i behov av detta	2014-01-01	2016-12-31	
 Säkerställa tillgänglighet på webben för elever, vårdnadshavare och pedagoger med funktionsnedsättningar	2012-01-01	2016-12-31	
 Uppdrag för kompetensnav när det gäller synskadade och hörsel-skadade elever ska fastställas, start höstterminen 2016	2016-01-01	2016-12-31	
 Utbildningsnämnden ska arbeta vidare med att stärka och utveckla skolornas förebyggande och hälsofrämjande elevhälsoarbete	2014-01-01	2016-12-31	

4.1.1 Måluppfyllelse i gymnasieskola och gymnasiesärskola

Studieutgångar läsåret 2015/2016

Sammanlagt fanns fyra studieutgångar från gymnasieskola och gymnasiesärskola 2015/2016.

Nedan följer en sammanfattande förteckning:

Gymnasieskola	Dokument	Elevantal
Nationella program	Examensbevis	3 163
	Studiebevis	684
	Dokument	Elevantal
Introduktionsprogram	Gymnasieintyg	681
Gymnasiesärskola	Dokument	Elevantal
Tidigare förordning	Slutbetyg	82
Nuvarande förordning	Examineras från och med läsåret 2016/2017	

Måluppfyllelse gymnasieskola

Läsåret 2015/2016 var det tredje året som elever avslutat sin gymnasieutbildning enligt reformen Gy11, vilket medger jämförelse av resultat över tre år. I och med detta läså

examineras elever endast inom ramen för Gy11, inga slutbetyg eller samlade betygsdokument utfärdas längre enligt äldre förordning.

Analysen grundar sig på statistik från Sweco samt resultatrapportering från skolor. I samband med verksamhetsberättelsen kommer också Skolverkets siffror att redovisas, vilka tar hänsyn till avhopp och byte av studievägar. Samtliga resultat analyseras i verksamhetsberättelsen.

Betygsresultat totalt

Tabell 17: Betygsresultat totalt 2014 - 2016

Betygsresultat	Examensbevis			Studiebevis		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Andel elever med examens- och studiebevis, procent						
Totalt	85	83	82	15	17	18

Från läsåret 2015/2016 erhöll 82 procent av stadens elever ett examensbevis, vilket är en försämring jämfört med föregående år med en procentenhet. Av eleverna med examen från yrkesprogram erhöll 40 procent högskolebehörighet. Av samtliga utfärdade examensbevis var 88 procent från högskoleförberedande program och 12 procent från yrkesprogram.

Då kraven för examensbevis skiljer sig åt mellan högskoleförberedande program och yrkesprogram beskrivs nedan några skillnader i resultaten.

Högskoleförberedande program

Inom högskoleförberedande program har 194 elever inte fullföljt en utbildning om 2 500 gymnasiepoäng. Det tyder på att en majoritet av eleverna med studiebevis genomfört sin utbildning men inte uppnått samtliga betygskrav eller genomfört sitt gymnasiearbete med godkänt resultat. Av de kurser som utgör krav för examensbevis är svenska 3 inklusive svenska som andraspråk 3 mest frekvent när det gäller icke godkända betyg. Därefter följer gymnasiearbetet.

Yrkesprogram

Inom yrkesprogram har 80 elever inte fullföljt en utbildning om 2 500 gymnasiepoäng och 134 elever har inte uppnått kraven för 2 250 poäng med godkända kurser. En elev kan samtidigt ha för lågt kursomfång och ett för lågt antal godkända kursbetyg. Av de kurser som utgör krav för yrkesexamen är gymnasiearbetet den kurs där flest elever inte erhållit godkända betyg. Därefter följer det sammanhållna kravet på minst 400 godkända gymnasiepoäng inom blocket för de programgemensamma kurserna.

Genomsnittlig betygspoäng och andel elever med godkända kurser

Tabell 18: Genomsnittlig betygspoäng 2014 - 2016

Betygsresultat	Examensbevis		
	2014	2015	2016
Betygspoäng	15,4	15,5	15,5
Andel elever med minst E i alla kurser, procent	79	78	76

Tabell 19: Betygsfördelning i procent per betygsskala - jämförelse mellan 2015 och 2016

	2015 %	2016 %	Differens
A	22,7	23,3	0,6
B	22,8	22,7	-0,1
C	26	25,5	-0,5
D	14,5	14,6	0,1
E	12,6	12,5	-0,1
F	1,3	1,4	0,1

Betygsgenomsnittet totalt för läsåret 2015/2016 var 15,5, vilket var oförändrat jämfört med 2015. I uppgifterna om betygsskalornas andelstal framgår vissa förändringar mellan de två åren. Noterbart är att andelen A-betyg ökade med 0,6 procentenheter och att de utfärdade C-betygen sjönk med 0,5 procentenheter. Det finns inget direkt förhållande mellan hur andelstalen fördelas och den slutliga genomsnittliga betygspoängen. Alla kurser viktas in i slutresultatet och en kurs om 50 poäng väger mindre i beräkningen än en kurs om 150 poäng.

Tabell 20: Kurser med flest satta F-betyg sammanställda från examensbevis och studiebevis

Gymnasiekurs	Antal F	Gymnasiekurs	Antal F
Matematik 2b	294	Engelska 7	151
Religion 1	258	Historia 1b	149
Idrott 1	228	Fysik 2	146
Svenska 3	210	Historia 1a1	136
Matematik 3b	203	Matematik 4	136

Ur ett huvudmannaperspektiv synliggörs främst kurser från utbildningar med många elever, exempelvis har staden många elever på naturvetenskapsprogrammet, vilket ger genomslag för kurserna Fysik 2 samt Matematik 4 i tabellen. På skolenhetsnivå beror resultaten på enhetens typ av utbildningar.

Resultatspridning

Totalt erhöll 82 procent av eleverna examensbevis.

Tabell 21 a: Resultatspridning – andel elever med gymnasieexamen

	Antal skolor*	Intervall för Andel elever med gymnasieexamen %
Skolor med mer än 82 procent	11	83 – 100
Skolor med mindre än 82 procent	11	35 – 81

*Skolor där elevantalet minst uppgick till 10 elever ingår i sammanställningen.

Stadens gymnasieskolor uppvisar stora skillnader i sina resultat. Att jämföra betygsresultat mellan gymnasieskolor är svårt då programsammansättningen skiljer sig åt. Skolans attraktivitet och elevernas sökmönster är faktorer som också påverkar betygsresultaten.

Tabell 21 b: Resultatspridning – program och skolenhet

	Andel elever med examensbevis	Betygspoäng	Andel elever med godkända kursbetyg
Naturvetenskap	38 – 100	13,4 – 18,1	67 – 100
Samhällsvetenskap	38 – 100	13,9 – 18,2	43 – 100

Skillnader i studieresultat mellan olika skolor kan också illustreras genom att jämföra resultat från samma program. Program som kan jämföras är naturvetenskaps- och samhällsvetenskapsprogrammet eftersom de finns på många skolor och har tillräckligt stor volym. Skillnaderna kan till viss del förklaras av elevernas olika ingångsvärden avseende meritpoäng.

Resultaten i ett genusperspektiv

Tabell 22: Betygsresultat - genusperspektiv

Andel examensbevis, procent	Pojkar	Flickor	Differens
2014	81	88	7
2015	79	86	7
2016	78	86	8

Betygspoäng	Pojkar	Flickor	Differens
2014	15,0	15,8	0,8
2015	15,2	15,8	0,6
2016	15,1	15,9	0,8

Andel godkända betyg, procent	Pojkar	Flickor	Differens
2014	74	83	9
2015	75	80	5
2016	73	78	5

I årets utfall ökade differensen för andel elever med examensbevis och betygspoäng något jämfört med föregående år, medan skillnaden i andel godkända betyg är oförändrad. En något lägre andel pojkar erhöll examensbevis, medan flickornas andel var konstant. Sett till innehållet i examensbevisen ökade flickornas betygsgenomsnitt med en tiondel och pojkarnas sjönk i motsvarande grad. Resultatet för andel elever med endast godkända betyg försämrades på ett likartat sätt för både flickor och pojkar, vilket gav effekten att differensen är oförändrad, jämfört med 2015.

Stadens skolor uppvisar också skillnader i resultat mellan skolor/skolenheter, både när det gäller utfärdade examensbevis och kön. Exempelvis står de åtta skolorna med betygsresultat över 15,5 procent för 55 procent av samtliga examensbevis och på dessa skolor var 64 procent av de med examensbevis flickor.

Avgångsbetyg 2015/2016

Skolverket införde begreppet avgångsbetyg i sin resultatredovisning för läsåret 2013/2014. Med avgångsbetyg menas examensbevis och studiebevis som omfattar minst 2 500 gymnasiepoäng. Avgångsbetyg kan i någon mån jämföras med de tidigare kraven för slutbetyg enligt äldre förordning.

Tabell 23: Andel elever med avgångsbetyg

Andel elever med avgångsbetyg	Totalt		
	2014	2015	2016
Andel elever med avgångsbetyg, procent (examensbevis och studiebevis med 2 500 gymnasiepoäng)	--	93	93
Andel elever med examensbevis av de med avgångsbetyg, procent	89*	89	89

*Källa för 2014 Skolverket

Av samtliga elever som avslutade sina studier 2015/2016 erhöll 93 procent ett avgångsbetyg. Ur denna grupp uppnådde också 89 procent av eleverna kraven för examensbevis, vilket är oförändrat jämfört med föregående år.

Även för detta mått uppvisas skillnader i resultaten mellan könen. Kraven för ett avgångsbetyg uppnåddes av 91 procent av pojkarna och 94 procent av flickorna. Ett likartat förhållande gällde för examensbevis, 85 procent av pojkarna och 91 procent av flickorna klarade de kraven.

Resultat introduktionsprogram

Uppföljningen av introduktionsprogrammen är under utveckling. Bland annat ses registreringen av elever i barn- och elevregistret över. I tabellen nedan beskrivs i korthet introduktionsprogrammen med huvudsakligt innehåll och syfte. Dessutom redovisas antal elever som har avslutat sina studier och erhållit ett gymnasieintyg för pojkar (P), flickor (F) och totalt (T).

Tabell 24: Program, uppdrag, mål samt antal elever med gymnasieintyg från respektive program

Program	Uppdrag – Mål			
		P	F	T
Preparandutbildning	Eleven läser in de grundskoleämnena som saknas för önskad behörighet. Mål: Övergång till nationellt program senast inom ett år	19	19	38
Programinriktat individuellt val	Eleven går integrerat med elever på nationellt yrkesprogram och läser in de grundskoleämnena (1 till 3 stycken) som saknas för behörighet Mål: Övergång till nationellt yrkesprogram	8	16	24
Yrkesintroduktion	Yrkesinriktad utbildning anpassad efter elevens behov. Elevens kompetens ska framgå i gymnasieintyget Mål: Yrkesutgång med anställningsbarhet	61	48	109
Individuellt alternativ	Utbildning anpassad efter elevens behov. Elevens kompetens ska framgå i gymnasieintyget. Mål: Yrkesutgång med anställningsbarhet/övergång till nationellt program/annat introduktionsprogram/övriga utbildningsformer	67	60	127
Språkintrouktion	Undervisning i svenska för nyanlända. Mål: Att gå vidare med utbildning	217	166	383
Totalt		372	309	681

För andra året redovisas resultat för introduktionsprogrammen. Redovisningen baserar sig främst på kursbetygen i elevernas gymnasieintyg. Andra kvalitativa insatser som är dokumenterade i gymnasieintygen är ännu inte möjliga att sammanställa. Ett gymnasieintyg ska innehålla dokumentation av individuella insatser där både kursbetyg och yrkeskunskaper kan vara delar, var för sig eller tillsammans.

Utöver kurssammanställningar från gymnasieintygen redovisas genomströmningen av elever som påbörjar sina studier på ett introduktionsprogram och som därefter har övergång och avslut på ett nationellt program inom tre och fyra år. Målet var att utbildningsförvaltningen också skulle få uppgifter som belyser övergångar (kallat elevrörelser) inom introduktionsprogrammen inom ett år. På grund av problem med utsökning av statistik blev träffbilderna låga och ytterligare analyser måste göras för att säkerställa statistisk kvalitet i fortsättningen.

I år finns det möjlighet att jämföra genomströmningen inom preparandutbildningen och programinriktat individuellt val. För övriga delar inom introduktionsprogrammen saknas ännu dessa möjligheter. Skolverket har ännu inga sammanställningar till stöd för jämförelse med andra huvudmän inom introduktionsprogrammen. Tabellerna nedan är ett första försök att beskriva utfallen för respektive introduktionsprogram sett till gymnasieintygens innehåll. Denna sammanställning redovisar inte dokumenterade kvalitativa insatser.

Tabell 25: Preparandutbildning (IMPRES)

Antal utfärdade gymnasieintyg 38 – 19 flickor 19 pojkar				
Gymnasieintygens kursinnehåll				
	Antal genomförda kurser/ämnen genomsnitt per intyg	Antal genomförda kurser/ämnen genomsnitt per intyg av de som läst kurser/ämnen	Antal godkända kurser per elev av de som har läst kurser/ämnen	Andel godkända betyg totalt av samtliga utfärdade
Gymnasieskurser 77 utfärdade kursbetyg	1,8	3,9	3,0	76 %
<i>Kommentar gymnasieskurser</i> Av 18 elever med kursbetyg har 16 elever mindre än 500 gymnasiepoäng				
Grundskoleämnena 111 utfärdade ämnesbetyg	2,9	2,9	2,1	70 %
Uppskattad andel elevutgångar på nationellt program				
Antal elever inskrivna på IMPRES årskurs 1 höst 2012	Andel med examensbevis 2015 och 2016		Andel med studiebevis 2015 och 2016	
100	12 %		20 %	
Antal elever inskrivna på IMPRES årskurs 1 höst 2011	Andel med examensbevis 2014 och 2015		Andel med studiebevis 2014 och 2015	
116	7 %		17 %	

*Ur sammanställningen utgår 4 modersmålskurser

Preparandeleverna går dels integrerat med elever på nationellt program, dels i egna grupper. Målet är att eleverna ska övergå från preparandutbildning till nationellt program inom ett år. I den förberedelsen är huvudinriktningen inläsning av grundskolans behörighetsgivande ämnen.

En sannolik anledning till att elever avslutar en preparandutbildning med ett gymnasieintyg istället för utgång från ett nationellt program är att de inte kunnat läsa in behörighet inom planerad tid. En utvecklad uppföljning skulle kunna göras på individnivå för att bättre synliggöra vilka grundskoleämnena som brister.

Av de elever som påbörjade studier på preparandutbildning 2012 erhöles 32 procent ett dokumenterat avslut från ett nationellt program inom fyra år, ett resultat som indikerar en relativt

låg måluppfyllelse totalt sett. Det kan vara av intresse att synliggöra övergångar till nationellt program inom ett år från föregående läsår, men på grund av osäkert underlag saknas det perspektivet i denna rapport.

Vid jämförelse mellan elever som påbörjade sina studier 2011 och 2012 indikerar resultatet en förbättring i övergång och avslut inom ett introduktionsprogram.

Tabell 26: Programinriktat individuellt val (IMPRO)

Antal utfärdade gymnasieintyg 24 – 16 flickor 8 pojkar				
Gymnasieintygs kursinnehåll*				
	Antal genomförda kurser/ämnen genomsnitt per intyg	Antal genomförda kurser/ämnen genomsnitt per intyg av de som läst kurser/ämnen	Antal godkända kurser per elev av de som har läst kurser/ämnen	Andel godkända betyg totalt av samtliga utfärdade
Gymnasieskurser 528 utfärdade kursbetyg	22	22	14,8	67 %
<i>Kommentar gymnasieskurser</i> Samtliga elever har läst gymnasieskurser. 17 elever hade ett kursomfång mellan 2 000 till 2 500 poäng. Ingen elev hade mindre än 1 000 gymnasiepoäng.				
Grundskoleämnen 36 utfärdade ämnesbetyg	1,5	1,9	1,0	53 %
Uppskattad andel elevutgångar på nationellt program inom stockholmstad				
Antal elever inskrivna på IMPRO årskurs 1 höst 2012	Andel med examensbevis 2015 och 2016		Andel med studiebevis 2015 och 2016	
118	18,6%		22,0 %	
Antal elever inskrivna på IMPRO årskurs 1 höst 2011	Andel med examensbevis 2014 och 2015		Andel med studiebevis 2014 och 2015	
128	12 %		16 %	

*11 betygssatta modersmålskurser utgår ur sammanställningen

Elever inom programinriktat individuellt val går integrerat med elever på nationellt yrkesprogram. Målet är att läsa in behörighetsgivande kurser parallellt med gymnasieskurser och övergå till nationellt program, vilket kan leda till längre studietid. En förklaring till elevutgångar med gymnasieintyg är sannolikt att de inte har klarat att både läsa in grundskolekurser för att bli behöriga och påbörja gymnasieskurser i önskad omfattning.

Tabellen visar betyg i elevernas gymnasieintyg. Att så få grundskolebetyg är satta och hur det påverkar genomströmningen kommer att analyseras djupare.

Av de elever som påbörjade studier på programinriktat individuellt val 2012 erhöll drygt 40 procent av eleverna ett dokumenterat avslut från ett nationellt program inom fyra år. Ett resultat som indikerar en relativt låg måluppfyllelse totalt sett. I jämförelse med föregående årskull innebar resultatet dock en förbättring med cirka 12 procentenheter.

Då preparandutbildning och programinriktat individuellt val uppvisar ett likartat mönster med relativt låg måluppfyllelse i övergång och avslut på ett nationellt program kan en möjlig orsak vara en komplicerad matchning initialt mellan utbildningarnas innehåll och elevernas

utbildningsbehov. Utbudet har justerats utifrån behov och ska följas upp som underlag för bedömning om det har lett till ökad måluppfyllelse.

Tabell 27: Yrkesintroduktion (IMYRK)

Antal utfärdade gymnasieintyg				
Gymnasieintygens kursinnehåll*				
	Antal genomförda kurser/ämnen genomsnitt per intyg	Antal genomförda kurser/ämnen genomsnitt per intyg av de som läst kurser/ämnen	Antal godkända kurser per elev av de som har läst kurser/ämnen	Andel godkända betyg totalt av samtliga utfärdade
Gymnasieskurser 1 097 utfärdade kursbetyg	10,1	10,2	7,1	70 %
<i>Kommentar gymnasieskurser</i> Totalt sett relativt jämn spridning mellan få till många erhållna kursbetyg per elev. Skillnader uppvisas mellan enheter i hur många kurser som utfärdas per elev,				
Grundskoleämnen 303 utfärdade ämnesbetyg	2,8	3,0	1,8	62 %
Uppskattad andel elevutgångar på nationellt program inom Stockholm stad				
Antal elever inskrivna på IMYRK årskurs 1 höst 2012	Andel med examensbevis 2015 och 2016		Andel med studiebevis	
233	2,1 %		0,8 %	

*51 betygssatta modersmålskurser utgår ur sammanställningen

Målet är att eleverna efter avslutad utbildning ska kunna uppnå anställningsbarhet. Yrkesintroduktion genomförs jämsides med nationellt yrkesprogram och då det inte finns fastställda krav på inläsning av behörighetsgivande ämnen från grundskolan, ligger tyngdpunkten på gymnasieskurser.

Totalt sett fördelas elevernas kursomfång relativt jämnt över samtliga intervall men på enhetsnivå finns stora skillnader i antalet gymnasieskursbetyg per elev.

Tabell 28: Individuellt alternativ (IMIND)

Antal utfärdade gymnasieintyg 127 – 60 flickor 67 pojkar				
Gymnasieintygens kursinnehåll				
	Antal genomförda kurser/ämnen genomsnitt per intyg	Antal genomförda kurser/ämnen genomsnitt per intyg av de som läst kurser/ämnen	Antal godkända kurser per elev av de som har läst kurser/ämnen	Andel godkända betyg totalt av samtliga utfärdade
Gymnasieskurser 225 utfärdade kursbetyg	1,8	3,9	3,0	76 %
<i>Kommentar gymnasieskurser</i> Av 50 elever med kursbetyg har 38 elever mindre än 500 gymnasiepoäng				
Grundskoleämnen 403 utfärdade ämnesbetyg	3,2	3,7	2,8	75 %
Uppskattad andel elevutgångar på nationellt program inom Stockholm stad				
Antal elever inskrivna på IMIND årskurs 1 höst 2012	Andel med examensbevis 2015 och 2016		Andel med studiebevis	
339	9,7 %		5,6 %	

*6 betygssatta modersmålskurser utgår ur sammanställningen

Målet för individuellt alternativ är anställningsbarhet eller övergång till utbildning, inom gymnasieskolan eller andra utbildningsformer.

Elevens individuella behov ligger till grund för utbildningens innehåll, hur undervisningen struktureras samt genomförs, och uppvisar därför stora variationer vad det gäller betyg i grundskoleämnena och gymnasiekurser. Eleverna har relativt få betygssatta kurser/ämnen i sina gymnasieintyg och en sammanställning av insatser inom ramen för elevens individuella studieplan skulle komplettera och tydliggöra resultatet.

I kommande analyser är det intressant att följa övergång och utgång från nationellt program för att se om det finns skillnader i resultat på enhetsnivå.

Tabell 29: Språkintröduktion (IMSPR)

Antal utfärdade gymnasieintyg 383 – 166 flickor 217 pojkar				
Gymnasieintygens kursinnehåll*				
	Antal genomförda kurser/ämnen genomsnitt per intyg	Antal genomförda kurser/ämnen genomsnitt per intyg av de som läst kurser/ämnen	Antal godkända kurser per elev av de som har läst kurser/ämnen	Andel godkända betyg totalt av samtliga utfärdade
Gymnasieskurser 410 utfärdade kursbetyg	1,1	1,5	1,4	89 %
<i>Kommentar gymnasiekurser</i>				
Samtliga elever har ett kursomfång på 500 poäng eller mindre				
Grundskoleämnena 3 690 utfärdade ämnesbetyg	9,6	9,7	7,2	74 %
Uppskattad andel elevutgångar på nationellt program				
Antal elever inskrivna på IMSPR årskurs 1 höst 2012	Andel med examensbevis 2015 och 2016		Andel med studiebevis 2015 och 2016	
679	4,7 %		1,8 %	

*467 betygssatta modersmålskurser utgår ur sammanställningen

Målet för språkintröduktion är att eleven ska gå vidare i utbildning. Elever med god progression i svenska har möjlighet att ingå i studiegrupper med mål att examineras inom ett nationellt program med god genomströmning. Tabellen ovan redovisar andel elever med utgång inom nationellt program, siffran kan vara svårbedömd då det finns en tendens till större geografisk rörlighet än inom övriga intröduktionsprogram.

Allmänt intröduktionsprogrammen

Ett utvärderingsuppdrag har genomförts inom preparandutbildning, programinriktat individuellt val och yrkesintröduktion. Resultat redovisas i utbildningsförvaltningens verksamhetsberättelse.

4.1.2 Måluppfyllelse gymnasiesärskola

För elever som avslutar sin utbildning inom gymnasiesärskolan gäller till och med läsåret 2015/2016 betygskriterier och programstrukturer enligt tidigare förordning. Från och med innevarande läsåret 2016/2017 examineras gymnasiesärskoleelever enligt förordningen för Gysär13.

Skolverket har inte redovisat några utbildningsresultat som stöd för analys och jämförelse. Några jämförelser med andra huvudmän eller med egna resultat över tid är därför inte möjliga att göra ännu. I dialog med skolenheterna har ett antal uppföljningsperspektiv tagits fram till stöd för lokalt utvecklingsarbete och återkoppling tillbaks till huvudman. Uppföljningen har visat sig komplicerad och utvecklingen av det systematiska kvalitetsarbetet fortsätter.

Nationella program

Betygsresultat för årkurs 1,2 och 3 redovisas inte eftersom antalet betyg är få. Gymnasie-särskolebevis utfärdas först efter läsåret 2016/2017, utbildningsförvaltningen utgår ifrån att resultat då kan sammanställas och analyseras.

Tabell 30: Måluppfyllelse gymnasiesärskola, vidaregång 2016

Nationella program elevutgång åk 4 nationella program	Antal elever		
	Totalt	Flickor	Pojkar
Arbete	17	8	9
Studier	9	5	4
Daglig verksamhet	41	18	23
Övrigt	6	1	5
Antal elever totalt	73	32	41

Resultaten bygger på skolornas bedömning av vilken sysselsättning eleven kommer att ha efter avslutad utbildning. Då gymnasiesärskolorna förbereder och stödjer eleverna inför deras avslut och vidaregång är bedömningen om elevens kommande aktivitet en del i kartläggningsarbetet. Detta främst som stöd i dialog och reflektion på egen enhet. Inom gymnasiesärskolan är det svårt att jämföra utfall från ett år till ett annat. Elevvolymerna är små och elevernas behov och förutsättningar kan vara vitt skilda mellan olika verksamhetsår.

Flertalet elever uppges gå vidare till daglig verksamhet som är en insats inom lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade och som beviljas efter att eleven själv har ansökt om det. Tretton elever har enligt uppgifterna ovan fått arbete eller omfattas av arbetsförmedlingens insatser.

Individuella programmet

Tabell 31: Måluppfyllelse gymnasiesärskola, ämnesområden individuella programmet

Ämnesområden	Antal elever som har uppnått respektive kravnivå i ämnesområdena					
	Grundläggande kunskaper			Fördjupade kunskaper		
	1	2	3	1	2	3
Estetisk verksamhet	18	25	15	3	9	10
Hem- och konsumentkunskap	15	22	15	1	5	8
Idrott och hälsa	16	21	12	5	13	13
Individ och samhälle	20	24	12	1	9	13
Natur och miljö	18	24	13	3	10	12
Språk och kommunikation	17	17	8	4	16	18
Totalt	104	133	75	17	62	74

I det samlade resultatet kan konstateras att majoriteten av eleverna på de individuella programmen i årskurs 1, 2 och 3 har bedömts befinna sig på kravnivån för grundläggande kunskaper. Resultatet är ett viktigt underlag för rektor i diskussioner med lärare kring hur utbildningen ska utformas så att varje elev utmanas i sitt lärande för att nå fördjupad kravnivå.

Resultatet ovan indikerar en positiv utveckling då fler elever bedöms uppnå fördjupade kunskapsnivåer för de tre årskurserna. Flest bedömningar för fördjupade kunskaper återfinns i årskurs 3 medan lägst antal återfinns i årskurs 1.

Sommarskola 2016

Sommarskolan 2016 anordnas främst för elever vid nationella program och för nyanlända elever. Det finns också möjlighet att ta emot elever från grundskolan som saknar ett eller ett par ämnen för att bli behöriga till gymnasieskolans nationella program. Hur många elever som fullföljde sommarskolan samt resultat har följts upp och kommer att utvärderas.

Thorildsplans gymnasium anordnade sommarskola för elever på nationellt program och drygt 430 elever påbörjade studierna i juni.

Antal anmälda elever	Antal elever 2 veckor	Antal elever som har fullföljt
Thorildsplans gy - 779	373	282

Blackebergs gymnasium erbjöd sommarskola främst för nyanlända ungdomar i gymnasieålder med kort tid i Sverige men även till grundskoleelever som saknade godkända betyg i matematik, engelska eller svenska som andraspråk.

Tensta gymnasium erbjöd sommarskola för nyanlända elever, elever på introduktionsprogram samt elever som lämnat åk 9. Skolan erbjöd engelska, matematik, svenska som andraspråk på grundskolenivå.

Antal anmälda elever	Antal efter 2 veckor	Antal elever som genomfört med minst 75 % närvaro	Antal betyg för elever som har fullföljt och läst ämnen
Blackebergs gy 1 250	910	467	Ma 23, SvA 12, Eng 24, Totalt 59
Tensta gy 383	250	200	Ma 7, SvA 15, Eng 1, Totalt 23

Södra Latins gymnasium erbjöd sommarskola för nyanlända elever, som löpande skrevs in till och med månadsskiftet juni/juli. Till skillnad från övriga sommarskolor placerades 260 elever löpande utan ett anmälningsförfarande, i princip en förlängning av terminen. Detta innebär att jämförelse av resultat kontra övrig verksamhet inte är möjlig.

4.1.3 Arbete för att nå målen

Språkin introduktion

En utredning av språkin introduktion genomförs under 2016 med fokus på övergångar och utbildningsutbud. Under hösten ska rapporten sammanställas och förslag till utveckling presenteras i verksamhetsplan för 2017.

Nyanlända ungdomar

Organisationen för att ta emot nyanlända har tidigare år legat på cirka 400 elever som antas till utbildning löpande under läsåret. Under läsåret 2015/2016 har Stockholms stads gymnasieskolor haft drygt 1 140 nyanlända ungdomar i undervisning inom språkintröskning. Enligt elevregistret omfattade verksamheten cirka 850 elever i juni, att jämföras med drygt 360 samma tid år 2015. Under läsåret var trycket hårt på skolenheterna och kö bildades för test och antagning. Som mest stod 800 nyanlända i kö. Tack vare olika åtgärder, exempelvis ytterligare platser i tillfälliga lokaler och samarbeten med fristående huvudmän, fanns kön inte kvar i mitten av april.

Genomlysning av och insatser för skolor i behov av utveckling

Inom förvaltningen pågår ett arbete med att se över nya uppföljningsrutiner som ska vara gemensamma för grund- och gymnasieskola.

Ett hållbart utbildningsutbud

Under 2016 har en analysgrupp bildats till stöd för utbudsanpassningar på längre sikt. Syftet är att öka beredskapen för förändringar av utbildningsutbud anpassat till kommande elevökningar och i ett länsperspektiv, för att i högre grad än idag tillgodose stockholmselevers förstahandsval. En projektledare arbetar med gymnasieskolans expansion.

Kartläggning av elevrörelser inom Stockholms stads gymnasieskolor

Under våren 2016 fick utbildningsförvaltningen ny statistik från Skolverket med uppgifter om vad som har hänt med de elever som inte erhölet ett examensbevis. Detta har följts upp under 2015/2016. I tabellen nedan redovisas uppgifter från elever som påbörjade sina studier läsåret 2011/2012. De 64 procent som erhölet ett examensbevis efter fyra år redovisades i verksamhetsberättelsen för 2015 och här redovisas vart övriga 36 procent tagit vägen.

Tabell 32: Elevrörelser - Vad är känt om resterande 36 procent

Läsåret 2011/2012	Läsåret 2014/2015	Läsåret 2015/2016, resterande 36 %
5 293 elever påbörjat studier	3 388 (64 %) erhölet examen	Dokumenterade avslut 18 % <ul style="list-style-type: none"> 725 elever med studiebevis (oavsett poängsumma) 201 elever med gymnasieintyg 926 elever totalt
		Pågående studier 4 % <ul style="list-style-type: none"> 99 elever inom Stockholm stad 102 elever fristående huvudman 28 elever annan offentlig huvudman 229 elever totalt
		Inte något av ovanstående 14 % <ul style="list-style-type: none"> 568 elever senast Stockholm stad 118 elever senast hos fristående huvudman 51 elever senast hos annan offentlig huvudman 737 elever totalt

Läsåret 2011/2012 påbörjade 894 elever studier på ett introduktionsprogram, fyra år senare hade 76 elever (8,5 procent) erhölet ett examensbevis och 201 elever ett gymnasieintyg.

Ett viktigt perspektiv är att öka måluppfyllelsen inom introduktionsprogrammen i form av fler övergångar till nationellt program och att eleverna i större omfattning stannar kvar och genomför sin individuella studieplan.

Elever på några få skolor lämnar nationella program i en relativt stor omfattning. Dessa skolor är identifierade sedan tidigare och de ingår i förvaltningens uppföljning om orsakerna till varför elever på nationella program lämnar sin skola i förtid.

Elevhälsoarbete

Arbetet med att utveckla skolornas förebyggande och hälsofrämjande elevhälsoarbete och elevhälsoteamens organisering har fortsatt. En serie heldagsseminarier har genomförts under läsåret för alla yrkesprofessioner i teamet inklusive studie- och yrkesvägledare samt gymnasieskolornas rektorer. Skolorna har fått tid att arbeta med sitt eget interna elevhälsoarbete och har tagit fram en plan för det förebyggande och hälsofrämjande elevhälsoarbetet och elevhälsoteamets organisering. I slutet av vårterminen genomfördes ett seminarium där samtliga elevhälsoplaner för läsåret 2016/2017 analyserades tillsammans med respektive gymnasiechef.

Som ett ytterligare led i att utveckla elevhälsoarbetet och elevhälsoteamen har också ett utvecklingsarbete tillsammans med Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) inletts med fokus på specialpedagogiskt elevhälsoarbete för samtliga specialpedagoger i gymnasieskolorna.

Studie- och yrkesvägledning

I Stockholms stad är studie- och yrkesvägledning en del av elevhälsans insatser och därför har utbildningsnämndens kvalitetsprogram för elevhälsoarbetet utökats med ett kvalitetssystem för studie- och yrkesvägledningens insatser. Kvalitetssystemet innefattar beskrivningar av kompetens, ansvar, bemötande, arbetssätt/arbetsmetoder, samverkan och samarbete, dokumentation samt uppföljning, utvärdering och utveckling. Förslaget till kvalitetssystem behandlas i utbildningsnämnden under hösten 2016.

Yrkesprogram – högskolebehörighet

På samtliga yrkesprogram i Stockholms kommunala gymnasieskolor erbjuds alla elever, som påbörjar sin utbildning från och med höstterminen 2016, inom det ordinarie programmets/ utbildningens 2 500 poäng, de kurser som leder till högskolebehörighet.

Lärlingsanställning

Från den 1 juli 2014 kan elever som går en gymnasial lärlingsutbildning inom något av gymnasieskolans yrkesprogram bli anställda i den nya anställningsformen gymnasial lärlingsanställning. Lärlingen kan vara anställd i ett företag och uppbära lön från företaget samtidigt som lärlingen/eleven är inskriven i en gymnasial utbildning.

Arbete pågår med att ta fram utbildningskontrakt och anställningsavtal. Parterna på olika avtalsområden har efter vårens löneförhandlingar påbörjat förhandling för att formulera

sådana kollektivavtal. Endast en bransch har i nuläget visat intresse att erbjuda lärlingsanställningar. Avsatta medel kommer inte kunna användas.

Skolinspektionens regelbundna tillsyn 2016

Skolinspektionens tillsyn av gymnasieskolan samt gymnasiesärskolan är i slutfasen. Beslut för alla skolenheter har ännu inte kommit in. Besluten för huvudmannen innefattar brister inom två områden: Förutsättningar för utbildningen vid skolenheterna och utveckling av utbildningen vid skolenheterna. Det första området handlar om bristande systematik när det gäller arbetet mot kränkande behandling och avser både gymnasieskola och gymnasiesärskola. Det andra området gäller bristande uppföljning av resultaten inom introduktionsprogrammen samt gymnasiesärskolan. Förvaltningen hade innan tillsynen identifierat nämnda områden som utvecklingsområden och har pågående arbete riktade mot frågor kring kränkande behandling samt resultatuppföljning.

Tillsynen av dåvarande Ross Tensta gymnasium ledde till föreläggande med vite. Huvudmannens insatser och åtgärder redovisades till Skolinspektionen i augusti.

Gymnasiets ledningsorganisation

En forskningsinsats med fokus på syftet med organisationsförändringen, rektors nära ledning av den pedagogiska verksamheten, har påbörjats under våren och genomförs under hösten 2016. Insatsen sker under ledning av docent Mats Tyrstrup vid Handelshögskolan i Stockholm och i samarbete med förvaltningens externa utvärderare och analytiker. Genom intervjuer med elever, lärare, rektorer och administrativa chefer samt workshops ska en lägesbild tas fram som utgångspunkt för fortsatt utveckling.

4.2 Nämndens mål: Alla elever har en god lärmiljö

◆ Uppfylls delvis

Förväntat resultat/Målbild

Alla gymnasieelever känner sig trygga i skolan. Skolan erbjuder en god lärmiljö där bemötande och stöd ger eleverna förutsättningar att fokusera på utbildning och arbetsuppgifter. Det finns tydliga och kända rutiner på skolan för hur man ska hantera olika situationer exempelvis frånvaro och olika former av kränkningar. Medvetenheten om den fysiska miljöns betydelse för en trygg och kunskapsstödande arbetsmiljö är hög. Skolan har god samverkan med socialtjänst och polis samt andra relevanta aktörer.

Indikator	Utfall T2 2016	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall 2015	Prognos helår 2016	Årsmål 2016	KF:s årsmål 2016	Period
 Andel elever i årskurs 2 på gymnasiet, som inte har utsatts för kränkande behandling eller trakasserier	87 %	89 %	87 %			Sätts inför 2017	öka	2016
 Andel gymnasieelever som är trygga i skolan	90 %	90 %	90 %	89 %		95 %	95 %	2016
 Andel gymnasieelever nöjda med - Det är arbetsro på mina lektioner	58 %	61 %	56 %	54 %		60 %		2016

Indikator	Utfall T2 2016	Utfall män/pojkar	Utfall kvinnor/flickor	Utfall 2015	Prognos helår 2016	Årsmål 2016	KF:s årsmål 2016	Period
♀ Total frånvaro i gymnasieskolan	14,5 %	15,1 %	14,0 %	14 %		13 %		2016

4.2.1 Frånvaro

Indikatorn förändrades 2015 från att gälla ogiltigt frånvaro till att omfatta total frånvaro som bättre belyser närvaro kopplat till måluppfyllelse.

Från och med föregående läsår har gymnasieskolans frånvarouppgifter samlats i ett gemensamt verksamhetssystem, vilket gjort det möjligt att redovisa registreringsgrad. Registreringsgrad är redovisad närvaro/frånvaro per elev i förhållande till planerad lektion. Detta ger förutsättningar för att utveckla analyser och redovisning av den totala frånvaron.

Frånvarostatistik har tidigare redovisats med viss osäkerhet och till viss del kvarstår denna reservation men den antas vara mer begränsad än tidigare.

Tabell 33: Frånvaro i gymnasieskolan 2014 – 2016

Anmäld frånvaro, procent			Ej anmäld frånvaro, procent			Total frånvaro, procent		
2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
8	9	9,6	5	5	4,9	13	14	14,5

Den totala frånvaron för läsåret uppgick till 14,5 procent. Resultatet är i stort i nivå med föregående år. På grund av nya rutiner för redovisning av frånvaro är det svårt att uttala sig om förändringen på en mer detaljerad nivå. Den sammanlagda ej anmälda frånvaron uppgick till 4,9 procent.

Tabell 34: Frånvaro per årskurs/genus/utbildning

Årskurs	Total frånvaro	Icke anmäld frånvaro	Registreringsgrad
Årskurs 1	13,4	5,0	89,7
Årskurs 2	13,3	3,8	90,4
Årskurs 3	17,1	5,8	88,0
Genus			
Pojkar	15,1	5,8	89,6
Flickor	14,0	4,0	89,3
Utbildning			
Högskoleförberedande program	12,6	3,2	90,3
Yrkesprogram	18,1	6,1	91,6
Introduktionsprogram	21,9	13,4	84,1

För första gången redovisas här gymnasieutbildningarnas registreringsgrad för frånvaron. Registreringsgraden är 89,5 procent totalt.

I ett genusperspektiv är det små skillnader i registreringsgrad medan det är en något större skillnad mellan årskurserna, där årskurs 3 uppvisar den lägsta registreringsgraden om 88 procent. Redovisat per program framgår att högst registreringsgrad återfinns inom yrkesprogrammen och lägst inom introduktionsprogrammen.

Den genomsnittliga registreringsgraden är långt ifrån en önskvärd nivå och behöver ytterligare belysas i verksamheten till stöd för utveckling. Det kan handla om att utveckla system och rutiner till stöd för lärarnas uppdrag med registrering. Utbildningsförvaltningen ser även behov av ytterligare analyser för att tydliggöra mönster och orsaker till elevernas frånvaro.

4.3 Nämndens mål: Alla elever har inflytande över, förståelse för och tar ansvar för sitt eget lärande utifrån sina förutsättningar

◆ Uppfylls delvis

Förväntat resultat/Målbild

Alla elever i gymnasieskolan är delaktiga i planering och uppföljning av sin kunskapsutveckling och har genom detta en god kännedom om sin prestationsförmåga i förhållande till målen. Eleverna har utvecklat en positiv attityd till lärande och ser sin egen ansträngning som betydelsefull. Varje elev har en studieplan som regelbundet följs upp. För att eleverna ska kunna följa progressionen i lärandet används exempelvis kontinuerlig feedback från lärarna och andra bedömningsunderlag.

Indikator	Utfall T2 2016	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall 2015	Prognos helår 2016	Årsmål 2016	KF:s årsmål 2016	Period
◆ ♀ Andel gymnasieelever nöjda med - Hur deras lärare informerar om vad som krävs för att uppnå de olika betygen	62 %	67 %	58 %	62 %		70 %		2016
◆ ♀ Andel gymnasieelever nöjda med - Hur deras lärare under kursens gång informerar om hur man ligger till	53 %	59 %	48 %	51 %		60 %		2016
■ ♀ Andel gymnasieelever nöjda med - Jag får vara med och påverka hur vi arbetar under lektionerna	39 %	43 %	39 %	41 %		50 %		2016

4.3.1 Brukarundersökningen

Resultatutveckling – förändring jämfört med föregående år totalt.

Positiv riktning	Oförändrad riktning	Negativ riktning
9	5	7

Totalt sett finns det en positiv tendens i årets resultat från brukarenkäten. Fler svar förändrades i positiv riktning än i negativ och en fjärdedel är oförändrade. Områden med mer positiva svar är trygghet, studiero, elevens syn på möjlighet till extra stöd samt delar av området formativ bedömning.

Exempel på områden där svaren försämrats jämfört med 2015 är elevinflytande och attraktivitet, exempelvis försämrades elevernas rekommendationer av skola och program med tre procentenheter.

Nedan redovisas ett antal utvalda frågor från brukarenkäten där de flesta påståenden är indikatorer till stöd för analys av måluppfyllelse.

Tabell 35: Andel positiva svar, totalt

Påståenden - Andelen positiva svar	2013	2014	2015	2016	Förändring	Årsmål
<i>Trygghet och arbetsro</i>						
Jag känner mig trygg på min skola	91	91	89	90	1	95
Det är arbetsro på mina lektioner	55	55	54	58	4	60
<i>Undervisning och lärande</i>						
Mina lärare har informerat mig om vad som krävs för att uppnå de olika betygen	66	64	62	62	0	70
Mina lärare informerar mig under kursens gång om hur jag ligger till	54	53	51	53	2	60
<i>Inflytande</i>						
Jag får vara med och påverka hur vi arbetar under lektionerna	28	42	41	39	-2	50
<i>Rekommendationer</i>						
Jag kan rekommendera mitt gymnasieprogram till andra elever	82	76	79	76	-3	--
Jag kan rekommendera min skola till andra elever	76	72	72	69	-3	--

Tre av fem indikatorer utvecklades positivt mellan 2015 och 2016, varav arbetsro med hela fyra procentenheter. Det är inte tillfredsställande att enbart 39 procent ger positiva svar på påståendet om eleverna får vara med och påverka hur de arbetar under lektionerna. Detta kommer att följas upp i höstens resultatdialoger.

Tabell 36: Könsskillnader i resultat

Påståenden - Andelen positiva svar	Pojkar	Flickor	Differens
<i>Trygghet och arbetsro</i>			
Jag känner mig trygg på min skola	90	90	0
Det är arbetsro på mina lektioner	61	56	5
<i>Undervisning och lärande</i>			
Mina lärare har informerat mig om vad som krävs för att uppnå de olika betygen	67	58	9
Mina lärare informerar mig under kursens gång om hur jag ligger till	59	48	11
<i>Inflytande</i>			
Jag får vara med och påverka hur vi arbetar under lektionerna.	43	39	4
<i>Rekommendationer</i>			
Jag kan rekommendera mitt gymnasieprogram till andra elever	75	77	-2
Jag kan rekommendera min skola till andra elever	68	69	-1

I flera av brukarenkätens påståenden är pojkar mer positiva än flickor. I uppfattningen om arbetsro och de undervisningsanknutna påståendena som berör formativ bedömning och elevinflytande är det relativt stora skillnader i genus. För frågan om trygghet syns inga

differenser i resultat totalt sett. Flickorna är något mer benägna att rekommendera sin skola och utbildning än pojkar, även om differensen är liten.

När resultaten från brukarenkäten analyseras är det angeläget att belysa de stora skillnader som återfinns i resultaten inom en enhet. Många skolenheter har elever från flera olika program, både nationella program och introduktionsprogram. Detta ger stora utmaningar pedagogiskt och denna komplexitet bidrar till stora skillnader i brukarenkätens resultat inom samma skola/skolenhet. Att se och utvärdera detta perspektiv är ett viktigt utvecklingsområde.

Syftet med nedanstående tabell är att visa inom vilka områden det finns en stor spridning i svaren på en skolenhet, det vill säga de program som en rektor är ansvarig för. Det innebär att skolenheter som bara har ett program inte kommer med i redovisningen.

Exempelvis visar tabellen att det är relativt små skillnader mellan elevernas upplevelse av trygghet på en skolenhet. Å andra sidan finns det en förhållandevis stor spridning på ett stort antal skolenheter i elevernas upplevelse av delaktighet (hur de får vara med och påverka arbetet under lektionerna).

Tabell 37: Spridning i svar (andel nöjda) på ett urval av frågor i brukarundersökningen på skolenhet med mer än ett program

	Påstående brukarundersökning, 2016				
	Jag känner mig trygg på min skola	Det är arbetsro på mina lektioner	Mina lärare informerar mig om vad som krävs för att uppnå de olika betygen	Mina lärare informerar mig under kursens gång hur jag ligger till	Jag får vara med och påverka hur vi arbetar under lektionerna.
Antal skolenheter med 0-11 procentenheters spridning	17	7	11	9	3
Antal skolenheter med 12-39 procentenheters spridning	9	13	15	11	18
Antal skolenheter med över 40 procentenheters spridning	0	5	2	6	5

I avsnittet nedan belyses frågeställningar kring om introduktionsprogrammets enkätsvar ska integreras med resultaten för de nationella programmen. Svarmönstren ser olika ut.

Erfarenheter från 2015

Brukarenkäten vänder sig till elever i årskurs 2 och det är administrativt tydligt vad som avses inom de nationella programmen. Skolorna har däremot haft lite olika rutiner på klasskodning inom introduktionsprogrammen där undervisningens främsta syfte är att möta individuella behov. Över tid har skolorna ökat deltagandet i enkäten inom introduktionsprogrammen och främst då inom språkintrödn. Brukarenkäten har också översatts till flertalet språk för att stimulera till ett kvalitetsarbete med ett inkluderande arbetssätt.

Svarsfrekvensen visar sig vara relativt låg och att skolorna har haft lite olika förhållningssätt till klasskodning och därmed distribution av enkäten. Ett ytterligare perspektiv är det svarsmönster brukarenkäten uppvisar jämfört med resultatet totalt för undersökningen. Detta har framkommit genom en specialrapport som förvaltningen fick del av under slutet av 2015. Resultaten redovisas för ett urval av påståenden.

Tabell 38: Andel positiva svar, differenser

Påståenden - Andelen positiva svar	Totalt - Exkl IM	Totalt (IM) introduktionsprogram	Differens
Jag känner mig trygg på min skola	90	82	8
Det är arbetsro på mina lektioner	53	66	13
Mina lärare har informerat mig om vad som krävs för att uppnå de olika betygen	62	72	10
Mina lärare informerar mig under kursens gång om hur jag ligger till	49	71	22
Mina lärare hjälper mig att förstå vad jag ska göra för att förbättra mina studieresultat	49	73	24
Jag får vara med och påverka hur vi arbetar under lektionerna	38	65	27
Jag kan rekommendera mitt gymnasieprogram till andra elever	80	74	6
Jag kan rekommendera min skola till andra elever	71	75	4

Med detta som underlag kan en diskussion föras om en utveckling av brukarenkäterna. Dels i ett perspektiv med organisation i klasser och årskurser för att få en bättre träffbild och svarsprocent. Men också ett perspektiv om introduktionsprogrammen ska ha en egen brukarenkät med tydligare bäring mot introduktionsprogrammets uppdrag, som ytterligare stöd i analysen av måluppfyllelse inom gymnasieutbildningarnas verksamheter.

4.4 Nämndens mål: Alla stadens ungdomar studerar eller arbetar

 Uppfylls helt

Förväntat resultat/Målbild

Alla elever i gymnasieskolan fullföljer sin utbildning, fortsätter att studera i eftergymnasiala utbildningar eller börjar arbeta. Alla elever från grundskolan som inte sökt till gymnasiet identifieras, kontaktas, erbjuds och tackar ja till en utbildningsplats eller plats i en motivationsskapande verksamhet anpassad till ungdomens förutsättningar, behov och intressen. Efter den motivationsskapande verksamheten går ungdomen vidare till utbildning, eller arbete.

Indikator	Utfall T2 2016	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall 2015	Prognos helår 2016	Årsmål 2016	KF:s årsmål 2016	Period
  Andel invånare, 20 år, med fullföljd gymnasieutbildning						70 %	fastställs 2016	2016

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden ta fram ett program för livslångt lärande i Stockholm med syfte att öppna dörrar till studier. Arbetsmarknadsnämnden ska vara sammankallande i detta arbete.	2016-01-01	2016-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Projektet Stockholms unga studerar och arbetar (SUSA) ska genomföras	2016-01-01	2019-07-31	

4.4.1 Samarbete med arbetsmarknadsförvaltningen

Arbetsmarknadsförvaltningen har utarbetat ett underlag som beskriver hur staden ska arbeta med det kommunala uppföljningsansvaret utifrån de allmänna råd som Skolverket har utkommit med. Utbildningsförvaltningen har medverkat, bland annat kring att synliggöra ungdomar i senare delen av grundskolan.

SUSA – ett projekt inom Europeiska socialfonden (ESF)

I juni övergick utbildningsförvaltningens och arbetsmarknadsförvaltningens ESF-finansierade projekt SUSA från analys- och planeringsfas till genomförandefas. Under sommaren tog SUSA emot den första gruppen ungdomar i delprojektet SUSA Sommar, där ungdomar ur årskurs 9 samt tidigavhoppare från gymnasiet har erbjudits sommarjobb i kombination med studie- och yrkesvägledning, självstärkande och sociala aktiviteter med syfte att öka ungdomarnas förutsättningar att fullfölja sina gymnasiestudier.

Av 22 anmälda fullföljde 18 ungdomar SUSA Sommar 2016. Av dessa 18 ungdomar har 17 stycken nu påbörjat gymnasiet på nationella program eller introduktionsprogram. En deltagare är aktiv i kommunala uppföljningsansvaret och planering pågår för en ungdoms-anställning under hösten. SUSA Sommars individuella stöd fortsätter under september.

SUSA ska under tre läsår i olika delprojekt arbeta för att fler ungdomar i Stockholms stad ska fullfölja sina gymnasiestudier. I september kommer SUSA att börja arbeta med ungdomar i årskurs 9 på Hagsåtraskolan och Hässelbygårdsskolan, samt ungdomar på introduktionsprogram på Stockholms byggtkniska gymnasium och på ESS-gymnasiet. SUSA kommer även att tillsammans med arbetsmarknadsförvaltningens öppna verksamhet AIM arbeta i ett individuellt spår med ungdomar ur årskurs 9 som har låg skolanknytning.

Skolslussen

Tabell 39: Besök hos Skolslussens studievägledare, antal per åtgärd fördelade per kön läsåret 2015/2016

Åtgärd	Pojkar	Flickor	Totalt antal besök	Individer
Gymnasieskolan	474	320	1 277	794
Ung komvux	62	88	350	150
Totalt	536	408	1 627	944

Under läsåret 2015/2016 har det totala antalet besök ökat med 538 stycken jämfört med föregående läsår. Några förklaringar till ökningen är att fler behöriga elever inte blir antagna på något val, elever som söker språkintrödningsprogram har ökat i antal samt en ökad in- och återflyttning till Stockholms stad, där flera som befunnit sig utomlands under högstadiet och/eller år 1 och 2 på gymnasiet vill ha en gymnasieplats. Arbetsmarknadsförvaltningen

lyckas nå fler ungdomar genom sitt uppsökande arbete och de ungdomar som önskar studier hänvisas till Skolslussen.

Sedan 2014 kan elever som lämnat gymnasiet med studiebevis söka direkt till komvux, vilket kan vara en av förklaringarna till minskningen med 167 elever på ung komvux jämfört med läsåret 2014/2015. En minskning har skett två år i rad och informationsinsatser till gymnasieskolorna som genomförts tillsammans med komvux bedöms ha gett resultat genom att fler elever hänvisas och hamnar rätt snabbare.

Skillnaden mellan antal besök och antal unika individer när det gäller ung komvux beror på att eleverna söker kurser vid flera tillfällen per år. Även de som söker plats på gymnasieskolan återkommer i någon mån vid fler besökstillfällen. Fler pojkar än flickor söker gymnasieplats medan fler flickor söker komvuxutbildning.

Efter sista reservantagningen inför läsårsstart 2015 var det 577 ungdomar som inte blivit antagna till gymnasiet. Under den sommaren besökte 354 ungdomar Skolslussen för att få hjälp med en plats på gymnasiet.

Under resten av läsåret sker en ökning av besök i anslutning till skolloven då ungdomar tenderar att avbryta gymnasiet.

För ungdomar som önskar och söker kurser till ung komvux är besökstrycket jämnare fördelat då de kan söka kontinuerligt till fem olika kursperioder under läsåret.

De yngsta ungdomarna, födda 1999/1998, som sökte till gymnasieskolan inför läsårsstart 2015 var i majoritet vid skolstart. De äldsta, födda 1996/1997, hade ofta gjort studieavbrott och kom mer utspridda under året.

4.5 Nämndens mål: Eleverna upplever och deltar i kulturlivet

 Uppfylls helt

Förväntat resultat/Målbild

Alla elever får ta del av professionella kulturupplevelser. Kultur, estetiska lärprocesser och eget kreativt skapande är en integrerad del i lärandet.

Indikator	Utfall T2 2016	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall 2015	Prognos helår 2016	Årsmål 2016	KF:s årsmål 2016	Period
 Andel gymnasieelever nöjda med - Jag är nöjd med de kulturupplevelser som jag får ta del av i skolan (t.ex. författarbesök, teater, konserter och museibesök).	51					Inför 2017		2016

Frågan i indikatorn ingår i brukarundersökning 2016 för gymnasieskolan och utfallet ger underlag för årsmål för 2017.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kulturnämnden, Stockholms Stadsteater AB, utbildningsnämnden samt stadsdelsnämnderna har ett gemensamt ansvar för att alla barn i stadens förskolor och skolor ska komma i kontakt med minst en professionell kulturupplevelse per termin.	2016-01-01	2016-12-31	

4.6 Nämndens mål: Alla elever har kontakt med högskolor, branscher, näringsliv och andra aktörer

 Uppfylls helt

Förväntat resultat/Målbild

Alla elever ska under sin utbildning ha kontakter med högskola, branscher eller näringsliv utifrån utbildningens innehåll och mål. Eleverna ska därigenom ges möjlighet till kunskap, inspiration och underlag inför framtida studier och yrkesval.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Gymnasieskolorna ska i tertialrapport 2 redovisa samarbeten/kontakter med högskolor, branscher, näringsliv och andra aktörer	2016-01-01	2016-08-31	

Som ett led i genomförandet av stadens innovationsstrategi kartläggs samarbeten mellan staden och akademin. De samarbeten som berör central förvaltning redovisas i bilaga 5. Gymnasieskolors samarbeten ställs samman till verksamhetsberättelsen.

4.7 Övrigt – gymnasieskola och gymnasiesärskola

4.7.1 Slutlig antagning till gymnasieskolan och gymnasiesärskolan

Sökande och antagna från Stockholms stad

I mitten av augusti hade 9 310 personer folkbokförda i Stockholms stad sökt till gymnasieskolan. Det är 324 fler än i augusti 2015.

Antal sökande från Stockholm som i augusti inte var behöriga till det nationella program de sökt i första hand var 474, vilket är en minskning med 140 jämfört med 2015.

För sökande (oavsett behörighet och oavsett sökt program) som är folkbokförda i Stockholms stad fördelade sig *förstahandsvalen i juni* respektive år på följande sätt.

Tabell 40

År	2014	2015	2016
Kommunal skola i Stockholm	4 164 47,1%	3 915 44,5%	3 799 41,8%
Annan kommun	1 607 18,2%	1 558 17,7%	1 606 17,7%
Fristående gymnasieskola	3 062 34,7%	3 333 37,8%	3 685 40,5%
	8 833	8 806	9 090

Det totala antalet stockholmare som sökte har ökat med 284 jämfört med 2015. I år har andelen stockholmare som i första hand söker kommunal skola i Stockholm minskat medan andelen som

söker till en fristående skola i första hand har ökat. Andelen som söker till annan kommun är oförändrad.

För sökande (oavsett behörighet och oavsett sökt program) som är folkbokförda i Stockholms stad fördelade sig *det slutliga antagningsresultatet i juni* på följande sätt.

Tabell 41

År	2014	2015	2016
Kommunal skola Stockholm	3 835 47,3%	3 571 43,9%	3 379 41,7%
Annan kommun	1 084 13,4%	1 145 14,1%	1 132 14,0%
Fristående gymnasieskola	3 190 39,3%	3 415 42,0%	3 596 44,3%
	8 109	8 131	8 107

Det totala antalet stockholmare som antogs minskade med 24 jämfört med 2015. Andelen som antogs i den egna kommunen minskade medan andelen som antogs till fristående skola ökade och var större än andelen som antogs i den egna kommunen. Andelen som antogs i annan kommun var i stort sett oförändrad.

Av de sökande från Stockholms stad som sökt ett nationellt program i första hand har 83,2 procent sökt ett högskoleförberedande program (inklusive IB) medan 16,8 procent sökt ett yrkesprogram.

År 2015 sökte 84,8 procent ett högskoleförberedande program i första hand och 15,2 procent sökte ett yrkesprogram.

Av samtliga stockholmare som antogs slutligt på nationella program (oavsett huvudman) blev 62,1 procent antagna på sitt förstahandsval, såväl program och inriktning som skola, jämfört med 63,9 procent 2015.

Introduktionsprogram

I mitten av augusti var totalt 1 098 stockholmare antagna till IM, av vilka 672 i den egna kommunen, 45 i annan kommun samt 381 vid fristående skola.

Av de 1 098 är 375 antagna till språkinträdning (varav 353 till stadens egna skolor). Utöver dessa 1 098 är dessutom 650 asylsökande ungdomar med adress i Stockholm antagna språkinträdning i stadens skolor.

Utan plats

1 050 sökande från Stockholms stad saknade gymnasieplats efter den slutliga antagningen i juni. Samma tid 2015 gällde detta 696 sökande. Under sommaren har ytterligare sökande kunnat erbjudas plats vid skolstart saknade cirka 500 stockholmare gymnasieplats, jämfört med cirka 350 vid skolstart 2015. Fler sökande och i stort sett oförändrat antal platser i länet totalt kan vara en anledning till att fler än förra året helt stod utan gymnasieplats. Varken

kommuner och fristående huvudmän lyckades öka antalet platser i den utsträckning som behövdes vid den slutliga antagningen.

Sökande och antagna till kommunala skolor i Stockholms stad

Vid den slutliga antagningen i juni (samtliga program) var 5 654 elever antagna till någon av stadens skolor, en ökning med 310 elever jämfört med samma tid 2015.

Nationella program

Av de antagna till nationella program vid stadens skolor var 67,8 procent antagna på sitt förstahandsval, jämfört med 68,9 procent 2015.

Av de antagna till nationella program vid stadens skolor var 1 688 (38,2 procent) från någon annan kommun, vilket är en minskning med 44 elever jämfört med förra året.

Antalet lediga platser på nationella program i Stockholms stads kommunala skolor vid den slutliga antagningen var 72 jämfört med 172 platser 2015.

I mitten av augusti finns 29 vakanta platser på högskoleförberedande program varav 16 inom det estetiska programmet. Samma tid 2015 fanns 100 vakanta platser. På yrkesprogrammen finns totalt 54 vakanta platser, jämfört med 94 år 2015, fördelade på flera program med som mest 6-7 vakanta platser.

Hörselanpassning

Vid årets antagning antogs tre sökande till naturvetenskapsprogrammet, en till vård- och omsorgsprogrammet samt en till preparandutbildningen (integrerad på samhällsvetenskapsprogrammet) vid Kungsholmens Västra gymnasium.

Introduktionsprogram

På introduktionsprogrammen (IM) vid stadens skolor fanns totalt 1 718 platser i årskurs 1, varav 1 162 inom språkintröduktion. 2015 fanns 1 323 platser varav 585 inom språkintröduktion.

Av 1 230 elever som antogs till IM vid stadens skolor i juni kom 24 från annan kommun. (Stockholmare prioriteras vid antagningen till alla stadens IM.)

Till språkintröduktion har i dagsläget 650 asylsökande ungdomar med adress i Stockholm antagits. 2015 antogs 135 asylsökande ungdomar.

Till introduktionsprogrammen, främst språkintröduktion kommer fler sökande att bli antagna under augusti.

De platser som erbjuds vid Liljeholmens gymnasium respektive Skärholmens gymnasium ingår inte i siffrorna ovan.

Fjärde tekniskt år

Vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år med profil design och produktutveckling startar vid Bromma gymnasium. Det finns 15 antagna, varav 8 elever från staden. Fjärde tekniskt år som planerades vid Thorildsplans gymnasium startar inte på grund av för få sökande.

Gymnasiesärskolan

Till gymnasiesärskolan i Stockholms stad antogs 74 elever i juni, varav 64 på sitt förstahandsval. Till de nationella programmen har 53 antagits medan 21 har antagits till det individuella programmet. Av de antagna kommer 18 elever från någon annan kommun.

Vid skolstarten år 2015 fanns 79 antagna till stadens gymnasiesärskola, i augusti i år 75.

Av de sökande från Stockholms stad har 12 antagits i någon annan kommuns gymnasiesärskola medan 37 antagits vid en fristående skola. 2015 var det 12 respektive 23 antagna.

4.7.2 Kommunikation med och insyn i fristående skolor

Förvaltningens insynsbesök under våren har koncentrerats till fristående gymnasieskolor. Verksamheternas stora utmaningar, förutom elevernas kunskapsutveckling, är enligt rektorerna själva att öka studieron och närvaron på lektionerna, hitta behöriga yrkeslärare och få bättre tillgång på idrottshallar.

Förvaltningen har under våren genomfört tre informationsmöten för fristående gymnasieskolor, av vilka två har gällt tilläggsbelopp och ersättning för introduktionsprogram.

Utvärderingar har också genomförts på två fristående gymnasieskolor där mentorskapet för elever läggs på heltidsmentorer. En heltidsmentor har hela sin tjänst förlagd på mentorskap och har därmed ingen tid för undervisning. Förändringen är tänkt att kunna leda till ökad likvärdighet, kortare handläggningstider i elevärenden och en ökad måluppfyllelse för eleverna. Både elever och personal är i hög grad positiva till förändringen.

De genomförda utvärderingarna visar följande.

- Det krävs att skolledningen ger goda strukturella förutsättningar för kollegial samverkan kring elevernas lärande, exempelvis genom väl genomtänkta kommunikationsvägar mellan alla berörda.
- En tydlig ansvarsfördelning mellan mentorer och lärare behöver förankras hos alla i verksamheten för att organisationsförändringen ska ge förväntat resultat.

4.7.3 Utvärdering gymnasieskola

Utvärderingar har genomförts på tre introduktionsprogram⁸ på sammanlagt nio skolor, samt på Ross Tensta gymnasium, med anledning av Skolinspektionens beslut. Dessa visar att en

---

⁸ Preparandutbildningen (IMPRE), Programinriktat individuellt val (IMPRO) och Yrkesintroduktion (IMYRK)

övergripande satsning behövs för att ge alla skolor likvärdiga förutsättningar att kunna utforma långsiktiga strategier och modeller som stödjer alla elevers utveckling mot målen.

Utvärderingen på introduktionsprogrammen visar att det finns goda förutsättningar för samordning på en övergripande nivå. Det finns också en strävan på skolorna att utveckla olika undervisningsmetoder för att kunna möta och utmana eleverna utifrån deras förutsättningar och behov.

Som exempel på utvecklingsbehov nämns följande.

- Planen för introduktionsprogrammen behöver konkretiseras, IM-rådets och navskolornas stödfunktioner och uppdrag behöver tydliggöras.
- Samverkansformerna mellan grundskola och gymnasieskola behöver stärkas, exempelvis när det gäller informationsöverföring kring utbildningarnas innehåll och elevernas skilda förutsättningar och behov.
- Relevant kompetensutveckling behöver erbjudas personal för att öka förutsättningarna att möta den stora variation som finns i elevgruppernas sammansättning.

4.8 Ekonomisk uppföljning

Verksamhetsområdena gymnasieskola och gymnasiesärskola visar ett sammanlagt överskott om 9,1 mnkr före och ett överskott om 15,8 mnkr efter resultatdispositioner. Detta är en förbättring jämfört med tertialrapport 1 med 16 mnkr före och 18,8 mnkr efter resultatdispositioner.

4.8.1 Gymnasieskola

	Peng och anslag	Lokaler	Verksamhetsavdelning	Övrig verksamhet	Summa budget	Prestationsjustering	Prognos	Avvikelse
Egen regi	746,3	338,7	53,0	35,4	1 173,4	82,1	1 232,9	22,6
Fristående	1 050,7			6,0	1 056,7	-3,6	1 056,2	-3,1
Andra kommuner	337,8			0,3	338,1	0,2	338,3	0,0
Totalt	2 134,8	338,7	53,0	41,7	2 568,2	78,7	2 627,4	19,5
Ingående fond från 2015								33,4
Utgående fond till 2017								-26,7
Resultat efter fonder								26,2

Analys av utfallet

Verksamheten redovisar ett överskott om 19,5 mnkr före och ett överskott om 26,2 mnkr efter resultatdispositioner. Överskottet finns på central förvaltning. Det förklaras dels av att lärlingspengar om 11,5 mnkr inte kommer att användas och dels av att lokalenheten har ett överskott om 10 mnkr på gymnasieskolan i egen regi. Överskottet avseende lokaler kan till stor del förklaras av att nyförhyrningar kommer att senareläggas. Underskotten återfinns inom gymnasieskolorna i egen regi samt fristående gymnasieskolor.

Tilläggsbelopp och verksamhetsstöd gymnasieskola

Kostnaden för verksamhetsstöd för fristående gymnasieskolor beräknas uppgå till 20,0 mnkr och för verksamhetsstöd för egen regi till 17,6 mnkr. Prognosen är att budgeten om 37,6 mnkr kommer att hållas.

Prestationsförändringar

Jämfört med kommunfullmäktiges budget beräknas en sammanlagd ökning med cirka 830 elever vilket ger en prestationsökning motsvarande 78,7 mnkr. Inom egen regi ökar antalet elever med 860, vilket ger en schablonökning om 82,1 mnkr. Den stora prestationsökningen inom egen regi beror främst på ett ökat mottagande av asylsökande och nyanlända elever samt elever på sommarskola.

Fristående gymnasieskola visar på en elevminskning om ungefär 35 elever jämfört med kommunfullmäktiges budget, vilket ger en minskning av schablonbudgeten om 3,6 mnkr. Elevantal redovisas i sin helhet i bilaga 1.

Omslutningsförändringar

Gymnasieverksamheten redovisar omslutningsförändringar om totalt 1,4 mnkr. Det beror främst på ökade intäkter till gymnasieskolan. Omslutningsförändringarna redovisas i sin helhet i bilaga 2.

Fristående gymnasieskola och gymnasieskola i annan kommun

Stockholms elever i fristående gymnasieskola och i andra kommuners gymnasieskola redovisar ett underskott om 3,1 mnkr. Underskottet avser elever i fristående skolor. Under våren har elevantalet på fristående gymnasieskola minskat stadigt. Däremot förväntas kostnaderna att öka beroende på en annan programmix under hösten. Kostnaderna för modersmål visar på ett underskott liksom socioekonomiskt tilläggsanslag för elever på program utanför KSL-avtalet. För Stockholms elever i annan kommun redovisas ett överskott om 0,2 mnkr.

4.8.2 Gymnasiesärskola

	Peng och anslag	Lokaler	Verksamhets-avdelning	Övrig verksamhet	Summa budget	Prestationsjustering	Prognos	Avvikelse
Egen regi	73,5	18,6	0,3	0,9	93,3	-4,3	94,5	-5,5
Fristående	69,0				69,0	4,2	77,6	-4,4
Andra kommuner	22,3				22,3	0,1	22,9	-0,5
Totalt	164,8	18,6	0,3	0,9	184,6	0,0	195,0	-10,4

Analys av utfallet

Gymnasiesärskolan redovisar ett underskott om 10,4 mnkr totalt. Detta beror främst på underskott i skolor i egen regi och ökade skolskjutskostnader för elever i fristående skolor.

Verksamheten i egen regi redovisar ett sammanlagt underskott om 5,5 mnkr vilket till största delen beror på att Lindeparkens gymnasiesärskola beräknas gå med ett stort underskott.

Fristående verksamhet

Stockholms elever i fristående gymnasiesärskola redovisar ett underskott om 4,4 mnkr, vilket till största delen kan härledas till skolskjutskostnader som ökar med 3,6 mnkr. Resterande underskott kan härledas till ökade kostnader för elever i fristående gymnasiesärskolor och stockholms elever i annan kommun. Detta kan delvis förklaras av att vissa kommuners priser överstiger Stockholms stads schablon och att snittkostnaden för elever på fristående gymnasiesärskolor är högre än budgeterat.

Prestationsförändringar

Gymnasiesärskola i egen regi redovisar minskade prestationer motsvarande 4,3 mnkr totalt. Antal stockholms elever i egen regi minskar med 33 elever jämfört med kommunfullmäktiges budget, vilket ger en minskning av schablonbudget om 15,0 mnkr. Merkostnader för elever i behovsgrupp 5 beräknas till 10,7 mnkr.

Antalet elever i fristående gymnasiesärskolor och andra kommuner visar på en minskning med 4 elever jämfört med kommunfullmäktiges budget. Elevtappet minskar schablonbudgeten med cirka 1,0 mnkr medan merkostnaden för behovsgrupp 5 beräknas till cirka 4,3 mnkr. Merkostnad för behovsgrupp 5 avseende skolskjuts beräknas uppgå till 1,0 mnkr. Sammantaget ökar schablonbudgeten avseende elever i fristående gymnasiesärskolor med cirka 4,3 mnkr.

Omslutningsförändringar gymnasiesärskola

Gymnasiesärskola redovisar omslutningsförändringar om 1,0 mnkr. De består av minskad omslutning på grund av minskade intäkter för korttidstillsyn (KTT).

Gymnasieskolor och gymnasiesärskolor i egen regi

Gymnasieskolorna i egen regi redovisar ett underskott om 37,3 mnkr. Av underskottet avser 6,8 mnkr gymnasiesärskolan. Underskotten inom gymnasieskolan beror i huvudsak på ett minskat elevunderlag på vissa skolor och ett minskat intresse för skolor med yrkesprogram. Elevavhopp under pågående läsår är en annan svårighet som några skolor drabbas av, vilket leder till små klasser. Förvaltningen arbetar med att se över utbudet och genomföra omstruktureringar.

Två tredjedelar av gymnasieskolornas underskott hänförs till gymnasieområde 1. Skolorna har inte fullt ut kunnat anpassa sina organisationer och arbetssätt till ett minskande elevantal. Midsommarkransens gymnasium och Kärrtorps gymnasium visar de största underskotten i förhållande till sin budget. Midsommarkransens gymnasium startade sin verksamhet hösten 2013 och är fortfarande inne i ett uppbyggnadsskede. Kärrtorps gymnasium har drabbats hårt av ett minskande elevantal, dels i form av elevavhopp men också av ett minskat antal sökande elever till skolan.

Gymnasiesärskolornas underskott beror på att Lindeparkens gymnasiesärskola beräknas gå med ett stort underskott. Antalet elever på skolan minskar från 121 förra året till 97 elever i år.

Skolor som prognostiserar underskott har tagit fram handlingsplaner för en ekonomi i balans.

Underskotten på gymnasieskolorna pareras av minskade kostnader på central förvaltning. Gymnasiestaben redovisar ett överskott om 19,7 mnkr varav 8,0 mnkr utgörs av den reserv som avsatts för att täcka eventuella underskott vid anslagsenheterna. Resterande belopp är i huvudsak ökade statsbidrag för asylsökande elever. Förvaltningsledningen redovisar minskade kostnader för gymnasieskola med 4,7 mnkr. Vuxenutbildningsverksamheten redovisar minskade kostnader med 2,6 mnkr.

4.8.3 Resultatenheter och anslagsenheter

Resultatenheter

Ingående fond 2016 mnkr

Gymnasieskola

Ingående fond resultatenheter 2016	33,4
------------------------------------	------

Totalt ingående fond gymnasieskola	33,4
---	-------------

Utgående fond 2016 mnkr

Gymnasieskola

Resultatenheter med överskott (10)	29,8
------------------------------------	------

Resultatenheter med underskott (2)	-3,1
------------------------------------	------

Resultatenheter med fond +/-0 (3)	0,0
-----------------------------------	-----

Totalt utgående fond gymnasieskola	26,7
---	-------------

De 15 resultatenheterna inom gymnasieverksamheten har sammantaget en positiv ingående fond som uppgår till 33,4 mnkr. I prognosen redovisar resultatenheterna ett underskott om 6,7 mnkr före och ett nollresultat efter resultatdispositioner. Förvaltningen beräknar att ett överskott om 26,7 mnkr överförs till 2017. Ingen skola ser ut att avvecklas som resultatenhet.

Anslagsenheter

Av de 14 anslagsenheterna inom gymnasieverksamheten redovisar 7 stycken ett nollresultat medan 7 stycken redovisar ett underskott om 30,6 mnkr. 4 enheter bedöms kunna bli resultatenheter 2017.

5 Förvaltningsgemensamma frågor

5.1 Nämndens mål: I samtliga verksamheter integreras jämställdhets-, mångfalds- och barnrättsperspektiv samt frågor om demokrati och inflytande

● Uppfylls helt

Förväntat resultat/Målbild

Utbildningsförvaltningen beaktar jämställdhets-, mångfalds- och barnrättsperspektiv i det ordinarie arbetet på central förvaltning och på skolenheter. Personal på utbildningsförvaltningen har kunskap om genus, antirasism och normkritisk pedagogik. Verksamheten motverkar ojämlika strukturer bland både elever och personal för att alla ska garanteras samma rättigheter och möjligheter. Skolan kartlägger verksamhetens form och innehåll tillsammans med elever och förebygger kränkningar, diskriminering och trakasserier. Eleverna har inflytande i skolans likabehandlingsarbete samt känner till sina rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention. Skolan samverkar utifrån barnets bästa med socialtjänst och andra aktörer.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Utbildningsnämnden ska mäta och analysera den statistik som relaterar till individer uppdelad efter kön	2016-01-01	2016-12-31	
  Utbildningsnämndens verksamhet ska jämställdhetsintegreras i syfte att synliggöra effekten av nämndens beslut och resursfördelning utifrån kön	2016-01-01	2016-12-31	
 Skolornas upprättade planer mot diskriminering och kränkande behandling stäms av årligen av central förvaltning.	2015-01-01	2016-12-31	

Förvaltningen har i samarbete med stadens kansli för mänskliga rättigheter deltagit i utformandet av tre stadsövergripande program inom HBTQ, jämställdhet och barnrätt. Inget av dessa program är beslutade och med anledning av detta inväntar förvaltningen framtagandet av riktlinjer för implementering av till exempel barnrättsperspektivet.

Utbildningsförvaltningen har genomfört föreläsningar inom HBTQ, genus och normkritik/medvetenhet för medarbetare inom kommunal och fristående förskoleverksamhet. Totalt deltog cirka 900 pedagoger och chefer. Föreläsningarna filmades och ligger på Pedagog Stockholm.

Utbildningsförvaltningens förskoleavdelning har påbörjat sin sex månader långa HBTQ-certifieringsprocess som leds av RFSL och under våren 2016 har avdelningen deltagit i två av fem utbildningstillfällen.

Stadens grundskolor kan äska pengar till ökad HBTQ-kompetens på tre nivåer; 50 000 kr för litteraturinköp till skolbiblioteket, 100 000 kr för kompetensutveckling av personal samt upp till 500 000 kr för HBTQ-certifiering.

Förvaltningen har slutit avtal med Södertörns högskola/Mångkulturellt centrum kring en uppdragsutbildning i normkritisk pedagogik med plats för cirka 30 personer. Utbildningen blev snabbt fulltecknad och nya kurser planeras.

Fyra grundskolor har påbörjat HBTQ-certifiering i RFSL:s regi: Vasa Real, Mälarhöjdens skola, Farsta grundskola och Tullgårdsskolan. Certifieringen leds av utbildare från RFSL och genomförs under fem månader. Samtliga anställda i verksamheten genomgår utbildningen och är delaktiga i utvecklingsarbetet. Flera skolor har aviserat att de vill påbörja ett sådant arbete. RFSL:s certifiering är dock ett stort och dyrt åtagande. För en normalstor skola i Stockholm kan den komma att kosta 500 000 kr. Certifieringen gäller i tre år och måste omfatta hela skolan och därefter ska en ny certifiering genomföras. För att säkerställa att fler skolor ska kunna genomgå certifiering/legitimering och för att kunna genomföra riktade insatser till olika yrkeskategorier samråder utbildningsförvaltningen med Kansliet för mänskliga rättigheter om möjligheten att utveckla stadsgemensamma ”Stockholmcertifieringar” inom HBTQ-området.

Sex gymnasieskolor har beviljats medel för olika projekt kring värdegrundsarbete under läsåret 2015/16. Flera av stadens gymnasieskolor har initierat och genomfört aktiviteter inom mänskliga rättigheter.

Blackebergs gymnasium har genomfört utbildningar med syfte att ge personalen en gemensam kunskapsgrund avseende begreppet normkritisk pedagogik. Därefter har arbete pågått med att arbeta normkritiskt i praktiken med handledning kopplat till detta. För att utvärdera arbetet har en första enkät genomförts under vårterminen, en nollmätning. Nästa år och efterföljande år kommer samma enkät att genomföras och syftet är att se om normerna påverkas genom det normkritiska arbetet. Även hur det normkritiska arbetet på skolan fortskrider kommer att följas upp.

Spånga gymnasium samarbetar med Raul Wallenberg Academy och deras projekt ”Varje människa kan göra skillnad”. Projektet pågår i hela Sverige och finalen ägde rum under Raoul Wallenbergs dag den 26-28 augusti. Delar av personalen deltog även vid Amnesty Internationals konferens om mänskliga rättigheter och personalen kommer att hålla föreläsningar om detta och föra kunskapen vidare till såväl elever som personal.

Flera gymnasieskolor samarbetar på olika sätt med RFSU för till exempel sex- och samlevnadsutbildning på lättare svenska och seminarier för Språkintruktionsklasser.

Under året har utbildningsförvaltningen genomfört kompetensutvecklingsinsatser inom jämställdhetsintegrering för medarbetare inom central förvaltning, utbildningsförvaltningens ledningsgrupp, samtliga grundskolechefer och gymnasiechefer.

Utbildningsförvaltningens arbetsgrupp för mänskliga rättigheter och barnrätt arbetar med att stödja integrationen av de perspektiven inom utbildningsförvaltningen.

Barnkonventionens artiklar speglas i skollagen, skolförordningarna och läroplanerna och är en grund för all verksamhet.

En ny fråga i årets brukarundersökningar ställdes till eleverna i årskurs 5 och 8, och gällde om de känner till sina rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention. Glädjande var att hela 81 procent av eleverna i årskurs 5 menade att de gör det, vilket tyder på att skolorna har med konventionen i sin undervisning.

Som ett led i arbetet att stärka de yngsta elevernas rätt till inflytande över utbildningen har grundskolor deltagit i en kartläggning som ska vara ett stöd för skolorna i deras arbete med fånga in, kartlägga och förbättra elevernas lärmiljö i skolan.

Förvaltningen har, liksom Skolinspektionen, identifierat frågorna kring elevhälsa, tillgång till adekvat studie- och yrkesvägledning och arbetet för att förebygga och följa upp anmälningar om kränkande behandling som utvecklingsområden och har pågående arbeten inom dessa områden. Inför verksamhetsplan 2017 ska förvaltningen säkerställa uppföljningen av anmälningar om kränkande behandling.

Utvecklingen av skolornas förebyggande och hälsofrämjande elevhälsoarbete och elevhälso-teamens organisering har fortsatt. Samtliga skolor har upprättat elevhälsoplaner för att tydliggöra elevhälsoteamets organisation och uppdrag. En treårsplan har tagits fram för grundskolans arbete med elevhälsa, med en målbild för vad som ska uppnås och tillhörande aktiviteter/insatser. Inom gymnasieskolan genomförs en serie heldagsseminarier för alla yrkesprofessioner i teamet inklusive studie- och yrkesvägledare samt gymnasieskolornas rektorer.

Studie- och yrkesvägledning en del av elevhälsans insatser och utbildningsnämndens kvalitetsprogram för elevhälsoarbetet har utökats med ett kvalitetssystem för studie- och yrkesvägledningens insatser. Förslaget till kvalitetssystem behandlas i utbildningsnämnden under hösten 2016.

Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm

Arbetet inom Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm fortgår. Arbeta har inletts med det kommande fördjupningsområdet för hösten 2016 inom utvecklingsområdet Uppväxtvillkor och utbildning. Fokus ska vara på likvärdigt deltagande över staden inom förskolan.

5.2 Nämndens mål: Utbildningsförvaltningen arbetar aktivt för att stärka och utveckla samverkan med lärosäten och andra externa aktörer

● Uppfylls helt

Förväntat resultat/Målbild

Utbildningsförvaltningen bidrar till att stärka Stockholm som världsledande kunskapsregion genom att utveckla samverkan med lärosäten, myndigheter och andra externa aktörer såväl regionalt som nationellt och ge både elever och lärare möjlighet till olika former av samarbeten

Utbildningsförvaltningen ska stärka samarbetet om lärarutbildningen med lärosäten i och utanför regionen, bland annat genom att fler förskolor och skolor deltar i projektet om övningsskolor. Under 2016 har övningsskoleprojektet, där staden samarbetar med Stockholms universitet, utökats med en grundskola F-9 och tre förskoleenheter, och omfattar fem grundskolor, en gymnasieskola och fem förskoleenheter. Projektet beräknas pågå till och med 2017.

Förvaltningen har under våren fortsatt att utveckla samverkan med lärosäten och andra aktörer, bland annat genom att initiera ett samarbete med Stockholms och Uppsala universitet om kompetensutveckling och nätverk för lärare i moderna språk. Sex lärare har antagits för forskarstudier på Stockholms universitet och KTH. Avtalet med Vetenskapens Hus har förlängts på tre år.

Inom projektet Programmering Stockholm har en utbildning för lärare i programmering startat på Vetenskapens hus som finansieras med medel från Vinnova. En särskild programmeringskommission med representanter från staden, akademien och näringslivet har startat.

Förvaltningen har även deltagit i Almedalen på ett seminarium med Ifous med tema skol-utveckling på vetenskaplig grund. Riktlinjer för hur skolor och medarbetare i förvaltningen ska kunna ansöka om innovationsmedel under hösten har tagits fram.

5.3 Nämndens mål: Utbildningsförvaltningen är en attraktiv arbetsgivare för chefer, medarbetare och framtida medarbetare

 Uppfylls helt

Förväntat resultat/Målbild

Utbildningsförvaltningens arbete med strategisk kompetensförsörjning säkerställer att alla nivåer gemensamt har den kompetens som är nödvändig för att skapa den bästa skolan för varje elev. Utbildningsförvaltningen attraherar, rekryterar, introducerar och behåller kompetenta och engagerade medarbetare som tar initiativ till och får möjlighet att utveckla sig själva och sitt uppdrag. Lärarna är behöriga och legitimerade, och bidrar tillsammans med övrig personal till skolans utveckling. Arbetsmiljön på utbildningsförvaltningens samtliga arbetsplatser är god. Ett särskilt fokus läggs på frågor kring arbetsbelastning och ledarskap.

Indikator	Utfall T2 2016	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall 2015	Prognos helår 2016	Årsmål 2016	KF:s årsmål 2016	Period
 Aktivt Medskapandeindex	*			79		81	83	2016
 Andel medarbetare som inte upplever sig diskriminerade på sin arbetsplats	*			86 %		100 %	100 %	2016
 Sjukfrånvaro	5,5 %	4,1 %	6,2 %	5,5 %	5,0 %	5 %	tas fram av nämnd	Tertial 2 2016
 Antal aspiranter som fått kommunala visstidsanställningar	**					100 st	750	Tertial 2 2016
 Antal praktiktillfällen som genomförs inom stadens verksamheter av de aspiranter som Jobbtorg Stockholm matchar	50	31	19	98 st	100	100 st	500 st	Tertial 2 2016
 Antal tillhandahållna platser för feriejobb	151	87	64		154	80 st	10 000 st	2016
 Antal tillhandahållna platser för kommunala visstidsanställningar	97	--	--		100	100 st	800 st	Tertial 2 2016
 Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	74 st	36	38	74 st	74	74 st	8 000 st	2016

* Kan inte anges. Under 2016 genomförs ingen medarbetarenkät.

** Kan inte anges. Aspiranterna har anställningar hos stadsdelsförvaltningarna.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Arbetsmarknadsnämnden ska i samråd med stadens nämnder och bolag utveckla ett utbud av platser för kommunala visstidsanställningar som motsvarar behoven hos aspiranterna. Stadens nämnder och bolag ska medverka i arbetet med att bereda platser för visstidsanställda.	2016-01-01	2016-12-31	
 Samverka med arbetsmarknadsförvaltningen och andra aktörer med syfte att stödja personer med funktionsnedsättning vad gäller möjligheterna till anställningar och praktikplatser.	2013-01-01	2016-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Säkerställa ickediskriminering vid rekrytering.	2013-01-01	2016-12-31	
 Ta fram en plan för kompetensförsörjning av lärare, utifrån den av nämnden beslutade kompetensförsörjningsstrategin	2016-01-01	2016-12-31	
 Ta fram en plan för utfasning av allmänna visstidsanställningar till förmån för tillsvidareanställningar	2016-01-01	2016-12-31	
 Ta fram förslag på åtgärder för att behålla erfarna lärare efter ordinarie pensionsålder	2016-01-01	2016-12-31	
 Utveckla former för brukarinflytande (Rådet för funktionshinderfrågor)	2014-01-01	2016-12-31	

5.3.1 Kompetensförsörjning

Kompetensförsörjning av lärare

I april 2016 fattade utbildningsnämnden beslut om en kompetensförsörjningsplan för lärare, från förskola till gymnasiet, som ligger till grund för genomförda och planerade kompetensförsörjningsinsatser. En referensgrupp har bildats som ska följa upp, analysera och prioritera bland dessa insatser.

Utbildningsförvaltningen genomförde 2015 ett pilotprojekt där rektorer kan anlita serviceförvaltningen för stöd vid rekrytering av lärare. Under 2016 har en ny omgång av projektet genomförts som visar att rekryteringsläget, i jämförelse med för ett år sedan, är svårare idag. Svårast är det att rekrytera legitimerade och ämnesbehöriga lärare i ma/no, sv/SVA och speciallärare/specialpedagoger samt till ytterstadens skolor.

Utbildningsförvaltningen vidareutvecklar kompetenskartlägningsverktyget KOLL för att öka tillförlitligheten i analysunderlag och statistik. Bland annat kommer systemet framöver att möjliggöra en automatisk uppdatering av lärarlegitimationer via Skolverkets databas. Under perioden mars – juni har avstämningsgraden⁹ ökat från 25 procent till 73 procent och i juli 2016 hade över 6 000 lärare registrerat sin lärarlegitimation/förskollärarlegitimation i KOLL.

Inom ramen för Lärarlyftet II har 69 lärare studerat under våren. Det är något färre än tidigare vilket beror på att det inte var möjligt för gymnasielärare att börja kurser med start vårterminen 2016. Inte heller speciallärarutbildningen startade denna termin, eftersom Skolverket inte hade budgetutrymme för detta.

Skolverket avgör, i dialog med lärosätena, vilka kurser som ska bli kommunförlagda inom Lärarlyftet. Därutöver finns det uppdragsutbildningar, som lärosätena kan starta efter dialog med huvudman. Utbildningsförvaltningen har skickat en förfrågan till de två geografiskt närmast belägna högskolorna med examinationsrätt för att undersöka möjligheterna att erbjuda uppdragsutbildning för lärare som vill vidareutbilda sig till speciallärare och

⁹Andel medarbetare där närmaste chef har kontrollerat att minst 80 % av lärarens registrerade kompetenser stämmer

specialpedagoger. Dessa har dessvärre inte möjlighet att utöka antalet studieplatser då de redan erbjuder kurser inom ramen för Lärarlyftet.

En enkät har skickats ut till 575 grundskollärare i åldern 61-66 år för att undersöka vad som skulle få dem att stanna kvar i yrket längre och 53 procent besvarade enkäten. Av de som svarade kan 64 procent tänka sig att arbeta efter pensionering. Resultatet visar att för att kvarstanna i arbete vill äldre grundskollärare ägna sig åt undervisning, ha större flexibilitet i fråga om arbetstider eller ett ekonomiskt påslag. I de öppna svaren i enkäten nämndes önskan om förändrade arbetsuppgifter och möjligheten att handleda kollegor som skäl för att skjuta upp pensioneringen. Två fokusgruppmöten med rektorer har genomförts för att få rektorernas uppfattning om vilka faktorer som kan få äldre lärare att vilja stanna kvar i arbete efter pensionering. Rektorerna lyfte bland annat fram att äldre lärare kan ges möjlighet att fokusera på undervisning, bidra med sin långa lärarerfarenhet, exempelvis genom att handleda yngre kollegor, att arbetstiden inom ramtiden kan göras mer flexibel efter genomförd undervisning samt att skolans organisation kan göras mer flexibel genom införande av ett flerlärarsystem.

- Utifrån enkätresultatet samt fokusgruppmöten med rektorer planeras under 2016 och 2017 följande åtgärder:
- Information om age management/åldersmedvetet ledarskap integreras i redan befintliga kurser riktade till förvaltningens chefer, exempelvis nychefsutbildningen och arbetsmiljökurser.
- Äldre medarbetare ska förses med information om ett förlängt arbetslivs påverkan på livsinkomst och pension.
- Lärare i det äldre åldersspannet beaktas i utredningen av mobila lärarteam.
- Inspirationsmaterial tas fram med goda exempel ur förvaltningens verksamheter på hur önskemål hos äldre medarbetare gällande förläggning av arbetstid, organisering av arbetet med mera kan tillmötesgå.

Nya vägar in i läraryrket

Samarbetet med Teach for Sweden (TFS) och Rebel Learners samt Stockholms universitets erbjudande till studenter vid KPU (kompletterande pedagogisk utbildning) med forskarutbildning fortsätter. Hittills har åtta TFS-kandidater och tre KPU-kandidater examinerats från stadens skolor. Stockholms stad medverkade på Rebel Learners summer camp 2016 där temat var nyanlända elever och nyanlända lärare – hur tar vi bäst tillvara deras kunskaper och kompetenser?

För att bredda och nyansera bilden av läraryrket har utbildningsförvaltningen påbörjat arbetet med en kommunikationssatsning med dramatiserade kortfilmer och poddradioavsnitt där lanseringen planeras till början av 2017.

Utbildningsförvaltningen driver projektet från nyanländ till nyanställd som i juni månad hade 30 personer med utländsk lärarutbildning antagna och i aktiviteter. Under resten av året beräknas ytterligare cirka 35-40 deltagare antas. Projektdeltagarna representerar ett 20-tal

språk och länder. Majoriteteten är kvinnor. Målsättningen är att 180 deltagare ska genomgå projektets aktiviteter före 2018 års slut, och att 80 procent ska nå målet att bli legitimerade och anställda av staden. Resultatet för hela gruppen kan avläsas först under 2019.

Chefsförsörjning

En kompetensförsörjningsplan för chefer på utbildningsförvaltningen har tagits fram för att säkerställa att rektorer och chefer inom utbildningsförvaltningen har rätt förutsättningar för att klara det komplexa chefsuppdraget. Med utgångspunkt i planen pågår arbete med att revidera och vidareutveckla förvaltningens chefsprogram.

För att kartlägga rektorernas arbetsmiljö har utbildningsförvaltningen i samverkan med skolledarfacken och Lärarförbundet påbörjat arbetet med att ta fram en psykosocial enkät. Syftet är att öka kunskapen om rektorernas villkor samt att ta fram åtgärder för ett långsiktigt hållbart arbetsliv som rektor. Undersökningens resultat redovisas i november.

Kompetensutvecklingsinsatser

Ett förslag på kravprofil för lärare i fritidshem och fritidspedagoger har tagits fram, som ska ligga till grund för utformande av kompetensutveckling för redan anställda, vara vägledande vid nyanställning och kan användas av rektor vid medarbetarsamtal.

Barnskötare med minst tre års yrkeserfarenhet ska, inom ramen för sin anställning, erbjudas att studera den reguljära erfarenhetsbaserade högskoleutbildningen till fritidspedagog. Utbildningen startar våren 2017 och de skolor som deltar kommer att erhålla vikarieersättning.

Introduktion

Under våren har introduktionen av nya lärare setts över och reviderats med syftet att förbättra arbetet med att stödja och behålla nyexaminerade lärare i yrket. Förutom Skolverkets riktlinjer erbjuder Stockholms stad från och med hösten 2016 alla nyexaminerade/nyanställda lärare samt mentorer fortbildning i form av ett halvdagsseminarium för att stärka dem i lärarprofessionen.

Arbetet med projektet Effektivare introduktion av nyanställda fortsätter. Projektet syftar till att utveckla det digitala introduktionsutbudet som ett komplement till den lokala arbetsplatsens introduktion och fokus ligger för närvarande på att enkelt kunna identifiera nyanställda i personalsystemet.

Verksamhetsförlagd utbildning - VFU

Antalet lärarstudenter som tagits emot i stadens förskolor och skolor har ökat med 213 jämfört med 2015 och under vårterminen 2016 har lärarstudenter varit ute i stadens verksamheter totalt motsvarande 7 005 arbetsveckor, vilket är en ökning med 1 152 veckor jämfört med vårterminen 2015. Ett förslag på mall för handlingsplan för VFU har tagits fram och presenterats för VFU-ansvariga.

För att stärka handledarna i sitt uppdrag har en satsning med handledarseminarium på temat ”Etik i handledarrollen” inletts. Seminariet där över 100 förskollärare och lärare deltog kommer att följas av seminarier på varierande teman en gång per termin.

5.3.2 Arbetsvillkor

Deltid till heltid

Utbildningsförvaltningen stöttar cheferna i att finna lösningar för att utöka antalet heltidsanställningar och under årets uppdragsdialoger (dialog mellan rektor och HR-konsult) har frågan om att alla medarbetare som önskar heltid ska erbjudas det varit central.

För att underlätta för medarbetare att anmäla önskemål om heltidsanställning har en ny rutin införts där närmaste chef direkt informeras om önskemålet. Nu kan även samtliga chefer inom förvaltningen få information via WinLas (ett system som används för att hantera anställningstid) om vilka medarbetare inom utbildningsförvaltningen som önskar heltid. Syftet är att säkerställa en snabbare matchning och utfallet följs upp årligen.

Minska antalet visstidsanställningar

Arbetet med en plan för utfasning av allmänna visstidsanställningar (AVA) till förmån för tillsvidareanställningar fortskrider. En kartläggning visar att flest visstidsanställningar finns inom yrkesgrupperna barnskötare och elevassistenter, där cirka 62 procent av de anställda har en allmän visstidsanställning. Frågan om hur AVA-anställningar kan minimeras kommer att diskuteras med de fackliga organisationerna och utbildningsförvaltningens chefer.

5.3.3 Arbetsmiljö

Under våren 2016 har arbetet med att implementera Arbetsmiljöverkets nya föreskrift ”organisatorisk och social arbetsmiljö” pågått och totalt har 593 rektorer och skyddsombud genomgått en halvdags utbildning. Syftet är att öka deltagarnas kompetens om föreskriftens innehåll och tillämpning samt att ge deltagarna verktyg för fortsatt utvecklingsarbete inom arbetsmiljöområdet.

Uppföljningen av det systematiska arbetsmiljöarbetet

Uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet genomförs årligen för att ge utbildningsförvaltningen en komplett bild över hur arbetsmiljöarbetet och samverkan fungerar i praktiken på förvaltningens arbetsplatser. Förvaltningsgruppen skickade ut en enkät till arbetsplatserna där svarsfrekvensen var 85 procent. Resultatet visade att samverkan och det systematiska arbetsmiljöarbetet i stort sett fungerar väl, men vissa förbättringsområden kvarstår bland annat vad gäller rutiner, introduktion av nyanställda, elevskyddsombud, intern kommunikation, riskbedömningar och analyser.

En del av svaren i undersökningen indikerar att de inspektioner som Arbetsmiljöverket genomförde 2015 har gett organisationen goda kunskaper när det gäller det systematiska arbetsmiljöarbetet. I samband med inspektionerna tog utbildningsförvaltningen fram mallar

och rutiner som sannolikt har underlättat för arbetsplatserna. Flera enheter har till exempel utvecklat arbetet med att skapa rutiner, årshjul, arbetsmiljöhandbok och dokumentation. Flera skolor uppger att arbetet med elevskyddsombuden kan förbättras och därför fortsätter utbildningsförvaltningen att genomföra kursen för elevskyddsombuden så att de blir bättre rustade för att delta i skolornas arbetsmiljöarbete.

5.3.4 Minskad sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron (rullande 12 månader) var per den 30 juni 5,5 procent (6,2 procent för kvinnor och 4,1 procent för män). Årsmålet är 5 procent. Korttidsjukfrånvaron ligger kvar på samma nivå som föregående år men den totala sjukfrånvaron har ökat något, vilket beror på att långtidssjukfrånvaron ökar.

Sjukfrånvarolängd	2016 juni			2015 juni		
	Kvinna	Man	Totalt	Kvinna	Man	Totalt
Dag 1-14	1,8	1,8	1,8	1,8	1,7	1,8
Total sjukfrånvaro	6,2	4,1	5,5	6,0	4,0	5,4

De vanligaste orsakerna till långtidssjukfrånvaron är kopplade till stress (22 procent), psykiska diagnoser (21 procent) och besvär kopplade till rörelseapparaten/muskler (16 procent). Yrkesgrupper med högst genomsnittlig frånvaro är elevassistenter, fritidsledare, fritidspedagog, forskollärare och barnskötare. Utbildningsförvaltningen har genomfört fokusgrupper med dessa yrkesgrupper där det framkom att gemensamt för alla var upplevelsen av en otydlig yrkesroll, avsaknad av resurser för att på bästa sätt ta hand om barn med särskilda behov, en hierarkisk organisation och avsaknad av en närvarande skolledning. Alla yrkesgrupper lyfte fram att barnen är deras stora drivkraft och det som ger dem mest energi i arbetet.

För att förtydliga roller och uppdrag och på så vis försöka minska sjukfrånvaron i dessa grupper föreslås kompetensutvecklingsinsatser för dessa grupper men också för skolledare för att förtydliga gruppernas bidrag till skolans verksamhet som helhet.

5.3.5 Lön som verktyg för verksamhetsutveckling

För att stötta utbildningsförvaltningens chefer uppdaterades utbildningsförvaltningens lönestrategiska dokument inför vårens löneöversyn.

I samband med höstens utvärdering av löneöversynen 2016 mäts huruvida de prioriteringar av lärare, specialpedagoger, forskollärare och fritidspedagoger som utbildningsförvaltningens ledningsgrupp har beslutat om har fått avsedd effekt på löneläget för dessa grupper. På motsvarande sätt kommer löneläget för legitimerade lärare i förhållande till löneläget för olegitimerade att mätas. Resultatet kommer att ingå i förvaltningens analys inför kommande löneöversyn. Utbildningsförvaltningen deltar i stadens arbete med arbetsvärdering och lönekartläggning och resultatet av detta kommer också att ingå som en del i förvaltningens analys inför kommande löneöversyner.

Utbildningsinsatser i medarbetarsamtal kommer även fortsättningsvis att erbjudas såväl nya chefer som erfarna. Med en väl fungerande kommunikation i samtal kring utveckling och lön skapas förtroende hos medarbetare och fackliga organisationer för arbetsgivarens lönepolitik, vilket är en förutsättning för att arbetsgivaren ska få förtroende att genomföra löneöversynen enligt modellen lönesättande samtal.

5.3.6 Feriearbeten och sommarjobb

Antalet ungdomar som fått sommarjobb på utbildningsförvaltningen är 74 stycken. Antalet tillhandahållna arbetstillfällen för feriejobb (både då utbildningsförvaltningen anställt själva och betalat lönen samt arbetstillfällen på stadens skolor som tilldelats stadsdelsförvaltningarna) uppgår till 151 stycken.

Utbildningsförvaltningen har via Stockholm Open¹⁰ engagerat cirka 35 ungdomar med att undersöka vad som skulle få unga vuxna att i större utsträckning vilja söka till lärarutbildningarna. Ungdomarnas arbete lyfte fram behovet av effektivare marknadsföring och större utnyttjande av sociala medier och förvaltningen kommer att använda slutsatser från detta arbete i det fortsatta kompetensförsörjningsarbetet.

Förvaltningen har tecknat en avsiktsförklaring med arbetsmarknadsförvaltningen där syftet är att hitta nya karriärvägar för personer med funktionsnedsättningar. Utbildningsförvaltningen ska ta emot 15 serviceassistenter i sin verksamhet och visstidsanställningen riktar sig till arbetssökande personer med lindrig utvecklingsstörning eller generella inlärningssvårigheter. Anställningarna kombineras med en utbildningsdel.

---

¹⁰ Stockholm Open startade sommaren 2015 för att bredda representationen i kommunikationsbranschen genom att göra branschen tillgänglig för fler än de som idag söker sig till den. Unga ges möjlighet att få arbeta under sommaren på olika reklam- och kommunikationsbyråer.

5.4 Nämndens mål: Det ekonomiska resultatet är i balans

 Uppfylls helt

Förväntat resultat/Målbild

Nämndens verksamheter håller budget. Goda analyser bidrar till att prognossäkerheten är hög. Fortlöpande översyn av kostnader för administration och lokaler, liksom översyn av bemanning och arbetssätt, bidrar till att resurserna nyttjas effektivt.

Indikator	Utfall T2 2016	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall 2015	Prognos helår 2016	Årsmål 2016	KF:s årsmål 2016	Period
  Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	99,7 %			99,34 %	100 %	100 %	100 %	Tertial 2 2016
  Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	99,8 %			99 %	100 %	100 %	100 %	Tertial 2 2016
  Nämndens prognossäkerhet T2				-1 %		+/-1 %	+/- 1 %	2016
  Andel elektroniska inköp	54 %				60 %	60 %	Tas fram av nämnd	Tertial 2 2016

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen och utbildningsnämnden ska genomföra en översyn av hyror inom de pedagogiska verksamheterna för att begränsa kostnaderna i nyproduktion.	2016-01-01	2016-12-31	
 Beställa åtgärder för att tillgängliggöra publika lokaler i ett femtontal skolor.	2014-01-01	2016-12-31	
 Införilva tillgänglighetsanpassning i samtliga skolgårdsprojekt.	2014-01-01	2016-12-31	
 Tillgängliggöra information om vilka skolor i egen regi som är tillgänglighetsanpassade.	2014-01-01	2016-12-31	

5.4.1 Ekonomisk uppföljning – nämnd och övergripande verksamhet

Analys av utfallet

Nämnd- och övergripande verksamhet visar sammanlagt ett underskott om 10,0 mnkr. Budgetavvikelsen består ökade kostnader för tillkommande verksamhetskrav till följd av Skolplattformen om 30,0 mnkr och överskott om 20,0 mnkr som främst avser ej nyttjade budgetreserver, minskade lönekostnader på grund av vakanser samt minskade kostnader för köp av verksamhet.

Resultatenheter

Ingående fond 2016 mnkr	
Avdelningen för uppdrag kring lärande och elevhälsa	34,3
Totalt ingående fond	34,3
Utgående fond 2016 mnkr	
Avdelningen för uppdrag kring lärande och elevhälsa	36,0
Totalt utgående fond	36,0

Avdelningen för uppdrag kring lärande och elevhälsa har en ingående fond om 34,3 mnkr och beräknar att den utgående fonden för 2016 uppgår till 36 mnkr.

Omslutningsförändringar nämnd och övergripande verksamhet

Nämnd och övergripande verksamhet redovisar omslutningsförändringar om 2,1 mnkr.

5.4.2 Övrigt, ekonomi

Resursfördelningsmodell för nyanländpeng

För att säkerställa ett gott mottagande av nyanlända och ge rimliga förutsättningar för de skolor som tar emot nyanlända elever har förvaltningen i uppdrag att utreda en differentierad modell för nyanländpeng i grundskolan. Målet med översynen är att pröva behovet av en differentierad modell för nyanländpeng för grundskolan samt att föreslå lämplig utformning av modellen. Modellen ska kunna gälla för både kommunala och fristående grundskolor. I samband med översynen av nyanländpengen behöver hänsyn även tas till närliggande delar i resursfördelningsmodellen, framförallt variablerna i den socioekonomiska modellen samt ersättningen för modersmål. Översynen startade i maj 2016 och avslutas under 2017.

Omslutningsförändringar sammanlagt

Förskola redovisar omslutningsförändringar om 7,5 mnkr och grundskola och fritidshem redovisar omslutningsförändringar om 23,4 mnkr. Dessa består främst av ökad omslutning avseende stadens it-program för digital förnyelse samt statsbidrag för fritidshemslyftet och lovskolor. Gymnasieskola redovisar omslutningsförändringar om 1,4 mnkr medan gymnasiesärskola redovisar minskade omslutningsförändringar om 1,0 mnkr. För nämnd och övergripande verksamhet uppgår omslutningsförändringarna till 2,1 mnkr.

Sammanlagt uppgår omslutningsförändringarna till 33,4 mnkr och redovisas i bilaga 2.

Investeringar

Nämnden beräknar att de totala investeringsutgifterna för 2016 kommer att uppgå till 121,0 mnkr, vilket innebär att nämndens budget för investeringar överskrids med 30,0 mnkr. Orsaken till detta är främst kostnader för utbyggnad och inredning av paviljonger. Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden föreslår att kommunstyrelsen godkänner en justering av investeringsbudgeten om 30,0 mnkr. I förhållande till bokslut 2015 innebär prognosen en ökning med 42,7 mnkr.

Prognosen för skolorna i egen regi är för grundskolor 36,3 mnkr och gymnasieskolor 9,7 mnkr. Prognosen för nyetableringsstödet beräknas till 62,2 mnkr inom grundskoleverksamheten. Nyetableringsstöd syftar till att stimulera grundskolor till egna kapacitetshöjande åtgärder, vilka leder till att skolans totala kapacitet höjs. I samband med den ökade elevtillströmningen är behovet stort.

Kapitalkostnader

I driftbudgeten ingår kapitalkostnader på befintliga ej avskrivna anläggningstillgångar och på beräknade investeringar 2016. Utfallet för dessa kostnader per juli är 39 mnkr. Prognosen är 71,2 mnkr, vilket innebär en minskning om 1,3 mnkr jämfört med budgetramen 2016, som inte beaktade den lägre internräntan. I förhållande till bokslutet 2015 är prognosen för 2016 en ökning med 8,0 mnkr.

5.4.3 Analys av balansräkning och resultaträkning

Förvaltningen har periodiserat hyror, statsbidrag, timlöner samt övriga kostnader och intäkter. Förvaltningen har, liksom tidigare år, valt att periodisera kostnader och intäkter på 50 tkr eller högre. Periodiseringar i samband med tertialbokslut sköts centralt och skolorna/enheterna lämnar inte in egna beräkningsunderlag. Bokslutsinformation finns i bilaga 4.

Balansräkning

Tillgångar

Anläggningstillgångarna har ökat från 173,2 mnkr till 198,2. Investeringstakten på förvaltningen har ökat.

Kundfordringarna har minskat mellan 2015 och 2016 från 29,5 till 9,6. Förändringen kan hänföras till att förvaltningen är i fas vad gäller fakturering av bland annat interkommunal ersättning och ersättning för verksamhetsförlagd utbildning.

Diverse kortfristiga fordringar har ökat med 81,7 mnkr från 780,6 mnkr till 862,3 mnkr. Förändringen hänför sig till ökade statsbidrag från Migrationsverket samt moms.

Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter har ökat från 548,0 mnkr till 607,0 mnkr. Förändringen kan hänföras till förutbetalda kostnader.

Kassa och bank har inte förändrats mellan åren utan är kvar på 0,5 mnkr.

Skulder och eget kapital

Kortfristiga skulder till kreditinstitut och kunder har ökat från 14,8 mnkr till 17,5 mnkr. Förändringen beror på kortfristiga skulder som är under utredning.

Leverantörsskulder har ökat med 22,0 mnkr från 193,5 mnkr till 215,5 mnkr. Differensen mellan åren beror på hur leverantörerna fakturerar.

Övriga kortfristiga skulder har ökat från 20,0 mnkr till 97,8. Ökningen hänför sig till återbetalning av statsbidrag avseende lågstadiesatsningen.

Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter har ökat från 112,8 mnkr till 137,8 mnkr. Förändringen kan hänföras till förutbetalda intäkter.

Resultaträkning intäkter och kostnader, tertialbokslut 2 2016 och 2015

Intäkterna har ökat med 92,1 mnkr jämfört med samma period föregående år. Det är en ökning med 6,9 procent. Största delen kan förklaras med ökade statsbidrag och försäljning av verksamhet.

Kostnaderna har ökat med totalt 678,7 mnkr jämfört med föregående år. Det är framför allt med anledning av volymökning inom samtliga verksamhetsområdena som löne- och övriga kostnader har ökat. Det motsvarar en bruttoökning på 5,9 procent.

Kostnaderna för köp av huvudverksamhet har ökat med 275,8 mnkr. Ökningen är 6 procent. Förklaringen är att antalet barn i fristående förskolor, grundskolor och gymnasium har ökat.

De bokförda kostnaderna för löner har ökat med 329,2 mnkr jämfört med föregående år. Kostnadsökningen är 7 procent. Orsaken är löneökningar och ökad personal genom satsningar finansierade genom statsbidrag och motsvarande. Avtalsrörelsen 2016 har gett en löneökning om cirka 3,2 procent, före avtalet med medlemmar i Kommunal samt oorganiserade inom avtalsområdet.

Lokalhyrorna har ökat med 26,8 mnkr vilket främst beror på utökning av skollokaler och ombyggnader. Ökningen är 2,3 procent.

Övriga kostnader har en ökning med 46,8 mnkr och motsvarar 4,7 procent och beror på normala prisökningar och kostnadsökningar genom ökade volymer. Inom gruppen återfinns olika typer av kostnader.

5.4.4 Upphandling

Arbetet i enlighet med nämndens upphandlingsplan fortgår. Upphandlingen av ramavtal för inhyrning och förmedling av bemanningstjänster till pedagogiska verksamheter är avslutad och nya avtal träder i kraft som planerat. Upphandlingen av trävaror för slöjd och hantverksprogrammen pågår och avtal beräknas finnas på plats vid årsskiftet 2016/2017. Seriositetskontroller av leverantörer sker fortlöpande och vid behov kontaktas leverantören.

Förvaltningen medverkar i stadens pågående centralupphandlingar, exempelvis organisationskonsulter och mattransporter, samt medverkar i avtalsuppföljningen framförallt kring de ramavtal där utbildningsnämnden är en stor beställare, till exempel livsmedel och skolskjuts.

Införandet av inköpsmodulen Effektivt inköp pågår under hela år 2016. Utbildningsförvaltningens resterande skolor rullas successivt in i Effektivt inköp vilket påverkar förvaltningens utfall i tertialrapporten. Från införandets början i maj 2015 fram till sommaren 2016 är 101 skolor samt central förvaltning anslutna till Agresso inköpsmodul. Systemutnyttjandet följs upp månadsvis med respektive skola genom rapporter som visar systemutnyttjandet.

5.4.5 Lokaler

Samordnad skolplanering i Stockholm

Utifrån stadens mål att åren 2010-2030 bygga 140 000 bostäder pågår projektet Samordnad skolplanering i Stockholm (SAMS). Projektet är ett samverkansprojekt under ledning av stadsledningskontoret. Deltagande förvaltningar är utbildningsförvaltningen, exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret, idrottsförvaltningen och SISAB. Syftet är att säkerställa det långsiktiga behovet av skolor fram till år 2040 kopplat till bostadsproduktion fram till år 2030. En projektrapport har tagits fram och förslag till planeringsinriktning för utbyggnad av grundskolor godkändes av kommunstyrelsen i juni 2016.

Kommunstyrelsen understryker behovet av att stadens samtliga nämnder och bolag beaktar grundskoleplaneringen och att redovisade lokaliseringar och behov ligger till grund för det fortsatta arbetet. Utbildningsförvaltningen konstaterar att SAMS resulterat i ökad medvetenhet i staden om behovet av nya skolor, men att det fortfarande finns områden där de föreslagna lokaliseringarna inte motsvarar behoven. Under hösten 2016 inriktas projektet mot att säkerställa det långsiktiga behovet av gymnasieskolor.

Tillgänglighet

Publika lokaler tillgänglighetsanpassas successivt i enlighet med stadens program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Under 2016 pågår ett arbete med att redovisa tillgängligheten på varje skola på Jämför Service enligt en stadsgemensam modell.

Skolgårdar

Under 2015 initierades ett pilotprojekt för att utvärdera och förbättra arbetssätt för utveckling av skolgårdar. Pilotprojektet innefattar fem skolgårdar som under 2016 utvecklats utifrån funktionsprogram för skolgårdar. Elever har på olika sätt varit delaktiga i pilotprojektet för att säkerställa delaktighet och inflytande. En vidareutveckling av projektet startade under våren 2016 med sju nya skolgårdar som avslutas 2017. Projektet har utformats för att säkerställa att eleverna ges en viktig roll i utformningen av sin utemiljö. Tillsammans med SISAB kommer utbildningsförvaltningen att ansöka om Boverkets statsbidrag för upprustning av utemiljöer.

Paviljongetableringar

Utbildningsnämnden fattade i januari 2016 inriktningsbeslut för paviljongetableringar som möjliggör ökad kapacitet upp till 4 200 elevplatser fördelade på grund- och gymnasieskola. Ytterligare kapacitet bedöms behövas de närmaste åren med anledning av de flyktingbostäder staden planerar att etablera.

Arbetet med paviljongetableringar med anledning av prognos för nyanlända elever pågår i ett särskilt projekt. I augusti månad fanns 6 paviljonger på plats, i september ytterligare 5 och senare under hösten kommer 6 etableringar att ske, varav 3 på gymnasieskolor. Detta ger en summa av 17 paviljongetableringar med sammanlagt 2 280 elevplatser med anledning av prognos för asylsökande under 2016. Nämnden har beslutat att utöka kapaciteten i Sprintgymnasiets lokaler i Liljeholmen från 285 till 495 elever genom ombyggnation.

Paviljongetableringarna innebär ökade hyreskostnader för nämnden utöver vad som budgeterats. Den genomsnittliga kostnaden per elev/år ligger i dagsläget inom ramen för nämndens tidigare beslut, men kostnaden för olika objekt varierar samtidigt mellan 15 600 kronor och 22 000 kronor per elev/år.

5.5 Nämndens mål: Skolgårdsytor och gymnastiksalar görs tillgängliga för alla stockholmare

 Uppfylls delvis

Förväntat resultat/Målbild

Fler stockholmare har tillgång till fler ytor för rörelse och motion

Indikator	Utfall T2 2016	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall 2015	Prognos helår 2016	Årsmål 2016	KF:s årsmål 2016	Period
  Antal bokade timmar i skol-idrottshallar utanför skoltid	44 022				90 000		120 000	Tertial 2 2016

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Utbildningsnämnden och idrottsnämnden ska ta fram ett gemensamt lokalprogram för att underlätta utbyggnaden av samplanerade idrottshallar	2016-01-01	2016-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samråd med SISAB tillgängliggöra fem nya, av idrottsnämnden efterfrågade skolidrottshallar, för idrottslivet i idrottsnämndens bokningssystem.	2016-01-01	2016-12-31	

Förvaltningen samarbetar sedan 2015 med idrottsförvaltningen, fastighetskontoret och SISAB i syfte att tillgängliggöra fler skollokaler för idrotts- och föreningslivet. Projekten syftar bland annat till att öka föreningslivets tillgång till stadens befintliga gymnastiksalar, och att skapa en plattform för samplanering av stadens idrottsbehov och uppdrag som rör skolgårdar. Ambitionen är att få till stånd fler konstgräsplaner och mer tillgänglig idrottsyta. Under våren har ett antal skolidrottshallar utretts inför kortlåsinstallation av SISAB. Under hösten ska ett antal skolidrottshallar åtgärdas och organiseras för att vara tillgängliga för föreningslivet vilket innebär att bokningarna kommer att öka.

Utbildningsnämnden och idrottsnämnden har tagit beslut angående övernattnings i stadens skolor och inväntar beslut i kommunfullmäktige. Under 2016 har ett samarbete inletts med kulturförvaltningen i syfte att öka föreningslivets tillgång till mötesplatser i skollokaler.

På uppdrag av kommunfullmäktige har idrottsförvaltningen, utbildningsförvaltningen, SISAB och fastighetskontoret arbetat med att ta fram en finansieringsmodell över hur kostnaderna ska fördelas vid anläggandet av konstgräsplaner på skolgårdar. Gärdesskolan valdes som pilotskola där samverkansmodellen har testats. Projektet utvärderas under hösten 2016.

5.6 Nämndens mål: Inomhusmiljön i Stockholms skolor är sund

 Uppfylls helt

Förväntat resultat/Målbild

Kraven för sund inomhusmiljö följs i alla delar i stadens skolor

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 I samarbete med SISAB tas definitioner/riktvärden för en sund inomhusmiljö fram	2016-01-01	2016-12-31	

5.7 Nämndens mål: Skolan bidrar till en hållbar livsmiljö

 Uppfylls helt

Förväntat resultat/Målbild

Det finns strategier för energihushållning, kosthållning och hållbar utveckling. Detta vävs även in i undervisningen för att synliggöra betydelsen av det personliga ansvaret för vår gemensamma livsmiljö och hälsa.

Indikator	Utfall T2 2016	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall 2015	Prognos helår 2016	Årsmål 2016	KF:s årsmål 2016	Period
  Andel elbilar	16,7 %			20 %		10 %	14 %	Halvår 1 2016
  Andel inköpta ekologiska livsmedel i staden av totalt inköpta måltider och livsmedel.	31,2 %				35 %	35 %	35 %	2016
 Andel dubbdäck				20 %		0 %		2016
 Enheter som sorterar ut matavfall för biologisk behandling				73 sorterat		80 sorterar		2016

Utbildningsförvaltningen samordnar arbetet för en kemisäker undervisning på Stockholms skolor. I arbetet med kemisäkerhet ingår att organisera hämtning av kemikalier och källsorterat kemikalieavfall, hjälpa skolorna vid riskbedömning, riskreducerande åtgärder och ansvarsfrågor samt ge råd vid ombyggnad/nybyggnad av NO-lokaler. För kemiansvariga lärare på stadens skolor finns nätverket Kemiforum.

Vid nybyggnation ska skolor certifieras som miljöbyggnad. SISAB ska även verka för en giftfri skolmiljö i sina fastigheter, i samarbete med Kemikaliecentrum.

Insatserna för att öka de ekologiska inköpen fortskrider enligt plan. Svinnprojektet, där samtliga grundskolor har erbjudits att delta, har avslutats. I genomsnitt minskade matsvinnet med 14 procent i sista projektdelen. Utbildningar i livsmedelshygien har genomförts under vårterminen. De skolkök som är utvalda för att få extra stöd för att kunna uppfylla målen vad gäller näringsriktighet, ekologiska livsmedel med mera har följts upp och åtgärder för varje skola har tagits fram. Den totala andelen ekologiska livsmedel uppgår hittills till 31,2 procent.

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att se över och ta fram åtgärder för att öka måluppfyllelsen och minska skillnaderna mellan skolenheter när det gäller skolmåltider.

5.8 Nämndens mål: Skolan är säker och trygg

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

Organisationen av förebyggande säkerhetsarbete och krishantering är sådan att frågorna kan hanteras så nära berörda som möjligt och att effekterna av inträffade händelser minimeras. Säkerhetsarbetet ingår som en naturlig del i den ordinarie verksamheten med ständiga förbättringsåtgärder och leder till säkerhet och trygghet för elever och medarbetare.

Indikator	Utfall T2 2016	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall 2015	Prognos helår 2016	Årsmål 2016	KF:s årsmål 2016	Period
● Andel genomförda åtgärder inom ramen för risk och sårbarhetsanalys (RSA)				100 %	100 %	100 %	100 %	2016

Förvaltningens gemensamma säkerhetsarbete har främst varit inriktat på att förebygga oönskade händelser med fokus på fortsatt utveckling av brandskydd och stöd till skolor efter lokala behov. Förvaltningen har genomfört en brandskyddsutbildning som komplement till tidigare utbildningar. Stödmaterial kring krisledningsorganisation samt checklistor och rutiner för hantering av oönskade händelser är framtaget och publicerat. Central förvaltning har löpande lämnat stöd till skolor i frågor om skalskydd, kameraövervakning och generellt säkerhetsarbete.

5.9 Övriga gemensamma uppdrag

EU-positionsrapport

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
▶ Deltagande i Eurocities och andra nätverk för bevakning och påverkan inom EU, med inriktning mot utbildningsområdet.	2014-01-31	2016-12-31	
▶ Uppmuntra och stödja verksamheter att delta i EU-projekt och samarbeten inom nämndens verksamhetsområde utifrån Europa 2020-strategin.	2014-01-31	2016-12-31	

6 Övrigt

6.1 Digitalisering - betydande projekt som inte är investeringar

6.1.1 Skolplattform Stockholm

Under 2016 fortsätter arbetet med att utveckla och etablera Skolplattformens olika system. Förvaltningsetableringen av de delar som är i drift fortsätter. Införandet av Skolplattformens olika system i respektive verksamhet leds av respektive verksamhetsområde. Projektet Skolplattform Stockholm har ett övergripande ansvar att stödja införandeprojekten.

Sedan december 2015 använder samtliga gymnasieskolor delar av Barn- och elevregistret och betygsättning i verktyget Elevdokumentation.

Verksamheternas ökade digitala förmåga och den snabba digitala utvecklingstakten innebär att verksamheterna ställer nya krav på de digitala systemen. För att skapa förutsättningar för att slutprodukten fyller det verkliga användarbehovet ses nu projektorganisation och system över. En kvalitetsgranskning av projektet pågår också i syfte att stärka projektet. Granskningen kommer att redovisas i början av hösten.

6.1.2 Mobilitet

Allt fler digitala enheter kommer att vara uppkopplade mot internet. Det ligger också i linje med Stockholms stads ambition att vara världens smartaste stad 2040. I denna utveckling måste ett antal insatser genomföras för att öka skolornas möjligheter att arbeta mobilt. En av dessa insatser är det tekniska systemet ”Ustart” som etablerades under 2015 för att underlätta hanteringen av de över 25 000 surfplattor som finns i stadens skolor. Det handlar bland annat om att styra appar till rätt enheter, använda säker nätverksuppkoppling och säkerställa att skolorna är rätt licensierade.

Nya behov har framförts av grundskolorna som också tagits med i arbetet. Dessa handlar bland annat om att åstadkomma individuell inloggning och lagring, hantera applikationer, hantera uppgraderingar av operativsystem på surfplattor samt att få in ytterligare några nya funktioner i ”Ustart”. Grundskolornas behov och ökade satsning på surfplattor hanteras inom projektet ”Ustart för surfplattor 2016”.

6.1.3 SETT

Sett-dagarna arrangerades på Kistamässan under våren. Stockholm medverkade med ett 20-tal seminarieföreläsare, exempelvis lyftes framgångsfaktorer för digital utveckling utifrån de två projekten Verktyg för självskattning och 1:1 2016. Stockholms stads monter var uppskattad av besökarna.

6.1.4 Verktyg för självskattning

Projektet ”Verktyg för självskattning” avslutades under sommaren och övergick i förvaltning. Processen där lärare och skolledare utifrån egna självskattningar tar fram handlingsplaner, för ökad digital mognad och ökad digital användning, fortsätter men ansvaret ligger nu på respektive verksamhetsavdelning.

Arbetet med att öka den digitala mognaden har bemötts mycket positivt av personalen på stadens skolor. På de gymnasieskolor där två skattningar har genomförts märks tydligt att personalens digitala mognad och användning har ökat.

Projektet har fått stor uppmärksamhet nationellt med studiebesök från andra kommuner. Inom staden har arbetsmarknadsförvaltningen börjat använda verktuget. Andra förvaltningar som äldreförvaltningen och stadsledningskontoret har visat intresse för att utveckla något liknande.

Under året nominerades projektet till SKL:s utmärkelse ”Årets välfärdsförnyare” och till ”Årets digitala projekt” som avgörs på CIO Awards under hösten.

6.1.5 1:1 2016

1:1-projektet 2016 har under våren fortsatt att verka för en ökad digital mognad på stadens gymnasieskolor med självskattningsprocessen som grund.

Projektet har främjat det kollegiala lärandet ute på skolorna genom att leda fortbildning och kompetensutveckling för lärare och skolledningar efter respektive skolas egna behov.

Två inkubatorer har startats, en för rektorer och en för lärare. En inkubator är en miljö som fungerar som en kuvös för att få idéer att utvecklas och växa till användbara arbetsätt. Samarbeten med externa aktörer, som Stockholms universitet, Kungliga tekniska högskolan och Statens medieråd, har fortsatt och vidareutvecklats för att erbjuda skolorna kompetensutveckling på en hög nivå.

En aktiv kommunikation om projektets verksamhet, goda exempel från skolorna och viss omvärldsbevakning har lyfts på projektets blogg och Facebook-sida samt i tidningen Lära.

6.1.6 GSIT

Stadsledningskontoret ska under perioden 2014-2019 driva fyra upphandlingar, en för kommunstyrelsens räkning, och tre för utbildningsnämndens, i syfte att ersätta det som idag är gemensam it-service (GSIT). Under 2016 har samtliga fyra upphandlingar publicerats. I två av upphandlingarna åt utbildningsnämnden har avtal tecknats under första halvåret. För de två andra upphandlingarna har anbud mottagits av och förhandling pågår under hösten 2016. Planen är att, om ingen överprövning sker, avtal tecknas innan årsskiftet 2016.

7 Synpunkter, klagomål och reklamationer

Stockholms stads klagomålshantering framgår av webbplatsen <http://www.stockholm.se/ForskolaSkola/Synpunkter--klagomal/>.

Allmänheten kan framföra klagomål via ett formulär på webbplatsen eller ta kontakt med Kontaktcenter. Alla klagomål framförs sedan till den ansvarige för verksamheten.

Per den 19 augusti 2016 fanns 250 ärenden som rör elever i stadens grundskolor registrerade hos Skolinspektionen och Barn- och elevombudet. 86 anmälningar rör kränkande behandling, 38 anmälningar rör särskilt stöd och 19 anmälningar rör skolsituationen.

Under perioden har 198 ärenden avslutats av tillsynsmyndigheterna. En del ärenden hänskjuts till andra myndigheter eller avskrivs av andra skäl, andra lämnas till huvudman för utredning och eventuella åtgärder. I många fall är det tidigare beslut om föreläggande som följs upp och avslutas om huvudmannen vidtagit tillräckliga åtgärder.

I 24 fall under perioden har huvudmannen fått kritik i form av anmärkning eller föreläggande. De vanligast förekommande områdena för föreläggande är kränkande behandling, särskilt stöd och rätten till utbildning. Under 2016 har 141 ärenden avslutats utan kritik.

Det första halvåret har det kommit in 12 stycken klagomål som rör gymnasieskolan. Den som tycker att skolan har gjort något fel kan också vända sig till Skolinspektionen, Barn- och elevombudet och i vissa fall till Skolväsendets överklagandenämnd.

När det gäller den kommunala gymnasieskolan har knappt 30 anmälningar från Skolinspektionen eller Barn- och elevombudet första halvåret 2016 kommit in till Stockholms stad. Samma period förra året hade det kommit in 13 anmälningar.

De flesta av dessa anmälningar har avskrivits, överlämnats till den regelbundna tillsynen eller till huvudmannen för åtgärder. Det fåtal ärenden som Skolinspektionen utredde och avslutande ledde inte till kritik eller krav på åtgärder. De flesta anmälningarna avser samarbete mellan skola och hem, huvudmannens organisation och styrning och kränkande behandling. De flesta anmälningar rörde Ross Tensta gymnasium (11 stycken) men inget av dessa ärenden utreddes. Några ärenden rörde Kärrtorps gymnasium och i slutet av terminen kom det in flera anmälningar som i huvudsak handlade om att elever inte var nöjda med sina betyg, betygsättande lärare och andra betygsfrågor.

Förvaltningen får varje månad in mellan 100 – 450 reklamationer som gäller skolskjuts och de överlämnas i första hand till skolskjutsutföraren. Det sker samtidigt över 30 000 resor per månad. Reklamationerna gäller främst förseningar. Under vår och sommar minskar antalet reklamationer och vid skolstart, då det sker många ändringar av resebeställningarna, ökar antalet reklamationer. Inför år 2017 pågår en ny upphandling av skolskjuts.
